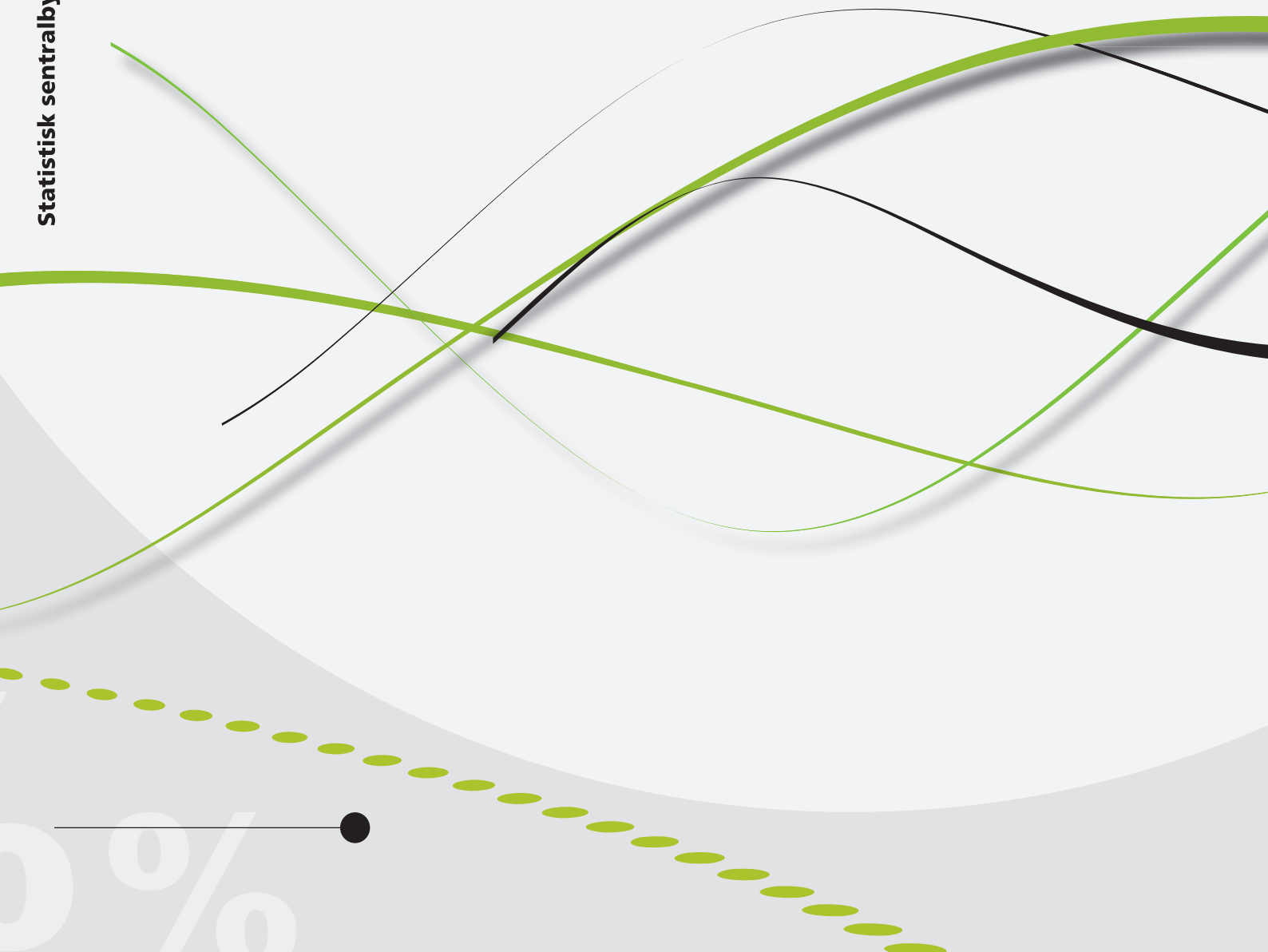

Lars Wilhelmsen og Claudia Berrios

Innovasjon i norsk næringsliv 2010-2012

Lars Wilhelmsen og Claudia Berrios

Innovasjon i norsk næringsliv 2010-2012

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	..
Publisert januar 2015	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-9082-4 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-9083-1 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

Innovasjonsstatistikk gir viktig informasjon om næringslivet og en pekepinn på evnen til omstilling og nyskaping. Denne rapporten er basert på funnene fra SSBs innovasjonsundersøkelse for 2012 som belyser innovasjonsaktiviteten i norsk næringsliv over en referanseperiode på tre år fra 2010-2012.

SSBs innovasjonsundersøkelse er en del av Community Innovation Survey (CIS). Denne undersøkelsen blir gjennomført hvert annet år i regi av EUs statistikkbyrå, Eurostat. Undersøkelsen er basert på et felles skjema utarbeidet av Eurostat i samarbeid med nasjonale statistikkbyråer. Dette inneholder en rekke kjerne-spørsmål som stilles i hver undersøkelse, mens andre kun er med en enkelt gang eller inkluderes mer sporadisk. Enkelte av spørsmålene er også utvidet eller justert for å være bedre tilpasset norske formål og brukerbehov.

For referanseåret 2012 ble undersøkelsen gjennomført for åttende gang (CIS 2012). Forrige undersøkelse var for observasjonsperioden 2008-2010 med referanseår 2010 (CIS 2010).

Innovasjonsundersøkelsen har hatt felles datafangst med den årlige FoU-undersøkelsen. I 2014 ble det gjennomført en ekstra innovasjonsundersøkelse med separat datafangst for perioden 2011-2013 og dette vil bli videreført framover. Resultatene fra denne undersøkelsen samt internasjonale sammenlikninger basert på andre lands gjennomføring av CIS 2012 vil bli omtalt i en egen rapport som ventes publisert første halvår 2015. Denne rapporten er den siste som belyser resultater av innovasjonsundersøkelsen der datafangsten er gjennomført kombinert med FoU undersøkelsen.

Rapporten er til dels basert på materiale tidligere publisert i *Det norske forsknings og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer* (Forskningsrådet, 2014). Det rettes takk til Frank Foyn, Kristine Langhoff og Lise Dalen Mc Mahon hos SSB, redaktør Kaja Wendt hos NIFU og øvrige medlemmer av indikatorrapportens redaksjonskomité som har bidratt med innspill og kommentarer til dette arbeidet.

Statistisk sentralbyrå, 22. desember 2014.

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Det totale bildet av innovasjonsaktiviteter viser relativt små endringer i perioden 2010-2012 sammenlignet med den forrige innovasjonsundersøkelsen for 2008-2010. Andel foretak som introduserte produkt- og/eller prosessinnovasjoner falt med 1 prosentpoeng.

Resultatene viser at andelen foretak som introduserte nye eller vesentlig forbedrede varer gikk ned fra 14 til 12 prosent, mens andelen foretak som introduserte tjenester falt fra 7 til 6 prosent. I tillegg gikk andelen foretak med nye prosesser ned fra 13 til 11 prosent.

Andelen foretak som introduserte markedsinnovasjoner og organisasjonsinnovasjoner gikk begge opp 1 prosentpoeng sammenliknet med undersøkelsen for 2008-2010. 21 prosent av alle foretakene introduserte organisasjonsmessige innovasjoner, mens 22 prosent introduserte markedsinnovasjoner.

Andel av næringslivets omsetning fra nye og vesentlige endrede produkter var også noe lavere og gikk fra 5,7 prosent i 2010 til 4,9 prosent i 2012. Sett under ett utgjør produktinnovasjoner som var nye for foretakets marked en noe større andel enn produktinnovasjoner som var nye kun for foretaket. Det var samtidig færre antall foretak som introduserte produktinnovasjoner i 2010-2012 enn i perioden 2008-2010, en nedgang fra 19 til 16 prosent.

Innovasjonsundersøkelsen 2010-2012 kartla for første gang hvorvidt næringslivet har inngått kontrakter for å levere varer eller tjenester til offentlig sektor og i hvilken grad dette krevde, eller på annen måte har ført til, innovasjonsaktivitet i foretakene. Resultatene viste at 26 prosent av foretakene hadde slike innkjøpskontrakter fra norsk offentlig sektor, mens 3 prosent rapporterte om kontrakter med utenlandsk offentlig sektor. Blant foretakene som hadde slike innkjøpskontrakter rapporterte til sammen 19 prosent at dette har medført innovasjonsaktivitet i foretaket.

Abstract

The overall picture of innovation activities shows relatively small changes for the period 2010-2012 in comparison with the previous survey which covered the period 2008-2010. The percentage of enterprises that introduced either innovative products or processes fell by 1 percent.

The results further show that the share of enterprises that introduced new or significantly improved goods went down from 14 to 12 percent, while enterprises that introduced services fell from 7 to 6 percent. In addition, the percentage of companies that introduced new processes went down from 13 to 11 percent.

The share of companies that introduced marketing innovation or organisational innovation both increased by 1 percent compared with the previous survey. 21 percent of the enterprises introduced organisational innovations while 22 percent introduced market innovations.

The share of business enterprises sector's turnover that came from new and significantly improved goods also decreased somewhat, from 5.7 percent in 2010 to 4.9 percent in 2012. Overall, turnover from product innovations which were new to the enterprises' market amounted to a higher share than product innovations which were new only to the enterprise. Concurrently, there were a lower number of companies that introduced product innovations during the period 2010-2012 than for the period 2008-2010, a decrease from 19 to 16%.

For the first time the innovation survey for 2010-2012 included questions regarding the degree to which business enterprise sector had entered into procurement contracts to supply goods or services to the public sector. It also covered to what extent this required – or otherwise led to – innovation activity in enterprises. The results showed that 26 percent of the enterprises had such contracts from the Norwegian public sector, while 3 percent reported contracts with foreign public sector institutions. Among the companies that had entered into such contracts, a total of 19 percent reported that it had resulted in innovation activity in the enterprise.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Hovedresultater fra undersøkelsen	7
1.1. Små endringer i næringslivets innovasjonsaktivitet	7
1.2. Innovasjonsinvesteringer og resultater av innovasjon i næringslivet	9
1.3. Samarbeid om- og informasjonskilder for innovasjon	12
1.4. Hemmende faktorer for innovasjon og bruk av beskyttelsesmetoder	14
1.5. Få offentlige anskaffelser krever innovasjon	15
2. Opplegg og metode for undersøkelsen	17
2.1. Formål og historie.....	17
2.2. Enhet og populasjon.....	18
2.3. Datainnsamling.....	20
2.4. Feilkilder og usikkerhet.....	21
2.5. Nærmere om kombinert FoU- og innovasjonsundersøkelse	23
2.6. Regionale tall	24
2.7. Begreper og definisjoner	26
2.8. Tilgjengelighet	27
Referanser	28
Vedlegg A: Tabellsett A11, 2010-2012	29
Vedlegg B: Spørreskjema	81
Figurregister	90
Tabellregister	91

1. Hovedresultater fra undersøkelsen

Formålet med den norske innovasjonsundersøkelsen er å kartlegge omfanget av innovasjoner i norsk næringsliv samt å identifisere andre faktorer av betydning for innovasjonsprosessene. Informasjonen som samles inn inkluderer blant annet hvilken type innovasjon foretakene driver, andelen av omsetning som kommer fra nye og betydelig forbedrede produkter, hvem foretakene samarbeider med, hva som hindrer eller begrenser innovasjonsaktiviteten, samt informasjon om metoder foretakene benytter for å beskytte innovasjonene sine.

Statistikken bygger på innhentede besvarelser fra om lag 6500 norske foretak og ble utført i kombinasjon med FoU-undersøkelsen for 2012. I datagrunnlaget inkluderes som hovedregel alle foretak med minst 50 sysselsatte. I tillegg trekkes det et utvalg av foretak med 5-49 sysselsatte og det beregnes vektete totaltall for hele populasjonen basert på dette utvalget. Siden innovasjonsundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse, er det en viss usikkerhet i resultatene. Denne usikkerheten er større for de minste foretakene enn for de store.

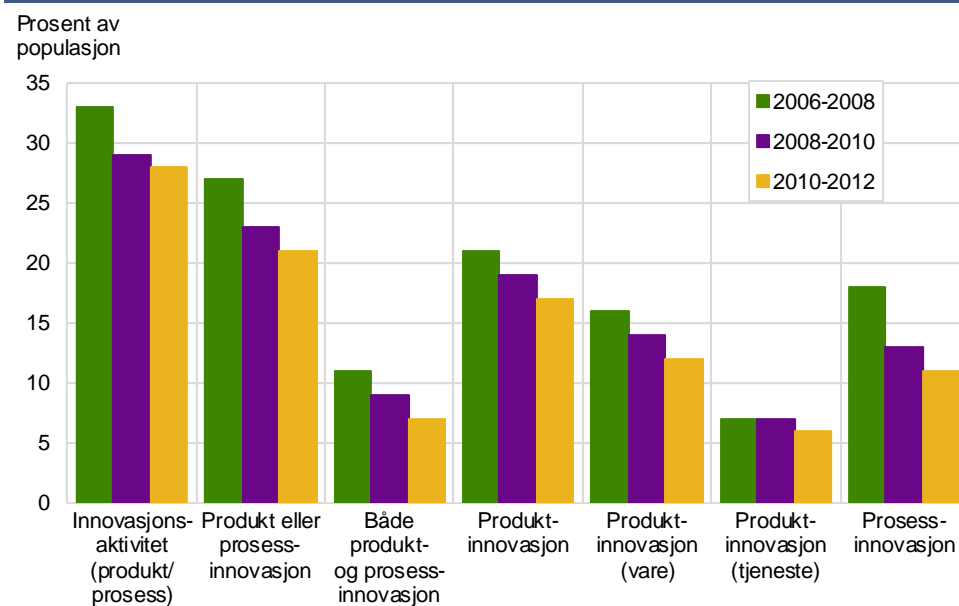
Undersøkelsen gjennomføres annet hvert år og er en del av Community Innovation Survey (CIS) i regi av EUs statistikkbyrå, Eurostat. Tall fra innovasjonsundersøkelsen i denne rapporten baserer seg på siste tilgjengelige undersøkelse som ble utført i 2013 for referanseåret 2012 (CIS 2012) og dekker perioden 2010–2012.

1.1. Små endringer i næringslivets innovasjonsaktivitet

Den samlede innovasjonsaktiviteten i norske foretak var uendret i perioden 2010-2012 sammenliknet med den forrige undersøkelsen som dekket perioden 2008-2010. Andelen foretak med produkt- og/eller prosessinnovasjonsaktivitet (PP-innovasjonsaktivitet) gikk ned 1 prosentpoeng, mens andelen som rapporterte om henholdsvis markeds- og organisasjonsinnovasjon begge økte tilsvarende.

I næringslivet sett under ett rapporterte 28 prosent av foretakene å ha hatt PP-innovasjonsaktivitet i løpet av treårsperioden 2010-2012. Dette omfatter foretak som har introdusert nye eller vesentlig forbedrede produkter (varer eller tjenester) eller prosesser, såkalte PP-innovasjoner. Det inkluderer også foretak som har hatt avbrutt eller ennå ikke ferdigstilt innovasjonsaktivitet utført med tanke på å introdusere nye produkter eller prosesser.

Figur 1.1. Produkt- og prosessinnovasjoner (PP-innovasjoner), 2006-2012

Andelen foretak som introduserte PP-innovasjoner, gikk ned fra 23 til 21 prosent sammenliknet med forrige undersøkelse. Isolert sett er nedgangen i andelen PP-innovatører innenfor usikkerhetsmarginen, men tallene fortsetter en synkende trend som har blitt observert i de to foregående undersøkelsene. Andelen foretak som introduserte nye varer, gikk ned fra 14 til 12 prosent mens nye tjenester gikk ned fra 7 til 6 prosent. Andelen foretak som introduserte nye prosesser ble redusert fra 13 til 11 prosent.

Nedgangen i andelen PP-innovatører har primært funnet sted blant foretak uten egenutført forskning og utvikling (FoU). Antall foretak som har hatt både PP-innovasjoner og egenutført FoU var uforandret eller marginalt høyere. For foretak som deltok i både inneværende og forrige undersøkelse var det imidlertid en nedgang i antallet PP-innovatører, både for foretak med og uten FoU. Samtidig har det vært en økning i antallet FoU-utførere fra forrige undersøkelse. Vi antar derfor at tendensen som observeres er en generell nedgang i andelen PP-innovatører som det til en viss grad kompenseres for ved at flere små innovative foretak rapporterer egenutført FoU enn i forrige undersøkelse.

Både produkt- og prosessinnovasjoner utvikles i hovedsak av eget foretak

Vare- og tjenesteinnovasjonene utvikles primært internt i foretakene. Dette har vært tilfellet i alle de tidligere undersøkelsene, og denne trenden fortsetter for perioden 2010-2012. Rundt 70 prosent av produktinnovatørene rapporterte at innovasjonene i hovedsak var blitt utviklet av eget foretak. Denne andelen er omtrent lik for både vare- og tjenesteinnovatører og ligger omtrent på det samme nivået som i perioden 2008-2010. For foretak som tilhører et konsern er det også vanlig å samarbeide med andre enheter innen samme konsern. Blant innovatører av varer er det 23 prosent som rapporterer dette mens det tilsvarende tallet er 21 prosent blant foretakene som innoverer innen tjenester.

Når det gjelder prosessinnovasjonene er bildet i hovedtrekk det samme, men innovasjonsutviklingen er noe mer spredt enn for produktinnovasjoner. Det er fortsatt slik at de fleste, 57 prosent, utvikler innovasjonen i eget foretak, men 23 prosent av foretakene samarbeider med andre foretak (utenom eget konsern) om innovasjonsutviklingen.

Stabilt for organisasjons- og markedsinnovasjoner

Andelen foretak som introduserte markedsinnovasjoner og andelen som introduserte organisasjonsinnovasjoner gikk begge opp 1 prosentpoeng sammenliknet med undersøkelsen for 2008-2010. Markeds- og organisasjonsinnovasjoner er klart vanligst blant foretak som også har PP-innovasjonsaktivitet. Imidlertid var det en viss økning i organisasjons- og markedsinnovasjon for foretak både med og uten PP-innovasjonsaktivitet. Til sammen var det slik at 21 prosent av alle foretakene introduserte organisasjonsmessige innovasjoner mens 22 prosent introduserte markedsinnovasjoner.

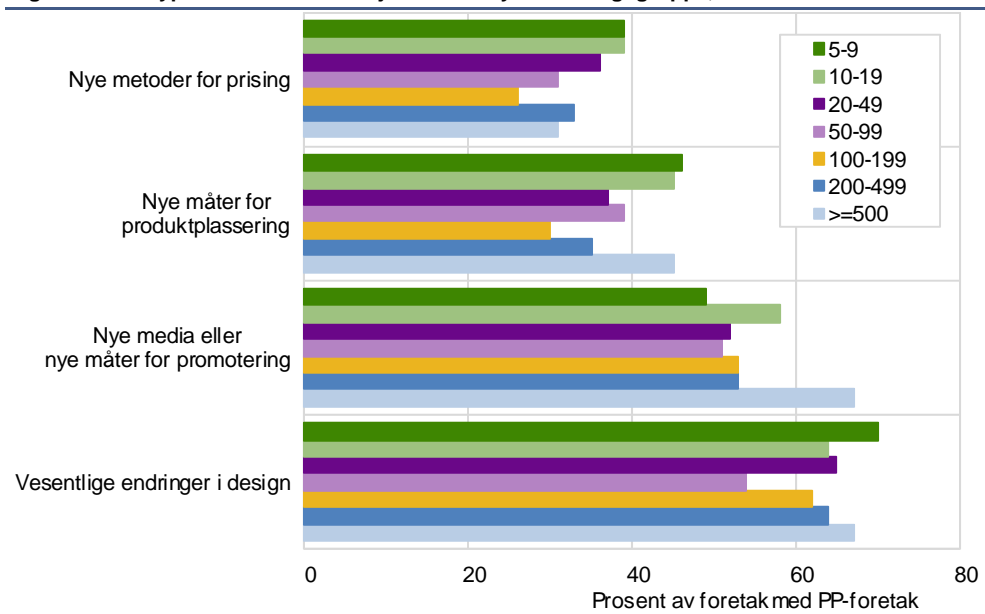
For organisasjonsinnovasjon er trenden mer eller mindre flat i de tre seneste undersøkelsene. Det samme gjelder i hovedsak for markedsinnovasjoner, men her kan ikke totaltallene sammenliknes direkte. Dette skyldes at foretak med 5-9 sysselsatte fikk en enklere formulering av dette spørsmålet for perioden 2006-2008, noe som viste seg å redusere rapporteringen av markedsinnovasjoner signifikant i den gruppen foretak.

Blant foretak med organisasjonsinnovasjon var det *nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger* som ble brukt hyppigst. Hele 81 prosent av foretakene rapporterte dette. *Ny forretningspraksis* ble tatt i bruk av 69 prosent mens *nye metoder for organisering av eksterne relasjoner* ble brukt av 36 prosent. Organisasjonsinnovasjoner introduseres også blant foretak som ikke har PP-

innovasjoner, men da med en klart lavere andel av foretakene, til sammen 12 prosent for alle metodene.

Blant foretakene med PP-innovasjon var det 50 prosent som meldte at de hadde introdusert eller tatt i bruk markedsinnovasjoner. I motsetning til for produkt- og prosessinnovasjoner varierer andelen markedsinnovatører forholdsvis lite med foretakets størrelse, men mellomstore foretak later til å introdusere markedsinnovasjoner sjeldnest. I næringslivet sett under ett var *vesentlige endringer i design* den mest brukte metoden. 66 prosent av de PP-innovasjonsaktive foretakene anga dette alternativet. *Nye metoder for prising* var minst brukt. Forholdsvis mange av PP-innovatørene med 5-9 sysselsatte benyttet seg av vesentlige endringer i design, en andel som var høyere enn blant foretak med over 500 sysselsatte. Kun når det kommer til bruken av *nye media eller nye måter for promotering* er bruken av en markedsinnovasjon signifikant høyere for de aller største foretakene enn for de minste. Noe av forklaringen på dette kan være at foretak med 500 eller flere sysselsatte sannsynligvis har større midler til å satse med, ikke bare på utviklingen av selve produktet men at de også tyr til andre metoder for å nå ut til sine markeder.

Figur 1.2. Typene markedsinnovasjoner etter sysselsettingsgruppe, 2010-2012

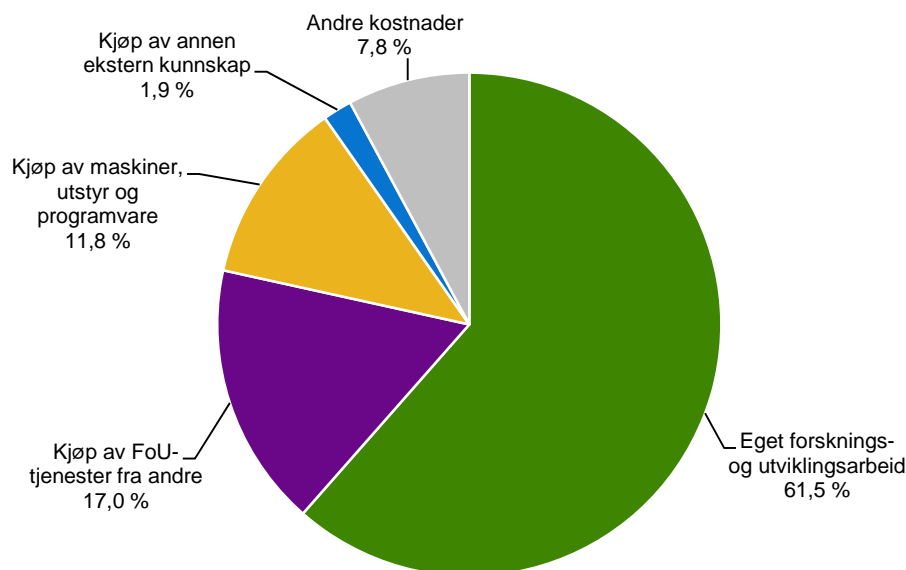
1.2. Innovasjonsinvesteringer og resultater av innovasjon i næringslivet

En viss økning i innovasjonsinvesteringene

Samlede kostnader til utvikling av nye eller vesentlig forbedrede produkter eller prosesser økte fra om lag 29 milliarder i 2010 til 34,5 milliarder kroner i 2012. Dette er en økning på 19 prosent i løpende priser. *Eget forsknings- og utviklingsarbeid* er fortsatt posten hvor foretakene investerer mest. I 2012 økte investeringene her med 3,5 milliarder kroner i forhold til i 2010. *Kjøp av maskiner, utstyr og programvare* fulgte deretter, med en vekst på 1 milliard i absolutte tall. *Kjøp av FoU-tjenester fra andre* vokste med omkring 700 millioner, mens *Kjøp av annen ekstern kunnskap* ble redusert med i underkant av 100 millioner kroner. *Andre kostnader* økte derimot med 390 millioner.

Kostnader til FoU – både egenutført og innkjøpt – står fortsatt for den klart største delen av de samlede innovasjonskostnadene. Andelen som ikke er FoU utgjorde 21,6 prosent i 2012, noe som kun innebærer en liten endring i forhold til 21,3 prosent i 2010 fra forrige undersøkelse.

Figur 1.3. Innovasjonskostnader i 2012 etter kostnadstype

Høyest innovasjonsintensitet i den vareproduserende industrien

Et mål for næringslivets innovasjonsintensitet kan være å se på samlede innovasjonskostnader som andel av foretakenes omsetning, enten alle foretak eller bare foretak med PP-innovasjon. Næringer med høy innovasjonsintensitet vil ha en forholdsvis høy prosentandel, mens næringer med en lav intensitet vil nærme seg null.

Det er en stor grad av variasjon mellom enkelt næringer når det gjelder disse tallene, noe som til en viss grad kan skyldes utslag av store enkeltinvesteringer. Ser vi bare på foretak med PP-innovasjon er det gjennomgående slik at det er de minste foretakene, med under 50 sysselsatte, som investerer mest i innovasjon i forhold til omsetningen. Blant hovednæringene er det den vareproduserende industrien som viser det høyeste forholdstallet med 3 prosent. I tjenesteytende næringer var andelen 2,6 prosent, mens andre næringer skårer klart lavest med 0,6 prosent. Sett under ett er andelen av omsetningen som investeres i innovasjon praktisk talt uendret siden forrige måling, fra 1,7 til 1,8 prosent.

Man bør dog være oppmerksom på at omsetningsbegrepet ikke er like klart definert i alle næringene og at fortolkningen av tallene vil kunne påvirkes av dette. I den vareproduserende industrien er dette forholdsvis ukomplisert og dataene bør være av høy kvalitet, mens i visse tjenesteytende næringer og enkelte andre næringer vil den omsetningen man legger til grunn være mer usikker. Dette vil gjelde for eksempel bank- og forsikringsvirksomhet, finansielle og administrative tjenester, kraftforsyning, etc.

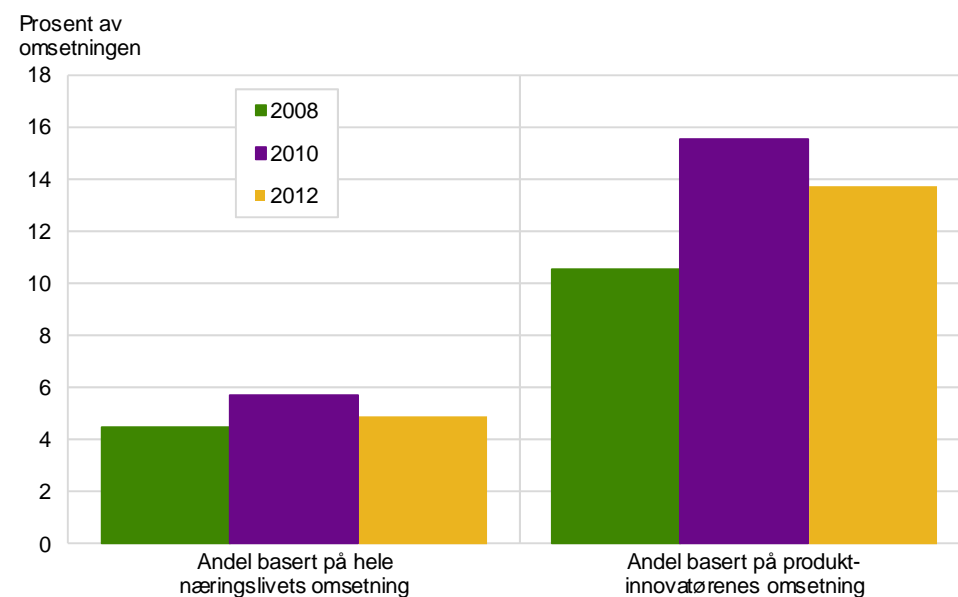
Nedgang i omsetningen av nye produkter

Hva får så næringslivet igjen for disse innovasjonsinvesteringene? Prosess-innovasjoner vil selvsagt kunne medføre reduserte kostnader, økt effektivitet og andre inkrementelle fordeler men disse er vanskelige å måle. Den eneste indikatoren innovasjonsundersøkelsen har som virkelig måler resultatene av innovasjonen som gjennomføres er andelen av foretakenes omsetning som stammer fra nye og/eller vesentlig endrede varer og tjenester (produktinnovasjoner) som ble introdusert i løpet av undersøkelsens observasjonsperiode. Dette gjelder både for produkter som var nye for foretakets marked og for produkter som kun var nye for foretaket. Disse andelene stilles så opp mot næringslivets samlede omsetning under ett for å si noe om hvor viktig innovasjoner er for økonomien og mot kun produktinnovative foretaks omsetning for å si noe om hvor viktig disse innovasjonene var for produktinnovatørene isolert sett.

Andelen av foretakenes omsetning som skrev seg fra nye eller forbedrede produkter, var noe lavere i 2012 enn i 2010. Omsetning fra varer og tjenester som var nye for foretakenes marked er fortsatt høyere enn for varer og tjenester som bare er nye for foretaket.

4,9 prosent av næringslivets samlede omsetning i 2012 var et resultat av nye eller vesentlig forbedrede produkter i form av varer eller tjenester (produktinnovasjoner) introdusert i løpet av perioden 2010-2012. Dette er en liten nedgang fra 5,7 prosent i 2010 – for innovasjoner introdusert i perioden 2008-2010 – men høyere enn i 2008. Dette kan til dels skyldes at det samtidig var færre foretak som introduserte produktinnovasjoner i perioden 2010-2012 enn i 2008-2010, en nedgang fra 19 til 16 prosent. Ser vi kun på produktinnovatørens omsetning utgjorde andelen nye eller vesentlig forbedrede produkter 13,7 prosent.

Figur 1.4. Omsetning som stammer fra produktinnovasjoner, 2008, 2010 og 2012

Den vareproduserende industrien hadde en økning i omsetning fra produktinnovasjoner, mens det var nedgang for både tjenesteytende næringer og andre næringer. Andelen omsetning som skriver seg fra produktinnovasjoner varierer til dels mye mellom de forskjellige næringene og sysselsettingsgruppene. I den vareproduserende industrien står produktinnovasjonene for nesten en fjerdedel av produktinnovatørens omsetning. Andelen er noe lavere i de tjenesteytende næringene.

Innenfor andre næringer er det imidlertid bare en liten andel av innovatørens omsetning som stammer fra innovasjoner. Foretakene i denne gruppen tilhører i stor grad næringer der hovedvirksomheten er knyttet til råvarebasert produksjon. Dette er tilfellet for fiskeoppdrett, bergverksdrift, utvinning av olje og gass samt vannforsyning. Disse produktenes egenskaper kan i liten grad endres i forhold til andre varer og tjenester. For markedene disse foretakene betjener spiller også prisen på råvarer en stor rolle for omsetningsnivået. Det kan dermed antas at disse næringene i mindre grad er avhengige av å introdusere nye eller vesentlig endrede produkter eller tjenester for å øke eller opprettholde omsetningen. Spesielt innenfor utvinning av olje og gass er også det samlede omsetningsnivået meget høyt totalt sett, noe som også påvirker totaltallene for næringslivet. Gruppen inkluderer forøvrig også bygg og anlegg, en næring der kun 2 prosent av foretakene er produktinnovative. Denne tendensen har vært stabil gjennom flere undersøkelser.

Sett under ett er det produktinnovasjoner som var nye for foretakets marked som utgjorde det største bidraget til produktinnovatørens omsetning, med 7,6 prosent.

For produktinnovasjoner som var nye kun for foretaket, var andelen 6,1 prosent. Også her finnes det ulike utslag mellom de forskjellige hovednæringene. Vi ser særlig at produktinnovasjoner som var nye for foretakets marked, er desidert viktigst i de tjenesteytende næringene, mens innovatørene i den vareproduserende industrien i større grad introduserer produkter som tidligere er introdusert av andre foretak.

1.3. Samarbeid om- og informasjonskilder for innovasjon

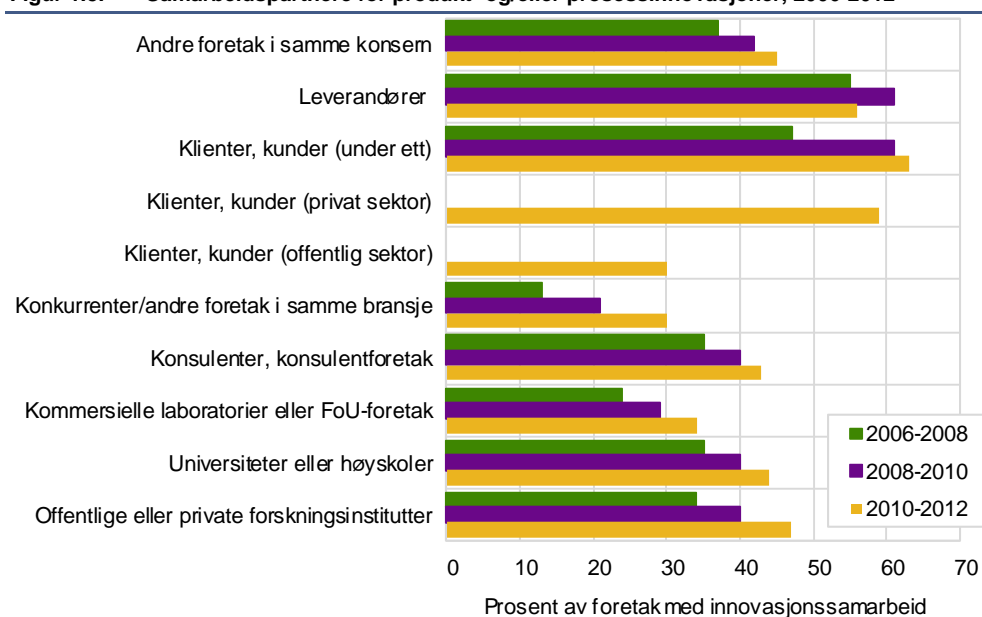
Flere samarbeider med konkurrenter

Undersøkelsen viser en økning på to prosentpoeng i andelen foretak med PP-innovasjonsaktivitet som har samarbeidet om innovasjonsutviklingen, fra 28 prosent i 2008-2010 til 30 prosent i 2010-2012. Målt i absolutte tall var antallet foretak med innovasjonssamarbeid mer eller mindre uendret i forhold til perioden 2008-2010. Den relative oppgangen skyldes primært at andelen foretak med PP-innovasjonsaktivitet har gått noe ned.

Det er også en tendens til at det gjennomsnittlige antallet forskjellige samarbeidspartnere som oppgis har gått opp, noe som er en fortsettelse fra forrige undersøkelse. Dette medfører en økning i andelen av samarbeidende foretak for alle typer av partner, bortsett fra for *Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller dataprogram*. Leverandørsamarbeidet er likevel nest hyppigst rapportert med 57 prosent av de samarbeidende foretakene. Kun samarbeid med *Klienter eller kunder i privat sektor* er hyppigere rapportert med 59 prosent.

Samarbeid med *Konkurrenter eller andre foretak i samme bransje* økte betydelig for andre undersøkelse på rad og er den type partner som har hatt den største endringen siden perioden 2008-2010; opp ni prosentpoeng fra 21 til 30 prosent av foretakene med innovasjonssamarbeid. Samtidig har andelen foretak som oppgir konkurrenter som en viktig informasjonskilde for innovasjonsvirksomheten gått noe ned over tid. En mulig tolkning av disse resultatene er at samarbeid med konkurrenter har økt noe i omfang over de seneste årene samtidig som slike relasjoner oftere har blitt mer formalisert enn tidligere.

Figur 1.5. Samarbeidspartnere for produkt- og/eller prosessinnovasjoner, 2006-2012

Samarbeidspartnerne lokaliserer seg lite

Foretak med innovasjonssamarbeid har oftest samarbeidspartnerne sine enten *lokalt/regionalt i Norge* eller *i Norge for øvrig*. Disse to samarbeidsløkasjonene ble rapportert av henholdsvis 70 og 59 prosent av foretakene med innovasjons-

samarbeid. Utenlandske samarbeidspartnere befinner seg som oftest i Europa utenom Norden, men også samarbeid i Norden er forholdsvis vanlig. Slikt samarbeid i Norden og i Europa for øvrig har ligget mellom 30 og 40 prosent i de seneste undersøkelsene. Samarbeid med partnere i USA, Kina eller India, eller i andre land er igjen noe mindre vanlig enn samarbeid innenfor Europa. Innovasjonspartnere i USA blir rapportert av i underkant av 20 prosent, mens samarbeid med partnere i andre land er litt mer vanlig enn samarbeid med Kina eller India, henholdsvis med i overkant og i underkant av 10 prosent av de samarbeidende foretakene. Dette er et bilde som har holdt seg forholdsvis stabilt over de seneste undersøkelsene.

Interne kilder til informasjon dominerer i innovasjonsarbeidet

Spørsmål om hvilke kilder foretakene benytter seg av i utviklingen av nye produkter eller prosesser har bare vært sporadisk inkludert i den norske innovasjonsundersøkelsen, men har vært med i de to seneste undersøkelsene.

Mens antallet forskjellige samarbeidspartnere for innovasjon har gått gradvis oppover finner vi ikke det samme bildet når det kommer til hvilke informasjonskilder foretakene benytter seg av i sin innovasjonsaktivitet. Siden det til en viss grad er overlapping mellom svaralternativene i disse to spørsmålene kan det tenkes at disse alternativene ikke treffer like godt i det sistnevnte tilfellet. En annen mulighet er at det kan ha skjedd en dreining mot mer formaliserte former for informasjonsutvikling som derfor heller rapporteres som innovasjonssamarbeid enn som informasjonskilder. Det er dessuten en mulighet at foretakene som samarbeider med en gitt type partner i mindre grad vil rapportere det samme alternativet også som en informasjonskilde da dette i slike tilfeller kan synes overflødig.

Også for informasjonskilder er mønsteret relativt stabilt over tid, med en liten nedgang for de aller fleste svaralternativene. Unntaket er *interne kilder innen foretaket eller konsernet* som var klart mest rapportert både i perioden 2008-2010 og i 2010-2012. Hele 63 prosent av foretakene med PP-innovasjonsaktivitet oppgir dette, noe som ikke er vesentlig forskjellig fra forrige undersøkelse. Nest mest rapportert er *klienter eller kunder i privat sektor* som rapporteres av 39 prosent.

Bruk av de forskjellige informasjonskildene varierer en del avhengig av næring, men er forholdsvis lik for industrien og tjenesteyting under ett. For de øvrige informasjonskildene er også rangeringen mellom dem mer eller mindre uforandret. Minst rapportert som informasjonskilde er kunnskapstilbydere slik som *konsulenter og konsulentforetak, kommersielle laboratorier eller FoU-foretak, universiteter og høyskoler, samt offentlige og private forskningsinstitutter*; alle med mellom 7 og 9 prosent, noe som i grove trekk samsvarer med forrige undersøkelse. Når det gjelder andre mulige informasjonskilder som ikke også er alternativer som samarbeidspartnere er det *Faglige konferanser, møter, messer og utstillinger* som oftest blir rapportert.

En mulig forklaring på disse tendensene kan ligge i rapporteringsrollen. Det vil være lettere for den som svarer på undersøkelsen å vite hvem foretaket hadde et formelt samarbeid med enn hvor all informasjon som ble anvendt i innovasjonsutviklingen i utgangspunktet kom fra. Et annet element er organisasjoners evne til å internalisere informasjon og lagre den for senere bruk. På det tidspunktet en viktig informasjonsbit har blitt tatt hensyn til i foretaket kan den allerede ha blitt absorbert eller bearbeidet til en slik grad at den fremstår som intern for rapportørene, uavhengig av hvor informasjonen kom fra i utgangspunktet.

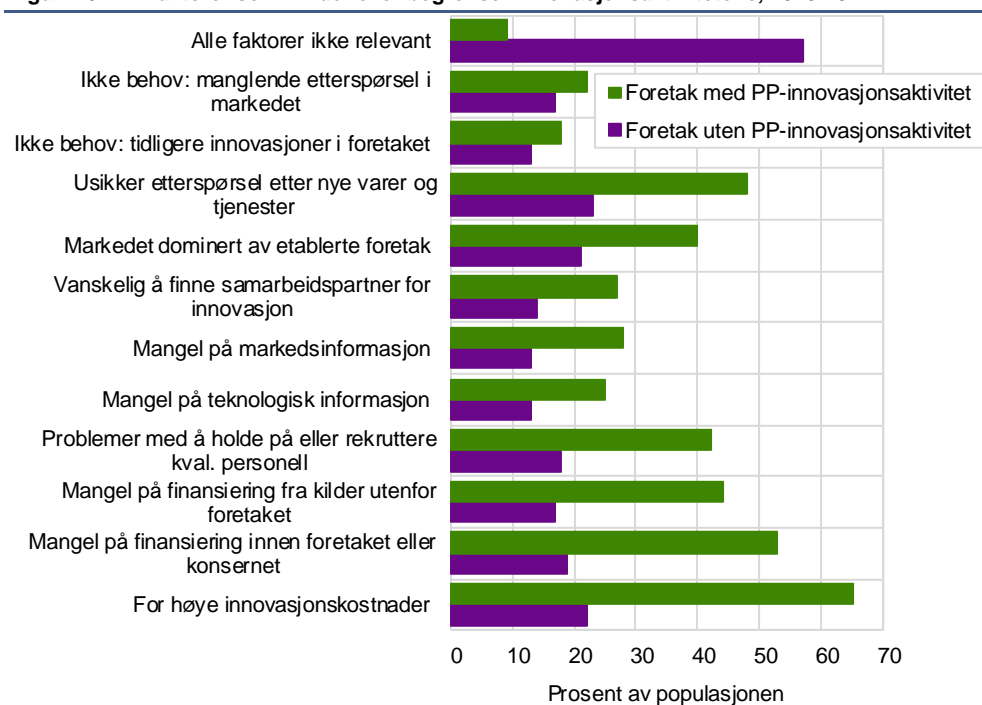
1.4. Hemmende faktorer for innovasjon og bruk av beskyttelsesmetoder

Kostnader, finansiering og usikker etterspørsel begrenset innovasjonsaktivitetene

Det er forholdsvis stor forskjell mellom foretak med og uten PP-innovasjonsaktivitet når det gjelder rapportering av hvilke faktorer som var svært eller nokså viktige for å ha hindret eller begrenset foretakenes innovasjonsaktiviteter. Blant PP-innovasjonsaktive foretak var det, som i forrige undersøkelse, finansielle faktorer - som for eksempel *for høye innovasjonskostnader* og *mangel på finansiering innen foretaket eller konsernet* - som var mest rapportert med henholdsvis 65 og 53 prosent. Deretter fulgte *usikker etterspørsel etter nye varer og tjenester* som ble nevnt av 48 prosent av foretakene med PP-innovasjonsaktivitet.

Blant foretak uten PP-innovasjonsaktivitet pekte 23 prosent på 'usikker etterspørsel etter nye varer og tjenester' som den viktigste faktoren som begrenset deres innovasjonsaktivitet. 'For høye innovasjonskostnader', og at 'markedet domineres av etablerte foretak' følger tett etter, begge med over 20 prosent av foretakene uten PP-innovasjonsaktivitet. Det er imidlertid slik at hele 57 prosent av disse foretakene mener at ingen av faktorene nevnt i undersøkelsen var relevante for å forklare hvorfor de ikke drev innovasjon. Det tilsvarende tallet for foretak med PP-innovasjonsaktivitet var 9 prosent. Dette kan tyde på at foretak uten PP-innovasjonsaktivitet bare i begrenset grad har reflektert over hvorfor de ikke innoverer, eller at de finner undersøkelsen som sådan irrelevant for hvordan de opplever driften av sin virksomhet.

Figur 1.6- Faktorer som hinder eller begrenser innovasjonsaktivitetene, 2010-2012

Beskyttelsesmetoder for innovasjoner og innovasjonenes konkurransekraft

Over 80 prosent av foretakene med PP-innovasjonsaktivitet rapporterte at de brukte en eller flere metoder for å beskytte sine innovasjoner, enten formelle eller uformelle. De formelle metodene er de som gir en juridisk beskyttelse som patent, designbeskyttelse, varemerke og opphavsrett. Det finnes i tillegg andre metoder som er mer uformelle i den forstand at det ikke finnes noen juridisk ramme som regulerer bruken av disse metodene og den beskyttelsen de gir. Eksempel på disse

er *hemmeligholdelse, kompleks utforming eller design* samt det å ha et *tidsforsprang på konkurrentene*.

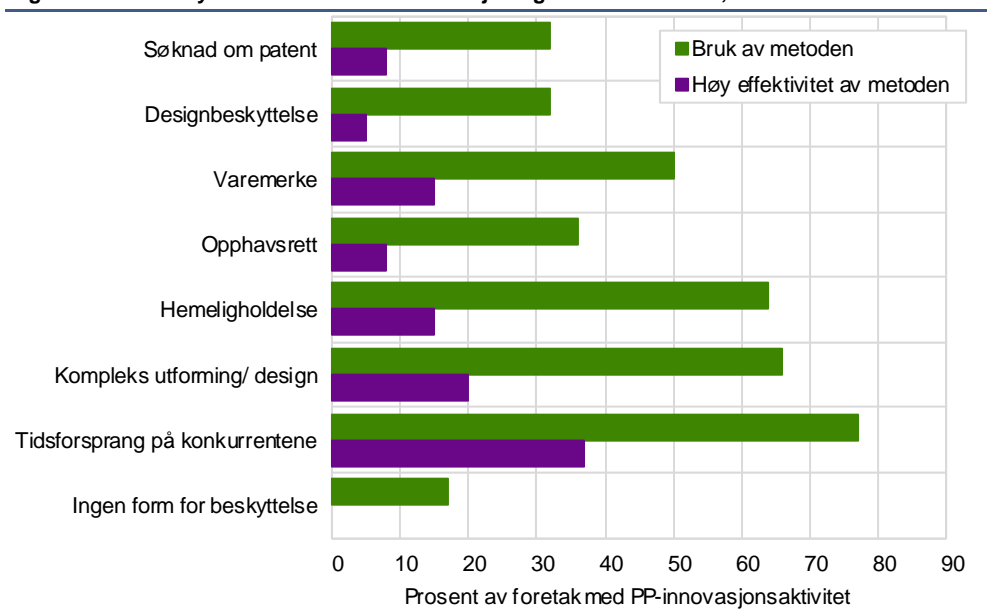
Resultatene viser at blant foretak med PP-innovasjonsaktivitet er det varemerker som er den formelle beskyttelsesmetoden som ble brukt av de fleste foretakene. Halvparten av PP-innovatørene oppga å ha benyttet seg av denne metoden. Bruk av opphavsrett, patentsøknader og designbeskyttelse ble på sin side rapportert av om lag en tredjedel av foretakene hver.

De uformelle metodene er jevnt over hyppigere benyttet enn de formelle. Hemmeligholdelse og kompleks utforming/design brukes av om lag to tredjedeler mens hele 77 prosent oppgir å ha et tidsforsprang på konkurrentene.

De rapporterte tallene for alle beskyttelsesmetodene er betydelig høyere enn i forrige undersøkelse, og andelen PP-innovasjonsaktive foretak som oppgir at de ikke beskyttet innovasjonene sine med noen av disse metodene gikk ned fra 39 til 17 prosent. Det er imidlertid gjort endringer i spørsmålsutformingen som etter all sannsynlighet har påvirket disse resultatene. Tidligere ble respondentene bedt om å angi de metodene som foretaket hadde brukt for å beskytte innovasjoner introdusert i løpet av perioden med et ja/nei-spørsmål for hver metode. For 2010-2012 ble foretakene bedt om å angi hvor effektive de forskjellige beskyttelsesmetodene hadde vært for å beskytte innovasjoner introdusert i løpet av perioden. Dette ble gjort på en tre-trinns skala for graden av effektivitet: høy, medium og lav, i tillegg til et fjerde alternativ for at metoden ikke var brukt.

I teorien skal også den nye skalaen kunne aggregeres til en enkel ja/nei-variabel og vi kan ikke utelukke at et økt fokus på immaterielle rettigheter, innovasjonsbeskyttelse etc. kan ha gitt en reell oppgang mellom undersøkelsene. Utslagene er dog såpass store at det er svært lite sannsynlig at dette er hele forklaringen. Vi kan heller ikke fastslå hvor mye av endringen som i så fall er reell og hvor mye som skyldes endringene i spørsmålsutformingen. Dette medfører at disse resultatene ikke er sammenlignbare med resultatene fra tidligere undersøkelser.

Figur 1.7. Beskyttelsesmetoder for innovasjon og deres effektivitet, 2010-2012

1.5. Få offentlige anskaffelser krever innovasjon

I 2013 la regjeringen frem den nye strategien for å øke innovasjonseffekten av offentlig anskaffelser i Norge. Norsk offentlig sektor handler varer og tjenester for om lag 400 milliarder årlig, noe som tilsvarer ca. 14 prosent av brutto nasjonalprodukt (BNP). Regjeringen mener at med et slikt omfang av innkjøpkapasitet bør

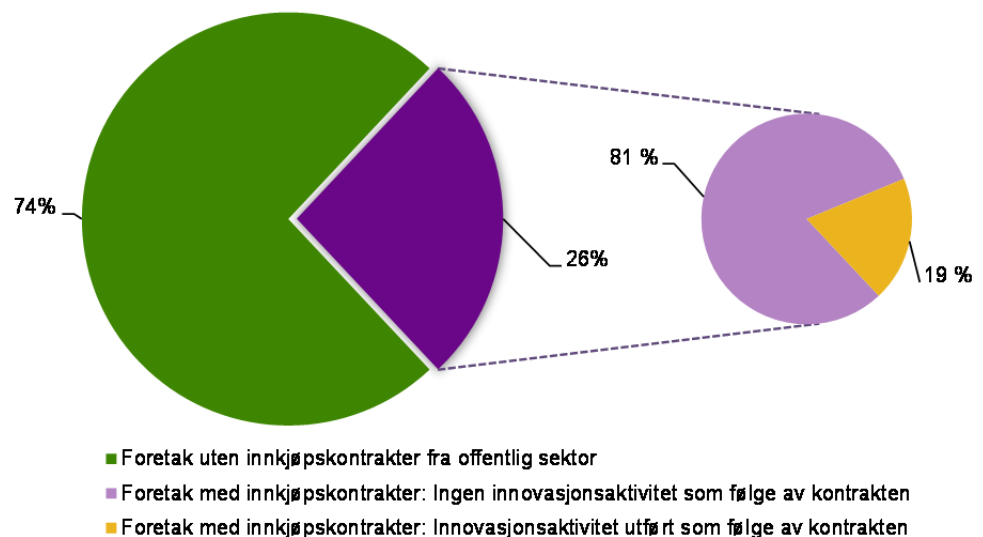
det offentlige i stor grad være i stand til å stille krav til sine leverandører, og dermed å bidra til innovativ og effektiv vare- og tjenesteproduksjon. Å kreve innovative løsninger skal sette i gang en prosess der både offentlig sektor og næringslivet får fordeler av den nyskapingen som samfunnet trenger.

Undersøkelsen for 2010-2012 har for første gang kartlagt i hvilken grad næringslivet har inngått innkjøpskontrakter for å levere varer eller tjenester til offentlig sektor. Det ble også spurt om hvorvidt slike kontrakter krevde – eller på annen måte ledet til – innovasjonsaktivitet i foretakene. Resultatene viste at 26 prosent av foretakene hadde hatt en eller flere slike kontrakter fra norsk offentlig sektor mens 3 prosent rapporterte om kontrakter med utenlandsk offentlig sektor. De sistnevnte har i stor grad også hatt innkjøpskontrakter fra norsk offentlig sektor. Til sammen betyr dette at offentlige innkjøpskontrakter har stimulert til innovasjon i om lag 5 prosent av foretakene som deltok i undersøkelsen.

Blant foretakene som hadde slike innkjøpskontrakter svarte til sammen 19 prosent at dette medførte innovasjonsaktivitet i foretaket. Av disse var det 8 prosent som rapporterte at de har hatt minst en kontrakt hvor innovasjon har vært påkrevd som en del av avtalen. De resterende 11 prosentene hadde kontrakter hvor innovasjon ikke var et krav som en del av kontrakten men hvor det likevel har blitt utført innovasjonsaktivitet i foretaket som en følge av leveransen.

At mindre enn hver femte innkjøpskontrakt har avstedkommet innovasjon kan synes som et relativt lavt nivå og det gjenstår å se om dette vil øke i de årene som kommer. Den nye strategien inneholder flere tiltak. Et av disse er å sette av ekstra midler for prosjekter der offentlige sektor inngår samarbeid med næringslivet. Dette kan være et viktig steg for å minimere en del av den finansielle risikoen som har vist seg å være et betydelig hinder for innovasjon i foretakene.

Figur 1.8. Offentlige anskaffelseskontrakter og innovasjon, 2010-2012

2. Opplegg og metode for undersøkelsen

2.1. Formål og historie

Undersøkelsen over næringslivets innovasjonsvirksomhet er en periodisk undersøkelse som har vært utført av Statistisk sentralbyrå siden 1992. Målet er å kartlegge omfanget av innovasjon i norsk næringsliv, hvilke virkninger innovasjonsarbeid har for foretakene, samt å rette søkelys mot faktorer av betydning for innovasjonsprosessen. Innovasjon er et samlebegrep for den nyskaping som gjøres i foretakene, både når det kommer til utvikling på produkt- og prosessiden og innen foretakets organisering av arbeidet og i dets markedsrelasjoner. Det er av avgjørende betydning for foretakene at de lykkes med å frambringe slike lønnsomme nyskapinger for at de skal kunne overleve i et konkurransutsatt marked. Økt innovasjonsevne i næringslivet er også et uttalt mål for norske myndigheter, så god statistikk og dokumentasjon på dette området er følgelig av stor interesse.

I innovasjonsundersøkelsene kartlegges blant annet hyppigheten og omfanget av innovasjonsaktiviteten i foretakene, hvilken type innovasjon de har gjennomført, ressursene som brukes på slik aktivitet, omfanget av omsetning av nye produkter, hvor ideene og kunnskapen for innovasjon kommer fra, samarbeidsrelasjoner for innovasjon og hemmende faktorer for innovasjonsvirksomheten.

I Norge gjennomføres innovasjonsundersøkelsene som en del av EUs statistikkbyrås (Eurostat) Community Innovation Survey (CIS). Denne består av et mal-skjema og et sett felles metoderetningslinjer utarbeidet av Eurostat basert på den såkalte Oslomanualen. Oslomanualen er den fremste internasjonale kilden til retningslinjer for innovasjonsstatistikk. Første utgave ble publisert i 1992 og manualen har siden blitt revidert to ganger. Siste utgave ble publisert i 2005 og var da oppdatert i henhold til eksisterende kunnskap om innovasjon og innovasjonsprosesser. De viktigste utvidelsene i 3. utgave ble gjort i forbindelse med inkluderingen av ikke-teknologisk innovasjon, slik som markedsmessig og organisatorisk innovasjon. Det ble også lagt en større vekt på sammenhenger mellom ulike innovasjonsformer enn i de to første utgavene.

Undersøkelsen om innovasjon i norsk næringsliv for 2012 som denne rapporten bygger på er en del av CIS 2012 og er en videreføring av de sentrale elementene i tidligere undersøkelser. Dette var åttende gang undersøkelsen ble gjennomført; fra den opprinnelige CIS i 1992 og til CIS 2010 som var forrige undersøkelse. Opprinnelig ble undersøkelsen foretatt omtrent hvert fjerde år, men fra og med 2004 har den blitt gjennomført hvert andre år.

Omfang, innhold og næringsdekning har imidlertid vært i endring etter hvert som undersøkelsen har utviklet seg. Enkelte spørsmål er også bare inkludert sporadisk eller én enkelt gang. Nytt i CIS 2012 var spørsmål om forholdet mellom offentlige anskaffelseskontrakter og innovasjon. Det kan også ha forekommet visse justeringer i spørsmålsformuleringene som kan ha påvirket den direkte sammenliknbarheten. Det bør derfor utvises forsiktighet med å trekke for sterke konklusjoner når det gjelder å bruke data fra forskjellige undersøkelser til å vurdere endringer i foretakenes innovasjonsaktivitet, særlig hvis man går lenger tilbake i tid enn CIS 2008.

Den norske undersøkelsen inneholdt alle de obligatoriske spørsmålene i Eurostats skjema, men også enkelte tilleggsspørsmål som ikke var obligatoriske. I tillegg omfattet den norske undersøkelsen foretak med 5-9 sysselsatte. Behovet for detaljert regional statistikk er en av hovedårsakene til dette. Minstekravet internasjonalt er foretak med minst 10 sysselsatte.

Brukere og anvendelsesområder

Statistikken brukes av offentlige myndigheter, næringslivsorganisasjoner, medier, forskere og av næringslivet selv. Interesse for og bruk av innovasjonsstatistikk har siden begynnelsen av 2000-tallet vært stadig økende – både nasjonalt og internasjonalt – grunnet en tiltagende bevissthet om og oppmerksomhet på innovasjon som en vesentlig forutsetning for økonomisk vekst og velstand. Sentrale offentlige brukere er blant annet Nærings- og fiskeridepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Norges forskningsråd, Innovasjon Norge med flere.

2.2. Enhet og populasjon

Foretaket som undersøkelsesenhet

Enheten som observeres i innovasjonsundersøkelsen er foretaket. Dette er i tråd med retningslinjene for CIS. Standard for næringsgruppering (SN 2007) definerer foretaket som «en økonomisk enhet med selvstendig beslutningsmyndighet», og i de fleste tilfeller vil dette være sammenfallende med juridiske enheter. Eksempler på organisasjonsformer for foretak er aksjeselskap og ansvarlig selskap.

Et foretak kan videre deles inn i flere virksomheter dersom det har aktivitet i ulike næringer eller på forskjellige steder. Dette gir en mer presis fordeling av foretakets aktiviteter på næring og region. Hovedregelen er at dersom det drives virksomhet i ulike næringer på samme sted, deles virksomheten i flere virksomheter hvis hver næring sysselsetter minst 5 personer (10 personer hvis virksomhetene er innenfor ulike industrinæringer). Resultatet er at i de fleste tilfeller blir virksomhet og lokal enhet identisk.

Fordeler og ulemper med foretaket som observert enhet

Det er fordeler og ulemper knyttet til det å henvende seg til foretaket og ikke til den enkelte virksomhet. Den viktigste fordelen er at man oftere når frem til de reelle beslutningstakerne. Strategiske avgjørelser vil typisk bli truffet på foretaksnivå, selv om slike avgjørelser også kan fattes på et enda høyere nivå for foretak som er knyttet sammen i konserner. Siden innovasjonsaktiviteter er nært knyttet til nettopp strategi og kursvalg antas det at foretaket er best egnet til å gi svar på området.

En ulempe med foretaket som observert enhet er at et foretak ikke nødvendigvis er næringsmessig eller geografisk entydig. Hvis et foretak har innovasjonsaktivitet i flere virksomheter og i flere næringer, vil all innovasjonsaktivitet rapporteres for foretaket og næringsklassifiseres der hovedaktiviteten foregår. Dessuten vil innovasjonsaktiviteten plasseres geografisk etter foretakets beliggenhet, selv i tilfeller der innovasjonsaktiviteten egentlig gjennomføres i en virksomhet plassert et annet sted i landet. For foretak med flere virksomheter kan man med andre ord ikke nøyaktig plassere all innovasjonsaktivitet geografisk eller på næring. Foretak med flere enn én virksomhet er en forholdsvis liten del av det totale antallet foretak i populasjonen, men de står likevel for hoveddelen av den totale omsetningen i næringslivet og de totale innovasjonskostnadene¹.

Innhenting av data fra foretak knyttet sammen i konsern utgjør også en utfordring. Her kan vurderinger på konsernnivå medføre at innovasjonsaktivitet som skal benyttes i flere av konsernets foretak legges til ett foretak som har ansvaret for utviklingsarbeidet. I revisjonsarbeidet benyttes derfor informasjon om konserntilknytninger mellom foretak for de største enhetene. Dette for å sikre at den registrerte informasjonen om konsernets utviklingsarbeid plasseres riktig og dekker de relevante foretakene i konsernet.

¹ I undersøkelsen ble foretak med flere tilknyttede virksomheter bedt om å oppgi hvilke av disse som deltok i utviklingen av nye produkter eller prosesser. For innovasjonstillene blir denne informasjonen kun brukt til geografisk nedbryting og ikke til å justere foretakenes data med hensyn til næring (se også kapittel 2.6).

Næringer

Innovasjonsundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse der målpopulasjonen er industri- og bergverksdrift, tjenesteytende næringer, olje- og gassutvinning samt fiskeoppdrett. SSB følger den obligatoriske deknningen i CIS og inkluderer i tillegg næringer av interesse for nasjonale brukere.

Tabell 2.1. Næringsdekning for undersøkelsen

SN 2007	Næring ¹
A03	Fiske, fangst og akvakultur*
B05-09	Bergverksdrift og utvinning
C10-33	Vareproduserende industri
D35	Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning
E36-39	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet
F41-44	Bygge- og anleggsvirksomhet*
G46	Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner
H49-53	Transport og lagring
J58-63	Informasjon og kommunikasjon
K64-66	Finansierings- og forsikringsvirksomhet
M70	Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning*
M71	Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse
M72	Forskning og utviklingsarbeid
M73	Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser
M74.9	Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet*
N82.9	Annen forretningsmessig tjenesteyting*

¹ Klassifiseringen foretas etter gjeldende versjon av Standard for næringsgruppering (SN 2007), basert på EUs standard Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (NACE rev.2). Næringer merket med stjerne (*) er ikke obligatoriske i CIS.

Størrelsesgrupper og utvalg

CIS er en utvalgsundersøkelse for foretak med minst 10 sysselsatte. Den norske undersøkelsen for 2012 omfattet foretak helt ned til 5 sysselsatte. Hovedprinsippet for konstruksjonen av utvalget er – med visse unntak – at samtlige enheter med minst 50 sysselsatte innenfor dekkede næringer inkluderes. I tillegg blir alle foretak med mindre enn 50 sysselsatte som rapporterte betydelig FoU-virksomhet i forrige FoU-undersøkelse inkludert i et eget fulltalt stratum.

Det trekkes så et tilfeldig utvalg av de resterende foretakene med 5-49 sysselsatte² etter næring og størrelsesgruppe. Det beregnes totaltall basert på dette utvalget. Av hensyn til den totale oppgavebyrden er trekksannsynligheter og justeringer i utgangspunktet valgt slik at den samlede størrelsen på utvalget ikke skal overskride om lag 6500 enheter. Utvalget ble trukket proporsjonalt med antallet i populasjonen per stratum med følgende trekksannsynligheter og modifikasjoner:

- 15 prosent for foretak med 5-9 og 10-19 sysselsatte
- 10 prosent for foretak med 5-9 og 10-19 sysselsatte i næring 46 (grunnet et stort antall enheter i populasjonen).
- 35 prosent for foretak med 20-49 sysselsatte
- 35 prosent for foretak med 50-99 sysselsatte i næringsgruppe F, G og H
- Minst 15 enheter i hvert stratum

Etter at den ordinære trekningen er utført blir foretak som ikke er valgt ut gruppert etter økonomisk region og det blir gjort suppleringsrekking blant disse for å garantere at minst 15 foretak per region er inkludert i det endelige utvalget.

² Fra og med 2008 er kun foretak med minst 20 sysselsatte inkluderes i næringsgruppe F (Bygge- og anleggsvirksomhet) og H (Transport og lagring). Dette er næringer med et forholdsvis stort antall foretak hvor det har blitt rapportert en relativt lav andel foretak med innovasjonsaktivitet (alle typer). Dette er gjort for å begrense den totale oppgavebyrden samtidig som man opprettholder en tilstrekkelig utvalgsdekning i de øvrige næringene.

Tabell 2.2. Oversikt over populasjon, bruttoutvalg og nettoutvalg

Størrelsesgrupper. Sysselsatte	Foretak i brutto- populasjonen	Foretak i bruttoutvalget	Trekkprosent (gjennomsnitt)	Foretak i nettoutvalget	Svar- prosent
I alt	17 241	6 487	37,6 %	6 218	95,9 %
5-9	6 046	1 201	19,9 %	1 136	94,6 %
10-19	4 098	1 070	26,1 %	1 021	95,4 %
20-49	4 561	2 012	44,1 %	1 927	95,8 %
50-99	1 355	1 022	75,4 %	995	97,4 %
100+	1 182	1 182	100,0 %	1 139	96,4 %

Observasjonsperiode og referanseperiode

Observasjonsperioden som dekkes av undersøkelsen er 2010-2012, mens referanseåret er 2012. Dette samsvarer med anbefalingene for CIS 2012. I praksis innebærer det at foretaket klassifiseres etter antall sysselsatte i referanseåret og at tall for omsetning, utgifter etc. gjelder dette året. Spørsmål som går på selve innovasjonsaktiviteten til foretaket, foretakets innovasjonssamarbeid, formål med innovasjon, beskyttelsesmetoder osv. dekker hele observasjonsperioden. I.e. all aktivitet gjennom treårsperioden fra begynnelsen av 2010 til utgangen av 2012.

2.3. Datainnsamling

Utsending og skjema

Undersøkelsene om forskning og utvikling (FoU) og innovasjon er integrert i samme skjema, noe som har vært tilfelle fra og med gjennomføringen av CIS 3 i 2001. For å redusere oppgavebyrden for de minste foretakene er det utarbeidet to skjemavarianter. Foretak med minst 10 sysselsatte fikk det komplette settet med spørsmål, mens foretak med 5-9 sysselsatte fikk en kortere variant av skjemaet. Definisjoner av nøkkelbegrep og oppklaringer rundt enkeltspørsmål basert på erfaringer fra tidligere undersøkelser var vedlagt utsendingsbrevet som en veiledning til oppgavegiverne.

Undersøkelsen ble sendt ut i mai 2013 med en opprinnelig svarfrist på ca. fem uker. Foretakene blir oppfordret til å svare elektronisk via internett, men de hadde også muligheten til å bestille et papirskjema fra en automatisert telefontjeneste. Undersøkelsen var oppgavepliktig med hjemmel i statistikkloven og foretakene som ikke svarte innen fristen mottok et vedtak om tvangsmulkt. Dette ble gitt med oppsettende virkning slik at ingen mulkt ble ilagt hvis foretaket svarte innen en ny forlenget frist. Til slutt deltok 6 218 foretak i undersøkelsen, noe som tilsvarer en netto svarandel på ca. 96 prosent.

Det var ikke vesentlige forskjeller i svarprosenten mellom de to skjemaene og forskjeller i frafall mellom størrelsesgrupper og næringer for øvrig er også å anse som neglisjerbare. Siden frafallet av enheter grunnet manglende svar var såpass lite og jevnt fordelt var det ikke nødvendig med en særskilt frafallsundersøkelse for å kontrollere hvorvidt dette ville medføre skjevheter av betydning for resultatene.

Kontroll og revisjon

Oslomanualen gir retningslinjer for revisjon av innovasjonsdata. Rapportering av innovasjon og tilhørende begreper kan være utfordrende for mange foretak. Kontroll og revisjon av de leverte besvarelsene er derfor viktig for å kvalitetssikre resultatene fra undersøkelsen.

De innsendte oppgavene blir først sett gjennom og grovkontrollert etter at de er registrert første gang. Dette gjøres for å oppdage og luke ut åpenbare feil. Denne prosessen assisteres av en rekke kontroller for logisk konsekvens og andre mulige feil som er implementert i SSBs datafangstsystemer for undersøkelsen. Under revisjonen brukes også data fra tidligere undersøkelser og fra andre kilder som referanse. Flere konsistenssjekker foretas, og der det finnes avvik blir dette korrigert.

Fra og med 2010 har det ikke blitt sendt ut papirskjema til foretakene som deltar i undersøkelsen, men det var fortsatt mulig å bestille papirskjema for respondenter som ønsket dette. Totalt benyttet om lag 99 prosent av oppgavegiverne seg av muligheten til å svare på undersøkelsen via internett. Dette er en økning fra ca. 95 prosent i 2010, 75 prosent i 2008 og 52 prosent i 2006. Rapportering på nettet er en kvalitetsmessig fordel siden automatiske kontroller lagt inn i det elektroniske skjemaet reduserer antall feil betraktelig. Videre ble leverte papirskjema optisk lest fram til 2008, noe som også kunne være en feilkilde. For 2010 og 2012-undersøkelsene har innkomne papirskjema blitt behandlet manuelt.

2.4. Feilkilder og usikkerhet

Estimering av totaltall

Siden innovasjonsundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse, er det nødvendig å vekte resultatene for å gi representative totaltall for hele foretakspopulasjonen. Denne vektingen er foretatt i strata definert av foretakenes 2-siffer næringsgruppe- og på antall sysselsatte. Det vil si de samme gruppene som ble benyttet under utvalgstrekkningen. Siden det er fulltelling av alle enheter med 50 sysselsatte eller flere beregnes det som hovedregel ikke vektet for denne gruppen³.

Når totaltallene beregnes vektet hvert foretak i nettoutvalget innen et gitt stratum opp med den andelen dette foretaket utgjør av totalen. Vektene er beregnet for hvert foretak basert på stratumet foretaket tilhører, og det lages separate vektsett for henholdsvis binære størrelser (dikotome variable og omkodete variable på ordinalnivå) og kvantitative størrelser (variable på forholdstallsnivå).

For binære størrelser (i.e. hvorvidt et foretak har hatt innovasjon eller viktigheten av hemmende faktorer) brukes andel av *antall enheter* i populasjonen dekket av nettoutvalget til beregningen. For kvantitative størrelser (i.e. kostnader til innovasjon eller antall forskere) er andel av *antall sysselsatte* i populasjonen dekket av nettoutvalget grunnlaget for beregning av vektene.

Innsamlings- og bearbeidingsfeil

Selv om innovasjonsbegrepet er mer kjent og har fått større oppmerksomhet de siste årene er det fortsatt mange som er usikre på forståelsen av det. Samtidig er det et begrep som er vanskelig å avgrense og å operasjonalisere. Hovedproblemet ligger i vurderingen av om et produkt eller en prosess er ny eller vesentlig forbedret. Det vil være forskjell på hvordan de enkelte respondenter har oppfattet og tolket dette. Spesielt for virksomheter innenfor delene av tjenesteytende sektor som ikke tidligere har vært omfattet av undersøkelsen kan dette tenkes å være et problem. Andre spørsmål det kan antas er vanskelig for foretakene i undersøkelsen å besvare er de som omfatter kostnader til innovasjon generelt, og kostnadene utenom FoU spesielt. Også andelen av omsetningen som stammer fra nye eller vesentlig endrede produkter kan være problematisk. Dette er elementer som vanligvis ikke vil være oppført som selvstendige poster i foretakenes regnskaper/ årsrapporter, og ved utfylling av oppgaven vil mange nødvendigvis måtte bruke skjønn.

Målefeil som oppstår ved at oppgavegiver gir direkte feil opplysninger vil forekomme i og med at utvalget er så stort som det er. Gjennom kontroll og revisjonsarbeid prøver en å minimere slike feilkilder. Innsamlingsfeil som for eksempel skyldes at tall oppgis i hele kroner i stedet for 1000 kroner vil i praksis bli oppdaget. Konkrete måleproblemer som reduserer reliabiliteten på enkelte variable totalt sett er det derimot vanskeligere å gardere seg mot innenfor rammene av en enkelt undersøkelse. Forbedringer her skjer over tid gjennom internasjonalt metodesamarbeid og sammenstilling med øvrige data. For eksempel antar vi at det

³Et unntak er næringsgruppene F, G og H hvor det kun er fulltelling for enheter med minst 100 sysselsatte.

finnes en viss underrapportering av øvrige innovasjonskostnader utenom FoU (se Sandvik og Foyen 2012).

Utvalgsfeil

Utvalgsfeil er feil som oppstår på grunn av at man bare undersøker deler av den populasjonen det ønskes informasjon om. Når deler av datagrunnlaget baserer seg på utvalg kan det være avvik mellom egenskapene til utvalget og populasjonen som helhet. Utvalgsfeilen reduseres normalt når størrelsen på utvalget øker. Utvalget i undersøkelsen var forholdsvis stort og svarprosenten generelt høy. Usikkerhet som følge av avvik mellom utvalg og populasjon burde av den grunn ikke være noe stort problem.

Usikkerheten i materialet blir beregnet på bakgrunn av variasjonskoeffisienten (CV), standardavviket relativt til den estimerte verdien for populasjonen som helhet. Dette gir en indikasjon på kvaliteten av de estimerte totaltallene. Standardavviket kan relateres til det oppvektede nivå-tallet for sannsynlighetsutvalget eller til totaltallet for hele undersøkelsen. Usikkerheten blir betydelig lavere relatert til totaltallene når også de fulltalte delene av populasjonen tas med.

Usikkerheten omkring de estimerte verdiene er størst der sannsynlighetsutvalget (den delen av utvalget som ikke er fulltalt) påvirker totalen mest. Generelt gjelder det at når utvalgsstørrelsen (n) nærmer seg populasjonsstørrelsen (N) vil prediksjonsvariansen (og dermed også variasjonskoeffisienten) avta. For eksempel, hvis sannsynlighetsutvalget i en næring står for en stor andel av omsetningen av nye produkter i forhold til de fulltalte enhetene vil usikkerheten omkring de estimerte totaltallene for omsetning av nye produkter i næringen øke. Tilsvarende øker usikkerheten omkring totaltall for andel innovative foretak i en næring, hvis sannsynlighetsutvalget er stort relativt til antall fulltalte foretak i næringen.

Variasjonskoeffisienten brukes videre til å finne prediksjonsintervaller for de estimerte verdiene. Dette er en annen måte å vise usikkerheten knyttet til estimatene. En beregning av et 95 prosent prediksjonsintervall for andel innovative foretak i hele næringslivet⁴ viser at usikkerheten i undersøkelsen totalt sett er lav. For undersøkelsens hovedvariable brutt ned etter størrelse er det beregnet prediksjonsintervaller med en relativ usikkerhet på maksimalt +/- 3 prosentpoeng i forhold til de publiserte tallene. Årsaken til at den minste størrelsesgruppen, som også har den laveste utvalgsdekningen, ikke har den høyeste usikkerheten skyldes at de foretak med innovasjonsaktivitet her er mer konsentrert i enkelte næringer enn blant de nest minste foretakene.

Også brutt ned etter hovednæring er estimatene forholdsvis robuste og viser en relativ usikkerhet om lag som gjennomsnittet for størrelsesgruppene under 100 sysselsatte. Beregningene viser dog at det bør utvises forsiktighet når det gjelder enkelt næringer da usikkerheten her er varierende og til dels kan være betydelig, særlig for næringer dominert av små foretak.

De fleste variablene i innovasjonsundersøkelsen oppfører seg på samme måte, i det at vi estimerer andelen av alle foretak som innehar en binær egenskap, og usikkerheten gitt som en andel av populasjonen fordelt på størrelsesgrupper eller hovednæring vil ikke variere veldig mye for de forskjellige variablene. Relativt til populasjonen som helhet er fordelingen på de øvrige innovasjonsvariablene for en stor del gitt av fordelingen av PP-innovatører, bare med en lavere frekvens. Det vil selvsagt finnes både visse systematiske og tilfeldige forskjeller, men for de variablene som er undersøkt har vi ikke grunnlag for å si at resultatene for enkelte spørsmål er grunnleggende mer usikre enn andre. Vi vil likevel påpeke at tabellene bør leses og tolkes med forsiktighet all den tid presentasjonen av resultatene vil

⁴ Et 95 % prediksjonsintervall for andel innovative foretak innebærer at den sanne verdien (den sanne andelen innovative foretak) med 95 % sannsynlighet ligger innenfor dette intervallet.

varierte fra variabel til variabel. Særlig gjelder dette tall presentert relativt til en annen av undersøkelsens variable og ikke til populasjonen som helhet.

Tabell 2.3. Usikkerhetsmål for andel foretak med PP-innovasjonsaktivitet, etter størrelsesgruppe

Sysselsettingsgruppe	95 % prediksjonsintervall	
Totalt	27,7 %	+/- 1,2 prosentpoeng
05-09	27,9 %	+/- 2,5 prosentpoeng
10-19	28,8 %	+/- 2,8 prosentpoeng
20-49	20,9 %	+/- 1,3 prosentpoeng
50-99	31,2 %	+/- 1,4 prosentpoeng
100+	45,3 %	+/- 0,0 prosentpoeng

Tabell 2.4. Usikkerhetsmål for andel foretak med PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring

Hovednæring	95 % prediksjonsintervall	
Totalt	27,7 %	+/- 1,2 prosentpoeng
Industri	30,9 %	+/- 1,9 prosentpoeng
Tjenesteyting	30,1 %	+/- 1,8 prosentpoeng
Andre næringer	14,3 %	+/- 1,4 prosentpoeng

Unntakene er målet for nye produkters andel av samlet omsetning samt innovasjonskostnader. Ved bruk av samme metode for å beregne usikkerheten for disse variablene får vi også her en totalt sett relativ lav modellusikkerhet, men samtidig vet vi at usikkerheten for disse indikatorene kan bli betydelig påvirket av øvrige faktorer i det underliggende materialet.

Ikke-utvalgsfeil

Feilkilder kan oppstå ved at registre som benyttes ikke er oppdatert til enhver tid eller inneholder andre feil. Enheter kan være uriktig kategorisert hva gjelder næringskode, antall sysselsatte, organisasjonsform, omsetning eller andre egenskaper. Slike kjennemerker ligger til grunn for utvalget, og kvaliteten på disse vil i første rekke være avgjørende for riktig utsendelse og for inndelingen av populasjonen i hensiktsmessige strata. De samme datakildene brukes også i beregningen av enkelte av undersøkelsens indikatorer.

For eksempel vil både omsetning og omsetning fra nye produkter kunne variere betydelig mellom de innovative foretakene i den grad at totaltallene kan påvirkes av enkeltobservasjoner. Det er også visse validitetsproblemer knyttet til omsetningsbegrepet i seg selv, også når det kommer til innovasjonsundersøkelsen. Slike problemer er diskutert under de relevante avsnittene i kapittel 1 og kan, dessverre, vanskelig kvantifiseres.

Oppgavegiverne ble frem til 2006 bedt om å oppgi noen generelle opplysninger om foretaket, blant annet antall sysselsatte og foretakets omsetning i referanseåret. Dette ble så kryssjekket mot de dataene utvalgstrekkningen var basert på. Siste gang undersøkelsen samlet inn denne informasjonen direkte var det kun 16 av til sammen 6443 foretak i nettoutvalget endret stratum fra utvalg til ferdig revidert datasett. Dette tilsvarte 0,25 prosent. Selv om man aldri kan gardere seg fullt ut mot feil er SSBs registerdata av en så høy kvalitet at denne typen problem er å anse som ubetydelig for undersøkelsen. Fra og med 2008 er derfor eksisterende registerdata benyttet alene.

2.5. Nærmere om kombinert FoU- og innovasjonsundersøkelse

Når det kommer til internasjonal sammenliknbarhet har det blitt stilt spørsmål om den norske koblingen mellom FoU- og innovasjonsmålinger kan ha bidratt til at Norges innovasjonsresultater har vært underrapportert i forhold til de fleste andre land vi ønsker å sammenlikne oss med. En tidligere pilotundersøkelse (Wilhelmsen 2012) ga ytterligere indikasjoner på at dette kan ha vært tilfelle.

SSB har derfor, med finansiering fra Forskningsrådet og Innovasjon Norge, gjennomført en komplett frittstående innovasjonsundersøkelse for perioden 2011-2013 med den hensikt å kartlegge i hvilken grad felles FoU- og innovasjonsundersøkelser har påvirket de norske innovasjonstallene. Endelige resultater fra denne undersøkelsen ble publisert i juni 2014 og bekrefter funnene fra pilotundersøkelsen.

Det er en signifikant høyere andel innovatører i norsk næringsliv enn det som har kommet fram i tidligere målinger. Dette gjelder for alle fire hovedtyper innovasjon: produkt- (både varer og tjenester), prosess-, organisasjons- og markedsinnovasjon. Også når tallene blir videre brutt ned på detaljert næring eller på hovednæring og foretaksstørrelse viser den separate undersøkelsen høyere innovasjonsaktivitet i så godt som alle disse gruppene. Rapporterte innovasjonskostnader, bortsett fra FoU, og andelen innovatører med innovasjonssamarbeid øker også betydelig.

Relativt sett viser undersøkelsen en viss dreining bort fra FoU-drevet innovasjon og mot mer lavnivå innovasjon gjennom lavere rapportert viktighet av FoU-samarbeid og lavere andel innovatører som har introdusert innovasjoner som var nye for foretakets marked. Grunnet et betydelig høyere antall innovatører øker imidlertid begge disse indikatorene målt i absolutte tall. Målt som andel av foretak med produkt og/eller prosessinnovasjonsaktivitet er det kun små endringer i innovatørenes fordeling på andre indikatorer; slik som hemmende faktorer for innovasjon, beskyttelsesmetoder for innovasjon og informasjonskilder brukt i innovasjonsarbeidet.

Det er imidlertid rimelig å anta at den innovasjonsaktiviteten som har blitt målt i de kombinerte undersøkelsene og som er omtalt i denne rapporten er et undersett av den innovasjonen som har blitt målt i den separate innovasjonsundersøkelsen. I så måte påvirker ikke de nye tallene forståelsen av resultatene fra tidligere innovasjonsundersøkelser som sådan. Den separate innovasjonsundersøkelsen vil bli nærmere omtalt i en egen rapport som ventes publisert første halvår 2015. Denne vil også omfatte internasjonale sammenlikninger av resultatene fra CIS 2012 sett opp mot tall den separate undersøkelsen.

2.6. Regionale tall

I utgangspunktet er siktemålet med innovasjonsundersøkelsen å produsere resultater på nasjonalt nivå etter næring og foretaksstørrelse uten hensyn til regional lokalisering. Utvalget var før 2006-undersøkelsen ikke trukket med hensyn til geografisk tilhørighet og utvalgets størrelse var heller ikke dimensjonert for detaljert nedbryting.

En ulempe med valget av foretak som den observerte enheten er at foretaket ikke nødvendigvis er næringsmessig eller geografisk entydig. Hvis et foretak har innovasjonsaktivitet i flere virksomheter og i flere næringer vil i utgangspunktet alt innovasjonsarbeidet rapporteres for foretaket og næringsklassifiseres der hovedaktiviteten foregår. Dessuten vil innovasjonsaktiviteten plasseres geografisk etter hovedkontorets beliggenhet, selv i tilfeller der denne aktiviteten egentlig gjennomføres ved en virksomhet plassert i en annen region. De fleste foretak har kun en tilknyttet virksomhet (en aktivitet, et arbeidssted), men store foretak har ofte flere aktiviteter fordelt på ulike lokaliteter og innovasjonsaktivitet kan foregå på flere steder. Det vil derfor kunne bli misvisende å plassere all innovasjonsaktivitet for et stort foretak på ett sted (den største virksomheten i foretaket, hovedkontoret etc.).

I forbindelse med innovasjonsundersøkelsen for 2006 ble det derfor utarbeidet grunnleggende kriterier for klassifisering av innovative enheter innenfor foretak med flere virksomheter. Det ble implementert et system hvor man eksplisitt spurte hvorvidt hver enkelt virksomhet (med minst 5 sysselsatte) i foretaket deltok i utviklingen av nye produkter eller prosesser og om virksomheten tok i bruk nye

produkter eller prosesser utviklet av andre enheter innen foretaket. Det siste spørsmålet ble i 2006 for dårlig besvart til at det kunne brukes og det ble utelatt fra undersøkelsen fra og med 2008.

I tillegg ble det gjort visse justeringer i skjemaet for å gi ytterligere informasjon om den regionale dimensjonen. Spørsmålet om samarbeidspartnere inkluderer nå muligheten for å angi hvorvidt en norsk samarbeidspartner er lokalisert lokalt/regionalt og spørsmålet om markedet for foretakets produkter/tjenester er likeledes utvidet med et tilsvarende alternativ.

Alle spørsmål i skjemaet ble som nevnt rettet til foretaket som enhet. I den regionale statistikken er imidlertid *virksomhet* den statistiske enheten. For foretak med mer enn en enkelt virksomhet har derfor alle svar i utgangspunktet blitt betraktet som gjeldende for de virksomhetene i foretaket som oppgis å ha medvirket i innovasjonsutviklingen. Foretakets data er altså direkte overført til virksomhetsnivået. Dette gjaldt også hvis det var flere innovative virksomheter i foretaket. Noen foretak har ikke oppgitt hvilke virksomheter som deltok i innovasjonsutviklingen og for disse har FoU-utførende virksomheter blitt kodet som innovasjonsaktive. For foretak uten egenutført FoU har innovasjonsaktiviteten blitt kodet på den største virksomheten med samme næring og region som foretaket.

Det er ikke uproblematisk å overføre informasjon fra foretak til virksomhet på denne måten, men noen variable er mer kurante enn andre. Når det gjelder spørsmålene som angår produkt- og prosessinnovasjon blir det spurt eksplisitt om fordelingen per virksomhet, og disse kan derfor anses som forholdsvis robuste.

Estimering av totaltall

Estimeringsopplegget for de regionale tallene avviker fra metoden som er brukt for de nasjonale innovasjonstallene. Skaleringen er foretatt gjennom en etterstratifisering av foretakenes virksomheter i tre grupper definert på bakgrunn av næringenes FoU-intensitet kryssset med 89 økonomiske regioner, totalt 267 strata. Næringsgruppene er basert på egenutført FoU per sysselsatt i 2-siffer næringsgrupper etter SN 2007 for årene 2006-2009 i kombinasjon med Eurostats nomenklatur for klassifisering av næringer som henholdsvis høy- og lavteknologisk industri og tjenestenæringer med høy og lav kunnskapsintensitet. Gruppene er tilpasset med tanke på å være så homogene som mulig samtidig som de er av relativt lik størrelse.

Når totaltall beregnes, vektes hver virksomhet i nettoutvalget innen et gitt stratum opp med den andelen dette foretaket utgjør av totalen. Bruttopopulasjonen er alle virksomheter med en næringskode dekket av undersøkelsen som hadde minst 5 sysselsatte på trekketidspunktet. Vekter er beregnet for hver virksomhet innenfor hvert stratum. Alle virksomheter som tilhører foretak som var fulltalte ved opprettelsen av utvalget estimeres ikke og vektes dermed lik 1. Modellusikkerheten i resultatene for foretakene som tilhører sannsynlighetsutvalget er derfor betydelig større enn for de store foretakene.

For nominelle størrelser, som totale innovasjonsutgifter og omsetning av nye produkter, blir andel av antall sysselsatte i populasjonen som er dekket av nettoutvalget brukt som vekter. Vekten er videre kalibrert slik at anslaget for bedriftenes totale utgifter til egenutført FoU samsvarer med de nasjonale foretakstallene. For andre størrelser, som antall innovative foretak og lignende, brukes andel av antall bedrifter i populasjonen dekket av nettoutvalget til beregningen.

Tilgjengelighet og sammenliknbarhet over tid

Regionale innovasjonstall har ikke inngått som en del av regulære publiseringer fra SSB og er heller ikke omtalt ytterligere i denne rapporten. Hovedtall etter fylke og økonomisk region for inneværende undersøkelse og de to foregående undersøkelsene kan oversendes ved henvendelse til SSB.

Det gjøres oppmerksom på at regionale tall er under løpende utvikling og er å anse som eksperimentelle. Usikkerheten kan til dels være betydelig og det er ikke grunnlag for sammenlikning med nasjonale tall eller tidligere publiserte/utleverte regionale tall. Vi vil advare mot å trekke for sterke konklusjoner basert på materialet per dags dato.

2.7. Begreper og definisjoner

Begrepene innovasjon, innovativ og innovasjonsaktivitet brukes vanligvis om produkt- og prosessinnovasjoner (PP-innovasjon) som omfatter introduksjonen av nye eller vesentlig forbedrede produkter eller prosesser. Innovasjonsundersøkelsen 2012 kartla også organisatorisk og markedsmessig innovasjon, men når ikke annet er nevnt blir innovasjonsbegrepene brukt om PP-innovasjon alene. Internasjonalt er det en pågående dreining mot et bredere innovasjonsbegrep hvor også ikke-teknologisk innovasjon inkluderes, og vi har forsøkt å være så eksplisitte som mulig i denne teksten når det gjelder å skille PP-innovasjon fra den bredere fortolkningen. Siden dette er et fagfelt under stadig utvikling er dog ikke begrepsbruken når det gjelder tekster som omhandler innovasjon konsekvent mellom land og over tid. Det er derfor viktig å være oppmerksom på hva som inngår i de forskjellige begrepene hvis man sammenlikner informasjon på tvers av datakilder.

De ulike begrepene som benyttes i innovasjonsundersøkelsen og i denne rapporten defineres slik:

Ikke-teknologisk innovasjon

Tidligere brukt samlebegrep for organisatorisk innovasjon, markedsinnovasjon, og evt. øvrige former for innovasjon (i.e. design) som *ikke* er PP-innovasjon. Begrepet brukes uavhengig av hvilken grad av teknologi som har vært inkludert i utviklingen eller implementeringen av innovasjonen.

Innovasjonsaktivitet

Et foretak har i hyppig brukt terminologi hatt innovasjonsaktivitet hvis det i den aktuelle perioden har lansert nye eller endrede produkter eller prosesser, *eller* har pågående eller ikke fullført innovasjonsarbeid. Dette inkluderer også alle foretak med egenutført FoU. Likeledes har begrepet *innovative foretak* referert til foretak som har introdusert PP-innovasjoner. SSB har siden 2008 brukt begrepet *PP-innovasjonsaktivitet* her.

Etter den 3. revisjonen av Oslomanualen har det blitt økt fokus på et bredere innovasjonsbegrep, og det klare begrepsskillet mellom teknologisk og ikke-teknologisk innovasjon er i ferd med å bli mindre. Også fordi flere former for innovasjon ofte henger sammen. Begge typer er viktige for å vurdere næringslivets omstillings og nyskapingsevne – innovasjonsevne – sett under ett. Eurostat bruker ikke lenger begrepet *innovasjonsaktivitet* (innovation active enterprises) i offisiell terminologi, men innovative foretak (innovative enterprises) beskriver nå foretak med PP-innovasjonsaktivitet og/eller organisasjons-/markedsinnovasjon.

Markedsinnovasjon (marketing)

En markedsinnovasjon er gjennomføringen av et nytt markedsføringskonsept eller en ny markedsstrategi som atskiller seg vesentlig fra foretakets eksisterende metoder og som ikke har vært brukt av foretaket tidligere. Dette krever vesentlige endringer i produktets design eller innpakning, produkt plassering, promotering eller prissetting.

Organisasjonsinnovasjon

En organisasjonsinnovasjon er gjennomføring av nye organisatoriske metoder i foretaket (inkl. kunnskapssystemer), organisering av arbeidsrutiner/-prosesser eller bruk av nye eksterne relasjoner for foretaket. Endringene må være et resultat av strategiske beslutninger i foretaket. Sammenlåsning med andre eller oppkjøp av andre foretak omfattes ikke.

Produktinnovasjon

En produktinnovasjon er en vare eller tjeneste som er enten ny eller vesentlig forbedret med hensyn på dets egenskaper, tekniske spesifikasjoner, komponenter, brukervennlighet eller delsystemer. Innovasjonen skal være ny for foretaket, men den må ikke nødvendigvis være ny for markedet.

Prosessinnovasjon

En prosessinnovasjon innebærer å implementere en ny eller vesentlig forbedret produksjonsteknologi/-metode, en ny eller vesentlig forbedret metode for levering/distribusjon av varer eller tjenester, eller andre nye eller vesentlig forbedrede støttesystemer eller prosesser. Innovasjonen skal være ny for foretaket, men det må ikke nødvendigvis være den første til å introdusere eller ta i bruk prosessen.

PP-innovasjon

Samlebegrep for produkt- og prosessinnovasjon. Oftest brukt for å angi at en enhet har innovasjon innenfor minst ett av disse områdene. Tidligere også kalt *teknologisk innovasjon*.

PP-innovasjonsaktivitet

Et foretak har innovasjonsaktivitet hvis det i den aktuelle perioden har lansert nye eller endrede produkter eller prosesser, **eller** har pågående eller ikke fullført innovasjonsarbeid. Dette inkluderer også alle foretak med egenutført FoU.

PP-innovative foretak

Foretak som enten har introdusert nye eller vesentlige endrede varer eller tjenester på markedet eller tatt i bruk nye eller vesentlig endrede prosesser i løpet av observasjonsperioden. Foretak som bare har hatt pågående innovasjonsaktivitet som ennå ikke var blitt ferdigstilt eller var blitt avbrutt, er ikke inkludert blant PP-innovative foretak.

Salg av nye eller vesentlig endrede produkter

Salg i referanseåret av nye eller vesentlig endrede produkter (produktinnovasjoner) som ble introdusert på markedet i løpet av observasjonsperioden. Salget oppgis som andel av samlet omsetning i referanseåret som stammer fra produktinnovasjonene. Det skilles mellom produkter som var nye for foretakets marked og produkter som bare var nye for foretaket.

Innovasjonssamarbeid

Med innovasjonssamarbeid menes aktiv deltagelse i felles FoU og andre innovasjonsaktiviteter med andre organisasjoner (enten andre foretak eller ikke-kommersielle institusjoner). Dette betyr ikke nødvendigvis at begge parter oppnår umiddelbar økonomisk gevinst fra samarbeidet. Rent kontraktarbeid uten aktivt samarbeid fra begge parter omfattes ikke.

Hindringer for innovasjonsvirksomhet

Viktigheten av ulike hemmende faktorer etter økonomiske, interne og andre faktorer. Det skilles mellom foretak med innovasjonsvirksomhet og foretak uten innovasjonsvirksomhet.

2.8. Tilgjengelighet

Statistikken for næringslivets innovasjonsaktivitet publiseres på SSBs nettsider, både som regulære statistikkfrigivninger og gjennom andre publikasjoner. Se <http://www.ssb.no/innov>. Resultater fra undersøkelsen inngår også som en del av den årlige indikatorrapporten «Det norske forsknings- og innovasjonssystemet – statistikk og indikatorer» som publiseres av Norges Forskningsråd. Se <http://www.forskningsradet.no/indikatorrapporten>.

Referanser

Hagesæther, Nina og Li-Chun Zhang (2008): *Om utvalgsplan og estimering i FoU-statistikken*, Interne dokumenter 2008/2, Statistisk sentralbyrå.

Norges forskningsråd, Kaja Wendt red. (2014): *Det norske forsknings- og innovasjonssystemet - statistikk og indikatorer – «Indikatorrapporten»*, Norges forskningsråd.

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD), EUROSTAT (2005): *Oslo Manual – Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data, 3rd Edition*, OECD Publishing.

OECD (2008): *OECD Reviews of Innovation Policy: Norway*, OECD Publishing.

Sandvik, Morten Renslo og Frank Foyn (2012): *Innovation costs in the Norwegian survey on R&D and innovation – Evaluation of quality in the 2010 survey*. Documents 2012/49, Statistisk Sentralbyrå.

Statistisk Sentralbyrå (2008) *Standard for næringsgruppering – korrigert utgave*, Norges offisielle statistikk D383.

Wilhelmsen, Lars (2011): *Innovasjon i norsk næringsliv 2006-2008*, Rapporter 2011/32, Statistisk sentralbyrå.

Wilhelmsen, Lars (2012): *A question of context: Assessing the impact of a separate innovation survey and of response rate on the measurement of innovation activity in Norway*, Documents 2012/51, Statistisk Sentralbyrå.

Wilhelmsen, Lars (2014): *Flere innovatører i Norge enn tidligere rapportert*. Artikkel, ssb.no, 5. juni 2014: <http://www.ssb.no/teknologi-og-innovasjon/artikler-og-publikasjoner/flere-innovatorer-i-norge-enn-tidligere-rapportert>

Wilhelmsen, Lars og Frank Foyn, (2012) *Innovasjon i norsk næringsliv 2008-2010*, Rapporter 2012/46, Statistisk sentralbyrå.

Wilhelmsen, Lars og Nina Hagesæther (2013): *FoU- og innovasjonsstatistikken: Publisering på næring og økonomiske regioner*. Interne dokumenter 2013/16, Statistisk Sentralbyrå.

Vedlegg A: Tabellsett A11, 2010-2012

Tabell. A1a. Produkt- og prosessinnovasjoner (PP-innovasjoner), etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Alle foretak	Prosent av alle foretak						
		PP-innovasjonsaktivitet	Produkt- eller prosess-innovasjon	Både produkt- og prosess-innovasjon	Produkt-innovasjon	Produkt-innovasjon (vare)	Produkt-innovasjon (tjeneste)	Prosess-innovasjon
A-N Næringslivet totalt	17228	28	21	7	16	12	6	11
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	256	31	18	7	7	6	2	18
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	320	29	15	5	12	8	5	8
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	864	37	27	13	24	24	0	16
C11 Prod. av drikkevarer	28	43	36	25	32	32	-	29
C13 Prod. av tekstiler	108	32	26	2	24	24	1	4
C14 Prod. av klær	44	31	24	8	24	24	-	8
C15 Prod. av lær og lærvarer	5	40	40	20	40	40	-	20
C16 Prod. av trelast og varer av tre	442	24	19	9	16	16	2	12
C17 Prod. av papir og papirvarer	39	44	29	5	21	21	-	13
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	269	11	11	3	5	1	4	9
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	84	73	56	20	49	47	8	27
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	17	77	47	12	24	24	-	35
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter ..	156	44	31	12	20	20	1	23
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	238	33	25	7	15	15	-	17
C24 Prod. av metaller	68	45	29	10	18	17	3	22
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	789	17	12	5	10	9	2	7
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	116	78	63	25	59	55	7	29
C27 Prod. av elektrisk utstyr	128	53	40	12	33	31	8	19
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	381	44	36	8	34	34	3	10
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere ..	74	39	25	15	22	22	1	18
C30 Prod. av andre transportmidler	201	31	18	3	13	13	1	8
C31 Prod. av møbler	184	39	23	9	19	18	1	13
C32 Annen industriprod.	147	23	20	5	13	13	4	11
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	373	9	9	3	7	7	2	5
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	283	19	10	3	5	3	3	9
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	320	19	10	3	6	2	4	6
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1712	8	5	1	2	2	1	4
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	3839	22	18	3	15	14	2	7
H49-53 Transport og lagring	704	13	8	2	4	1	3	6
J58 Forlagsvirksomhet	629	47	40	15	36	19	22	19
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	153	31	26	7	11	8	9	22
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	32	10	6	-	6	3	3	-
J61 Telekommunikasjon	170	44	37	14	35	7	30	16
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	888	61	44	21	37	18	27	28
J63 Informasjonstjenester	143	64	56	33	53	11	51	36
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	541	19	17	4	10	2	8	11
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	417	36	25	14	19	6	14	20
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	1336	32	21	7	17	10	9	11
M72 Forskning og utviklingsarbeid	91	78	37	20	26	21	11	30
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	326	25	18	10	15	3	14	13
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	107	45	33	11	31	14	22	13
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	210	22	14	7	9	6	4	11

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A1b. Produkt- og prosessinnovasjoner (PP-innovasjoner), etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Alle foretak	Prosent av alle foretak						
			PP-innovasjonsaktivitet	Produkt- eller prosess-innovasjon	Både produkt- og prosess-innovasjon	Produkt-innovasjon	Produkt-innovasjon (vare)	Produkt-innovasjon (tjeneste)	Prosess-innovasjon
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	17228	28	21	7	16	12	6	11
	5-9 sysselsatte	6043	28	21	8	17	12	7	12
	10-19 sysselsatte	4097	29	21	7	18	13	7	11
	20-49 sysselsatte	4558	21	16	5	12	9	5	8
	50-99 sysselsatte	1348	31	22	7	17	13	6	12
	100-199 sysselsatte ...	664	41	31	11	25	19	8	17
	200-499 sysselsatte ...	329	46	30	11	20	16	5	22
C: Industri	>=500 sysselsatte	189	60	45	22	36	23	20	31
	Totalt	4753	31	23	8	19	19	2	12
	5-9 sysselsatte	1651	23	16	7	13	13	2	9
	10-19 sysselsatte	1323	29	22	7	18	18	1	11
	20-49 sysselsatte	1030	29	22	8	17	17	2	12
	50-99 sysselsatte	397	46	35	10	29	28	2	17
	100-199 sysselsatte ...	202	62	50	18	43	42	3	25
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte ...	95	75	55	22	42	42	3	35
	>=500 sysselsatte	56	79	70	34	55	55	11	49
	Totalt	9585	30	23	8	19	11	10	12
	5-9 sysselsatte	4005	31	25	8	19	13	9	14
	10-19 sysselsatte	2485	30	22	8	19	11	10	10
	20-49 sysselsatte	1970	27	21	7	18	10	9	10
	50-99 sysselsatte	579	32	22	7	17	9	10	11
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte ...	301	34	28	10	22	11	14	16
	200-499 sysselsatte ...	158	29	22	8	13	7	8	17
	>=500 sysselsatte	88	50	35	21	30	8	28	25
	Totalt	2890	14	8	2	4	3	2	6
	5-9 sysselsatte	387	17	9	4	6	4	2	7
	10-19 sysselsatte	288	19	12	4	7	4	4	9
	20-49 sysselsatte	1559	8	5	1	3	2	1	4
50-99 sysselsatte	373	16	9	2	4	3	3	7	
100-199 sysselsatte ...	161	28	13	3	7	4	3	10	
200-499 sysselsatte ...	76	47	17	4	5	4	1	16	
>=500 sysselsatte	45	56	35	9	23	12	16	21	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A2a. Hvem utviklet produktinnovasjonene?, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent av produktinnovatører (varer)							Prosent av produktinnovatører (tjenester)						
	Foretak med produkt-innovasjon (varer)	I hovedsak eget foretak	Eget foretak samarbeid med eget foretak i konsern	Eget foretak samarbeid med andre	Eget foretak ved å modifisere varer opp- utviklet av andre	I hovedsak andre produkt- eller institu- sjoner	Foretak med innova- sjon (tjenes- ter)	I hovedsak eget foretak	Eget foretak samarbeid med eget foretak i konsern	Eget foretak samarbeid med utviklet av andre	Eget foretak modifisere tjenester opp- utviklet av andre	I hovedsak andre foretak eller institu- sjoner		
A-N Næringslivet totalt	2 056	70	23	19	6	14	1 093	71	21	20	9	11		
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	15	100	7	14	0	0	5	100	21	20	0	0		
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	25	73	44	21	8	4	15	79	49	14	23	7		
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	208	81	26	19	13	3	4	0	28	0	72	0		
C11 Prod. av drikkevarer	9	100	12	22	0	0	-	-	-	-	-	-		
C13 Prod. av tekstiler	26	92	43	16	0	0	1	0	0	100	0	0		
C14 Prod. av klær	11	100	33	43	0	0	-	-	-	-	-	-		
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	50	50	0	0	0	-	-	-	-	-	-		
C16 Prod. av trelast og varer av tre	72	85	12	23	0	0	10	100	0	0	0	0		
C17 Prod. av papir og papirvarer	8	50	51	26	25	0	-	-	-	-	-	-		
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	3	67	0	0	100	0	10	30	10	0	0	61		
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprodukter, kjemikalier og kjemiske produkter	39	72	40	34	9	0	7	68	16	32	0	0		
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	4	75	0	25	0	0	-	-	-	-	-	-		
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	31	93	7	37	0	7	2	50	0	100	0	0		
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	35	56	45	12	11	20	-	-	-	-	-	-		
C24 Prod. av metaller	11	90	28	29	20	0	2	53	0	47	0	0		
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	69	72	10	8	22	10	14	54	46	46	0	46		
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	63	82	13	15	2	0	8	87	13	13	0	12		
C27 Prod. av elektrisk utstyr	39	93	13	17	5	3	11	73	20	10	0	17		
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	128	91	14	7	0	0	11	90	0	0	0	10		
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	16	94	16	34	0	0	1	100	0	100	0	0		
C30 Prod. av andre transportmidler	27	67	32	41	8	4	2	100	100	0	0	0		
C31 Prod. av møbler	34	78	20	17	17	19	1	100	100	0	0	100		
C32 Annen industriprod.	20	60	13	5	0	27	6	16	0	0	0	84		
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	24	96	9	46	37	0	6	84	0	50	0	17		
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	9	12	12	76	0	0	8	0	39	61	0	0		
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	7	85	0	15	0	0	14	57	14	14	8	7		
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	28	39	20	0	21	31	16	63	26	18	0	0		
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	541	49	28	17	6	29	80	72	29	19	24	3		
H49-53 Transport og lagring	8	0	27	50	0	36	24	43	9	36	18	16		
J58 Forlagsvirksomhet	119	81	24	2	0	3	140	77	26	21	5	1		
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	12	50	0	0	10	50	14	36	8	21	0	36		
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	1	0	0	0	0	100	1	0	0	100	0	0		
J61 Telekommunikasjon	13	58	42	67	0	8	50	72	29	19	15	26		
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	162	73	20	11	1	19	239	81	19	14	5	5		
J63 Informasjonstjenester	16	94	0	56	13	6	73	86	24	29	15	5		
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	12	18	0	0	0	82	45	44	19	14	10	45		
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	27	76	28	0	0	24	58	53	24	11	11	22		
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	128	76	25	35	5	8	125	74	15	21	8	11		
M72 Forskning og utviklingsarbeid	19	78	22	39	0	6	10	80	10	60	0	10		
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	8	87	13	12	0	0	47	70	16	0	16	13		
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	15	79	0	50	0	0	24	74	4	57	4	0		
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	12	46	0	54	0	0	9	76	24	24	0	12		

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A2b. Hvem utviklet produktinnovasjonene?, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring	Størrelsesgruppe	Prosent av produktinnovatører (varer)					Prosent av produktinnovatører (tjenester)						
		Foretak med produkt-innova-sjon (varer)	hoved-sak eget foretak	Eget foretak sam-arbeid med eget foretak i konsern	Eget foretak sam-arbeid med andre	Eget foretak ved å modifisere varer opp-rinnelig utviklet av andre	Foretak med produkt-innova-sjon eller (tjenester)	hoved-sak med foretak eller institusjoner	hoved-sak eget foretak	Eget foretak sam-arbeid med foretak i eget konsern	Eget foretak sam-arbeid med andre	Eget foretak ved å modifisere tjenester opp-rinnelig utviklet av andre	I hoved-sak andre foretak eller institusjoner
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	2 056	70	23	19	6	14	1 093	71	21	20	9	11
	5-9 sysselsatte	734	69	19	22	7	18	416	65	24	22	11	14
	10-19 sysselsatte	524	67	18	17	4	15	286	80	14	15	7	10
	20-49 sysselsatte	405	69	25	13	7	13	207	75	14	17	6	12
	50-99 sysselsatte	172	76	29	17	5	5	75	66	29	19	10	6
	100-199 sysselsatte ...	125	72	36	20	6	4	53	69	30	22	6	12
	200-499 sysselsatte ...	53	80	37	12	6	2	18	65	41	29	12	6
	>=500 sysselsatte	43	83	46	44	10	0	38	78	39	28	14	3
C: Industri	Totalt	880	82	21	19	9	4	96	64	17	20	3	25
	5-9 sysselsatte	209	75	9	23	13	8	34	46	20	20	0	54
	10-19 sysselsatte	233	89	15	15	8	5	18	94	0	23	0	0
	20-49 sysselsatte	174	80	25	17	7	1	21	63	5	15	13	24
	50-99 sysselsatte	110	84	23	17	7	2	8	50	37	38	0	0
	100-199 sysselsatte ...	85	79	33	21	6	1	6	67	34	17	0	17
	200-499 sysselsatte ...	40	79	45	13	8	0	3	66	67	0	0	0
	>=500 sysselsatte	30	90	41	45	10	0	6	100	16	17	0	0
G-K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	1 092	61	24	18	4	21	938	73	21	19	10	10
	5-9 sysselsatte	511	66	23	22	5	22	373	66	24	23	13	10
	10-19 sysselsatte	278	49	21	18	1	24	255	81	15	13	7	11
	20-49 sysselsatte	200	66	25	11	6	22	174	78	14	17	5	11
	50-99 sysselsatte	52	57	41	12	2	12	55	66	26	16	13	7
	100-199 sysselsatte ...	34	59	41	19	6	12	42	70	30	20	7	12
	200-499 sysselsatte ...	10	80	20	10	0	10	13	69	30	38	15	8
	>=500 sysselsatte	7	72	43	29	0	0	25	70	44	35	17	4
A,B,D-F,R: Andre næringer	Totalt	84	61	22	18	9	12	58	60	30	22	8	3
	5-9 sysselsatte	14	100	8	0	0	0	10	66	34	0	0	0
	10-19 sysselsatte	13	69	0	31	0	0	12	41	17	41	17	8
	20-49 sysselsatte	31	31	23	8	19	28	12	43	25	24	11	8
	50-99 sysselsatte	10	80	30	41	10	10	11	82	37	18	0	0
	100-199 sysselsatte ...	7	57	43	14	0	0	5	60	20	40	0	0
	200-499 sysselsatte ...	3	100	0	0	0	0	1	0	100	0	0	0
	>=500 sysselsatte	5	60	80	60	20	0	7	85	43	15	14	0

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A3a. Produktinnovasjoner nye for foretakets marked, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak med produkt-innovasjon Antall	Prosent av produktinnovatører		Foretak med markedsny produkt-innovasjon (10+ syss)	Prosent av produktinnovatører ny for markedet (10+ syss)		
		Produkt-innovasjon kun ny for foretaket	Produkt-innovasjon ny for foretakets marked		Ny for det norske markedet	Ny for det europeiske markedet	Ny for det verdensmarkedet
A-N Næringslivet totalt	2 841	54	83	1477	68	26	45
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	18	45	100	10	89	10	11
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	38	44	81	25	57	38	81
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	208	63	72	98	94	13	13
C11 Prod. av drikkevarer	9	77	67	6	84	17	16
C13 Prod. av tekstiler	26	56	84	18	100	78	72
C14 Prod. av klær	11	57	57	3	100	100	66
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	50	50	-	-	-	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre	72	55	89	53	98	13	2
C17 Prod. av papir og papirvarer	8	100	38	2	100	51	-
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	12	83	75	3	100	34	-
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleums-							
produkter, kjemikalier og kjemiske produkter	42	64	82	25	50	42	58
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	4	76	100	4	100	24	25
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	31	27	100	15	59	40	61
C23 Prod. av andre ikke metallholdige							
mineralprodukter	35	69	71	25	79	18	26
C24 Prod. av metaller	12	70	82	9	50	50	37
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og							
utstyr	76	75	61	33	67	31	61
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og							
optiske produkter	68	46	86	41	36	34	92
C27 Prod. av elektrisk utstyr	42	41	93	31	65	42	45
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	128	50	88	90	55	30	65
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	16	42	91	13	43	25	73
C30 Prod. av andre transportmidler	27	28	100	27	44	31	76
C31 Prod. av møbler	35	15	100	30	65	58	46
C32 Annen industriprod.	20	45	60	7	47	47	100
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og							
utstyr	26	20	92	24	87	9	54
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og							
varmtvannsforsyning	13	31	100	10	63	-	37
E36-39 Vannforsyning, avløps- og							
renovasjonsvirksomhet	19	48	73	9	34	55	23
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	37	27	92	34	80	-	20
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med							
motorvogner	575	61	86	254	60	19	51
H49-53 Transport og lagring	28	45	81	22	71	25	29
J58 Forlagsvirksomhet	229	61	80	128	70	26	37
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod.,							
utgivelse av musikk- og lydopptak	16	56	52	3	100	35	35
J60 Radio- og fjernsynsringkasting	2	50	100	2	100	-	-
J61 Telekommunikasjon	60	52	73	27	85	35	27
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	333	55	86	143	66	27	43
J63 Informasjonstjenester	76	54	78	31	83	29	32
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	54	65	50	19	82	11	13
M70 Hovedkontortjenester, administrativ							
rådgivning	77	41	95	14	100	50	7
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet,							
teknisk prøving og analyse	230	48	89	127	61	25	61
M72 Forskning og utviklingsarbeid	24	57	87	8	50	50	75
M73 Annonse- og reklamevirksomhet,							
markedsundersøkelser	49	52	70	19	94	-	6
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk							
virksomhet	33	19	97	23	45	32	55
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	20	39	72	9	76	76	76

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A3b. Produktinnovasjoner nye for foretakets marked, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring	Størrelsesgruppe	Foretak med produkt-innova-sjon	Prosent av produktinnovatører		Foretak med markedsny produkt-innova-sjon (10+ syss)	Prosent av produktinnovatører ny for markedet (10+ syss)		
			Produkt-innova-sjon kun ny for foretaket	Produkt-innova-sjon ny for foretakets marked		Ny for det norske markedet	Ny for det europeiske markedet	Ny for det verdens-markedet
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	2 841	54	83	1477	68	26	45
	5-9 sysselsatte	1 009	50	87	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	740	55	84	621	70	23	42
	20-49 sysselsatte	565	55	77	433	68	27	46
	50-99 sysselsatte	231	55	77	178	63	25	51
	100-199 sysselsatte	164	58	83	137	66	34	43
	200-499 sysselsatte	64	65	77	50	69	21	52
	>=500 sysselsatte	68	73	86	58	67	37	44
C: Industri	Totalt	911	54	81	559	71	29	46
	5-9 sysselsatte	222	48	80	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	237	58	81	192	80	25	39
	20-49 sysselsatte	180	46	81	145	68	30	47
	50-99 sysselsatte	115	59	79	90	68	31	52
	100-199 sysselsatte	87	59	84	73	60	36	50
	200-499 sysselsatte	40	61	79	31	70	27	57
	>=500 sysselsatte	30	69	90	27	54	39	51
G-K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	1 805	56	83	831	67	24	45
	5-9 sysselsatte	765	51	88	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	482	54	86	412	66	22	44
	20-49 sysselsatte	346	64	73	253	68	29	48
	50-99 sysselsatte	99	49	76	75	59	21	50
	100-199 sysselsatte	66	64	79	52	74	30	30
	200-499 sysselsatte	21	70	80	17	63	13	50
	>=500 sysselsatte	27	84	80	21	85	25	20
A,B,D-F,R: Andre næringer	Totalt	125	38	88	87	68	18	38
	5-9 sysselsatte	23	28	100	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	21	53	81	17	65	23	18
	20-49 sysselsatte	39	23	90	35	70	-	30
	50-99 sysselsatte	16	62	75	12	58	17	51
	100-199 sysselsatte	11	18	100	11	73	36	54
	200-499 sysselsatte	4	75	50	2	100	-	-
	>=500 sysselsatte	11	60	90	10	67	56	78

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A4a. Hvem utviklet prosessinnovasjonene / prosessinnovasjoner nye for foretakets marked, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent av prosessinnovatører						Prosent av prosessinnovatører (10+ syss)			
	Foretak med prosess-innovasjon	hovedsak eget foretak	Eget foretak samarbeid med eget foretak i konsern	Eget foretak samarbeid med andre	Eget foretak ved å modifisere prosesser opprinnelig utviklet av andre	hovedsak andre foretak eller institusjoner	Foretak med prosess-innovasjon (10+ syss)	Prosess-innovasjon ny for markedet	Prosess-innovasjon ikke ny for markedet	Vet ikke
A-N Næringslivet totalt	1 946	57	18	23	10	16	1 213	42	41	17
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett ...	47	64	13	29	2	17	35	32	43	25
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	26	70	20	41	0	12	21	56	39	5
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	134	57	10	30	14	4	94	38	45	17
C11 Prod. av drikkevarer	8	75	13	25	13	25	6	34	50	17
C13 Prod. av tekstiler	4	50	50	0	0	0	4	-	100	-
C14 Prod. av klær	4	57	71	0	0	0	2	100	-	-
C15 Prod. av lær og lærvarer	1	0	0	0	100	0	1	-	100	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre ..	52	61	32	43	0	7	36	33	32	34
C17 Prod. av papir og papirvarer	5	40	40	20	0	20	5	60	20	20
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	25	36	0	0	4	60	13	24	68	8
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprodukter, kjemikalier og kjemiske produkter	22	66	28	25	5	5	21	45	40	15
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	6	67	0	17	16	16	4	49	51	-
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	36	50	3	24	14	21	26	24	68	8
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	40	45	15	27	16	31	30	35	19	46
C24 Prod. av metaller	15	70	22	22	0	8	13	50	42	8
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	58	71	34	17	0	11	38	24	24	52
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	34	70	16	24	6	3	24	44	39	17
C27 Prod. av elektrisk utstyr	24	66	4	12	22	0	14	57	29	14
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	39	59	33	16	17	5	38	42	42	16
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	13	82	16	26	8	8	12	50	18	32
C30 Prod. av andre transportmidler ..	16	80	40	33	7	0	16	40	40	20
C31 Prod. av møbler	23	46	25	13	20	9	23	51	40	9
C32 Annen industriprod.	17	21	0	6	9	64	6	41	59	-
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	17	88	34	47	0	0	17	22	60	18
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	24	9	37	59	0	4	21	63	27	10
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	20	35	25	25	15	10	14	28	43	29
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet ..	62	41	28	15	6	22	62	33	51	16
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	259	46	17	21	10	26	134	41	44	15
H49-53 Transport og lagring	40	41	12	29	3	33	40	32	63	5
J58 Forlagsvirksomhet	117	62	22	19	2	13	83	44	44	12
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	34	22	4	0	0	78	14	28	16	56
J60 Radio- og fjernsynskringkasting ..	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
J61 Telekommunikasjon	27	88	16	16	4	4	18	40	54	6
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	245	70	14	24	16	2	102	50	34	16
J63 Informasjonstjenester	52	80	12	34	7	9	27	57	19	24
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	58	45	20	16	5	24	41	23	59	18
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	85	54	31	17	8	15	13	46	46	8
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse ..	147	51	12	25	19	18	89	56	41	3
M72 Forskning og utviklingsarbeid ...	27	65	19	38	12	4	8	50	13	38
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser.....	44	51	32	0	0	35	21	55	30	15
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	14	72	0	57	0	0	11	64	27	9
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	23	87	9	4	24	4	12	100	-	-

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A4b. Hvem utviklet prosessinnovasjonene / prosessinnovasjoner nye for foretakets marked, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring	Størrelsesgruppe	Prosent av prosessinnovatører						Prosent av prosessinnovatører (10+syss)			
		Foretak med prosess-innovasjon	I hovedsak eget foretak	Eget foretak samarbeid med foretak i eget konsern	Eget foretak samarbeid med andre	Eget foretak ved å modifisere prosesser opprinnelig utviklet av andre	I hovedsak andre foretak eller institusjoner	Foretak med prosess-innovasjon (10+syss)	Prosess-innovasjon ny for markedet	Prosess-innovasjon ikke ny for markedet	Vet ikke
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	1 946	57	18	23	10	16	1 213	42	41	17
	5-9 sysselsatte	733	56	14	22	11	19	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	431	57	18	23	11	14	431	45	45	10
	20-49 sysselsatte	380	56	19	21	7	16	380	43	37	19
	50-99 sysselsatte	156	58	20	26	6	12	156	35	41	23
	100-199 sysselsatte ..	113	59	26	22	7	11	113	38	42	20
	200-499 sysselsatte ..	72	48	27	26	7	10	72	33	43	24
	>=500 sysselsatte	59	61	36	36	11	4	59	48	36	16
C: Industri	Totalt	594	59	19	24	10	12	444	38	41	21
	5-9 sysselsatte	150	52	9	29	7	29	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	144	61	24	16	16	6	144	31	49	21
	20-49 sysselsatte	123	61	14	22	8	10	123	47	33	19
	50-99 sysselsatte	66	70	16	30	6	5	66	36	39	25
	100-199 sysselsatte ..	50	60	33	29	6	6	50	35	50	15
	200-499 sysselsatte ..	33	40	34	22	9	9	33	31	41	28
	>=500 sysselsatte	27	77	35	27	8	0	27	46	23	31
G-K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	1 172	57	17	21	10	17	616	46	41	13
	5-9 sysselsatte	556	58	15	19	12	17	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	261	53	16	26	9	17	261	53	42	5
	20-49 sysselsatte	192	61	19	19	7	20	192	41	39	20
	50-99 sysselsatte	66	52	16	23	6	20	66	42	40	17
	100-199 sysselsatte ..	48	63	22	13	9	13	48	41	33	26
	200-499 sysselsatte ..	27	62	19	31	4	4	27	35	39	27
	>=500 sysselsatte	22	43	38	38	14	10	22	43	52	5
A,B,D-F,R: Andre næringer	Totalt	180	46	24	29	4	16	153	40	43	17
	5-9 sysselsatte	27	53	17	45	0	4	-	-	-	-
	10-19 sysselsatte	26	73	8	20	4	23	26	50	46	4
	20-49 sysselsatte	65	35	28	27	4	18	65	43	39	18
	50-99 sysselsatte	25	44	40	25	4	12	25	16	48	36
	100-199 sysselsatte ..	15	40	13	27	7	20	15	34	46	20
	200-499 sysselsatte ..	12	41	25	25	8	25	12	33	58	9
	>=500 sysselsatte	10	56	34	56	11	0	10	67	33	-

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A5a. Foretak med avbrutt eller ikke fullført innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Populasjon	Prosent av populasjonen		Foretak med PP-innovasjon	Prosent av foretak med PP-innovasjon		Foretak uten PP-innovasjon	Prosent av foretak uten PP-innovasjon	
		Innovasjonsaktivitet avbrutt eller utsatt før ferdigstillelse	Innovasjonsaktivitet pågående ved utgangen av 2012		Innovasjonsaktivitet avbrutt eller utsatt før ferdigstillelse	Innovasjonsaktivitet pågående ved utgangen av 2012		Innovasjonsaktivitet avbrutt eller utsatt før ferdigstillelse	Innovasjonsaktivitet pågående ved utgangen av 2012
A-N Næringslivet totalt	17 228	5	17	3 559	17	52	13669	2	8
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	256	0	22	47	2	51	209	0	15
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	320	7	21	48	33	54	272	3	15
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	864	12	22	233	32	51	631	4	11
C11 Prod. av drikkevarer	28	7	29	10	20	60	18	0	11
C13 Prod. av tekstiler	108	9	19	28	29	51	80	3	8
C14 Prod. av klær	44	8	16	11	24	48	33	3	6
C15 Prod. av lær og lærvarer	5	0	40	2	0	100	3	0	0
C16 Prod. av trelast og varer av tre	442	5	13	83	13	49	359	3	5
C17 Prod. av papir og papirvarer	39	14	17	11	28	28	27	8	12
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	269	0	5	29	3	42	240	0	0
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte									
petroleumsprodukter, kjemikalier og kjemiske									
produkter	84	25	59	47	39	80	37	8	33
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	17	18	53	8	26	61	9	11	45
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	156	14	31	48	32	55	108	5	20
C23 Prod. av andre ikke metallholdige									
mineralprodukter	238	8	16	59	15	35	179	5	10
C24 Prod. av metaller	68	17	40	20	40	84	48	7	22
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og									
utstyr	789	4	9	98	18	41	691	2	5
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og									
optiske produkter	116	19	64	73	25	79	42	9	36
C27 Prod. av elektrisk utstyr	128	15	39	51	26	72	78	9	17
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	381	12	34	138	33	71	242	0	12
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	74	12	26	18	36	63	55	4	14
C30 Prod. av andre transportmidler	201	9	20	36	21	65	165	6	10
C31 Prod. av møbler	184	4	30	42	13	66	142	1	19
C32 Annen industriprod.	147	1	12	29	7	41	118	0	4
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og									
utstyr	373	0	5	32	0	56	340	0	1
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og									
varmtvannsforsyning	283	1	14	29	14	56	254	0	10
E36-39 Vannforsyning, avløps- og									
renovasjonsvirksomhet	320	4	11	32	16	38	288	3	8
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 712	1	4	83	0	43	1629	1	2
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med									
motorvogner	3 839	3	10	703	9	37	3136	1	4
H49-53 Transport og lagring	704	2	8	54	8	40	650	1	5
J58 Forlagsvirksomhet	629	7	25	250	16	46	379	1	11
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod.,									
utgivelse av musikk- og lydopptak	153	5	11	40	18	24	113	0	7
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	32	0	4	2	0	0	30	0	4
J61 Telekommunikasjon	170	5	20	63	12	38	107	1	10
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknolog	888	10	45	392	14	68	496	6	27
J63 Informasjonstjenester	143	14	41	81	24	59	63	2	17
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	541	2	9	90	11	42	451	0	2
M70 Hovedkontortjenester, administrativ									
rådgivning	417	6	26	103	21	59	313	1	15
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet,									
teknisk prøving og analyse	1 336	8	23	279	21	64	1057	4	12
M72 Forskning og utviklingsarbeid	91	20	67	33	25	75	57	16	62
M73 Annonse- og reklamevirksomhet,									
markedsundersøkelser	326	6	12	60	12	43	266	5	5
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk									
virksomhet	107	10	37	35	24	74	72	3	19
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	210	1	20	29	4	81	181	1	10

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A5b. Foretak med avbrutt eller ikke fullført innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

Hovednæring	Størrelsesgruppe	Alle foretak	Prosent av populasjonen			Prosent av foretak med PP-innovasjon		Foretak uten PP-innovasjon	Prosent av foretak uten PP-innovasjon	
			Innova-sjons-aktivitet avbrutt eller utsatt før ferdigstillelse	Innova-sjons-aktivitet på-gående ved ut-gangen av 2012	Foretak med PP-innova-sjon	Innova-sjons-aktivitet avbrutt eller utsatt før ferdigstill else	Innova-sjons-aktivitet på-gående ved ut-gangen av 2012		Innova-sjons-aktivitet avbrutt eller utsatt før ferdigstill else	Innova-sjons-aktivitet på-gående ved ut-gangen av 2012
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	17 228	5	17	3 559	17	52	13669	2	8
	5-9 sysselsatte	6 043	5	16	1 281	16	52	4762	2	7
	10-19 sysselsatte	4 097	5	17	875	14	48	3222	2	9
	20-49 sysselsatte	4 558	4	13	713	13	52	3845	2	6
	50-99 sysselsatte	1 348	5	21	298	18	56	1050	1	12
	100-199 sysselsatte	664	9	27	205	22	57	459	4	13
	200-499 sysselsatte	329	13	32	100	31	61	229	6	19
	>=500 sysselsatte	189	28	50	86	53	80	103	7	25
C: Industri	Totalt	4 753	8	20	1 106	24	57	3646	3	9
	5-9 sysselsatte	1 651	7	14	261	23	53	1391	3	7
	10-19 sysselsatte	1 323	6	18	294	23	52	1030	2	8
	20-49 sysselsatte	1 030	5	18	221	14	55	808	2	8
	50-99 sysselsatte	397	10	33	139	22	64	257	3	16
	100-199 sysselsatte	202	19	43	100	32	66	102	6	21
	200-499 sysselsatte	95	35	54	52	50	68	43	17	37
	>=500 sysselsatte	56	44	61	39	57	76	17	13	26
G-K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	9 585	5	18	2 215	14	51	7370	2	8
	5-9 sysselsatte	4 005	5	18	985	15	52	3020	2	7
	10-19 sysselsatte	2 485	4	18	546	10	45	1939	2	10
	20-49 sysselsatte	1 970	5	17	408	14	53	1562	2	8
	50-99 sysselsatte	579	4	20	126	14	49	453	2	12
	100-199 sysselsatte	301	6	20	84	15	51	217	3	8
	200-499 sysselsatte	158	6	16	35	15	50	123	3	6
	>=500 sysselsatte	88	21	46	31	52	90	57	4	22
A,B,D-F,R: Andre næringer	Totalt	2 890	2	9	238	11	48	2652	1	6
	5-9 sysselsatte	387	1	11	35	11	36	352	0	9
	10-19 sysselsatte	288	4	12	35	20	54	253	2	6
	20-49 sysselsatte	1 559	1	4	83	3	41	1475	1	2
	50-99 sysselsatte	373	1	12	33	12	54	340	0	7
	100-199 sysselsatte	161	3	19	21	5	43	140	3	15
	200-499 sysselsatte	76	3	38	13	0	62	63	3	32
	>=500 sysselsatte	45	23	44	16	47	73	30	11	29

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A6a. Typer av innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet							
		Eget forsknings- og utviklingsarbeid	Kjøp av FoU-tjenester fra andre	Kjøp av maskiner, utstyr og programvare	Kjøp av annen eksternt kunnskap	Kompetanseoppbygging	Markedsintroduksjon av innovasjoner	Design	Annet
A-N Næringslivet totalt	3 108	71	35	46	27	54	39	41	37
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	50	78	44	54	37	73	16	18	32
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	78	78	54	29	23	50	23	19	30
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	216	70	36	71	26	57	41	50	38
C11 Prod. av drikkevarer	9	67	33	67	11	56	67	78	44
C13 Prod. av tekstiler	31	81	42	45	13	42	39	39	48
C14 Prod. av klær	9	46	23	34	22	44	33	67	34
C15 Prod. av lær og lærvarer	1	100	0	100	0	100	100	100	0
C16 Prod. av trelast og varer av tre	83	68	41	65	45	61	31	55	38
C17 Prod. av papir og papirvarer	13	70	39	53	23	54	23	30	16
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	17	42	12	45	12	57	33	18	18
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	47	95	69	56	22	64	51	36	51
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	11	91	73	18	18	46	46	36	27
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	54	63	37	68	26	52	26	43	48
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	62	70	53	56	16	55	36	45	43
C24 Prod. av metaller	29	89	73	52	30	52	26	19	41
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	77	83	28	44	26	63	38	43	55
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	66	98	53	44	27	59	61	58	59
C27 Prod. av elektrisk utstyr	55	89	48	52	37	74	36	46	42
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	134	92	29	48	24	65	50	59	66
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	26	86	51	47	34	53	37	52	40
C30 Prod. av andre transportmidler	54	89	52	35	21	39	22	46	50
C31 Prod. av møbler	50	67	17	51	30	61	34	60	53
C32 Annen industriprod.	18	70	31	45	14	58	59	67	41
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	91	41	76	35	88	65	76	65
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	47	84	82	20	27	48	25	15	38
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	45	76	54	58	34	34	44	29	36
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	46	19	41	29	50	22	27	17
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	440	41	22	42	27	45	44	30	30
H49-53 Transport og lagring	90	51	38	36	27	38	26	30	34
J58 Forlagsvirksomhet	213	72	33	45	29	53	47	58	32
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	18	47	22	88	40	56	18	12	12
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	0	0	69	69	69	100	0	31
J61 Telekommunikasjon	50	76	21	56	30	63	43	34	45
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	295	87	24	37	23	56	37	40	29
J63 Informasjonstjenester	56	80	31	52	28	69	45	58	44
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	66	58	34	47	26	55	46	44	34
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	32	71	29	36	10	36	45	45	20
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	260	79	36	38	28	58	40	38	37
M72 Forskning og utviklingsarbeid	42	98	60	20	18	33	18	23	30
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	42	45	17	48	28	40	57	65	28
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	36	92	34	46	37	58	40	49	38
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	19	63	33	24	17	70	28	65	28

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A6b. Typer av innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet								
		Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Eget forsknings- og utviklingsarbeid	Kjøp av FoU-tjenester fra andre	Kjøp av maskiner, utstyr og programvare	Kjøp av annen ekstern kunnskap	Kompetanseoppbygging	Markedsintroduksjon av innovasjoner	Design	Annet
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	3 108	71	35	46	27	54	39	41	37
	10-19 sysselsatte	1 185	66	31	47	27	50	37	42	32
	20-49 sysselsatte	960	68	28	47	28	55	36	43	38
	50-99 sysselsatte	425	78	41	41	22	51	39	38	37
	100-199 sysselsatte	273	78	43	44	25	63	43	39	44
	200-499 sysselsatte	152	85	51	47	26	63	48	39	42
C: Industri	>=500 sysselsatte	113	84	62	61	42	69	56	43	56
	Totalt	1 097	79	40	55	27	59	41	50	47
	10-19 sysselsatte	378	72	30	56	26	54	32	50	42
	20-49 sysselsatte	296	75	38	56	28	60	39	52	47
	50-99 sysselsatte	184	86	44	46	21	52	42	49	46
	100-199 sysselsatte	124	89	49	56	24	63	53	45	55
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte	71	90	59	59	27	75	60	49	57
	>=500 sysselsatte	44	93	79	78	52	81	57	52	64
	Totalt	1 662	66	29	41	27	52	41	40	32
	10-19 sysselsatte	752	62	31	42	28	49	41	39	26
	20-49 sysselsatte	535	69	23	42	26	51	38	42	37
	50-99 sysselsatte	183	71	33	36	23	51	41	33	32
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte	103	66	32	38	26	64	46	42	39
	200-499 sysselsatte	45	77	25	43	27	61	45	43	34
	>=500 sysselsatte	44	78	44	56	37	71	66	44	56
	Totalt	349	67	43	40	29	51	25	22	27
	10-19 sysselsatte	55	74	39	45	31	44	33	33	39
	20-49 sysselsatte	129	51	27	45	33	56	23	24	23
A,B,D-F: Andre næringer	50-99 sysselsatte	58	74	56	42	24	48	26	19	26
	100-199 sysselsatte	45	73	51	25	23	59	11	14	23
	200-499 sysselsatte	36	86	69	28	23	40	25	14	23
	>=500 sysselsatte	25	79	63	38	33	46	37	25	42

Innæring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A7a. Produkt- og prosessinnovatører med og uten FoU-kostnader (egenutført eller innkjøpt) i referanseåret, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	PP-innovative foretak	Prosent av PP-innovatører			Prosent av foretak med FoU			Prosent av foretak uten FoU	
		Foretak med FoU	Foretak uten FoU	Foretak med FoU	PP-innovatører	Ikke-innovatører	Foretak uten FoU	PP-innovatører	Ikke-innovatører
A-N Næringslivet totalt	3 559	59	41	3 083	68	32	14 145	10	90
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	47	64	36	59	51	49	197	9	91
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	48	68	32	80	41	59	240	6	94
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	233	56	44	179	72	28	684	15	85
C11 Prod. av drikkevarer	10	70	30	8	87	13	20	15	85
C13 Prod. av tekstiler	28	78	22	26	84	16	82	7	93
C14 Prod. av klær	11	58	42	7	85	15	37	12	88
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	100	-	2	100	-	3	-	100
C16 Prod. av trelast og varer av tre	83	47	53	54	72	28	388	11	89
C17 Prod. av papir og papirvarer	11	64	36	13	57	43	26	16	84
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	29	46	54	13	100	-	256	6	94
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	47	94	6	57	77	23	27	10	90
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	8	87	13	12	58	42	5	21	79
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	48	55	45	42	63	37	114	19	81
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	59	52	48	51	60	40	187	15	85
C24 Prod. av metaller	20	100	-	28	70	30	40	-	100
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	98	54	46	85	62	38	703	6	94
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	73	97	3	87	82	18	29	7	93
C27 Prod. av elektrisk utstyr	51	87	13	57	77	23	71	9	91
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	138	88	12	155	79	21	226	7	93
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	18	87	13	23	68	32	50	5	95
C30 Prod. av andre transportmidler	36	84	16	49	63	37	152	4	96
C31 Prod. av møbler	42	48	52	44	46	54	140	16	84
C32 Annen industriprod.	29	18	82	10	51	49	137	17	83
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	32	65	35	30	70	30	343	3	97
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	29	74	26	85	25	75	197	4	96
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	32	51	49	44	37	63	276	6	94
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	83	40	60	59	55	45	1 652	3	97
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	703	34	66	307	78	22	3 532	13	87
H49-53 Transport og lagring	54	41	59	51	44	56	653	5	95
J58 Forlagsvirksomhet	250	75	25	221	85	15	408	15	85
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	40	24	76	13	70	30	140	22	78
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	2	-	100	-	-	-	32	6	94
J61 Telekommunikasjon	63	63	37	52	77	23	118	20	80
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	392	74	26	410	71	29	479	21	79
J63 Informasjonstjenester	81	71	29	68	84	16	76	31	69
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	90	32	68	44	65	35	497	12	88
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	103	78	22	108	75	25	309	7	93
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	279	66	34	293	63	37	1 044	9	91
M72 Forskning og utviklingsarbeid	33	84	16	66	43	57	25	21	79
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	60	34	66	20	100	-	306	13	87
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	35	86	14	42	71	29	65	8	92
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	29	37	63	28	38	62	181	10	90

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A7b. Produkt- og prosessinnovatører med og uten FoU-kostnader (egenutført eller innkjøpt) i referanseåret, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	PP-innovative foretak	Prosent av PP-innovatører			Prosent av foretak med FoU			Prosent av foretak uten FoU	
			Foretak med FoU	Foretak uten FoU	Foretak med FoU	PP-innovatører	Ikke-innovatører	Foretak uten FoU	PP-innovatører	Ikke-innovatører
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	3 559	59	41	3 083	68	32	14 145	10	90
	5-9 sysselsatte	1 281	53	47	902	75	25	5 141	12	88
	10-19 sysselsatte	875	55	45	745	65	35	3 352	12	88
	20-49 sysselsatte	713	58	42	631	65	35	3 927	8	92
	50-99 sysselsatte	298	76	24	345	66	34	1 004	7	93
	100-199 sysselsatte ..	205	73	27	223	67	33	441	13	87
	200-499 sysselsatte ..	100	86	14	139	62	38	190	8	92
	>=500 sysselsatte	86	84	16	98	73	27	91	15	85
C: Industri	Totalt	1 106	67	33	1 033	71	29	3 720	10	90
	5-9 sysselsatte	261	54	46	196	71	29	1 455	8	92
	10-19 sysselsatte	294	56	44	246	67	33	1 077	12	88
	20-49 sysselsatte	221	66	34	215	68	32	815	9	91
	50-99 sysselsatte	139	83	17	154	75	25	243	10	90
	100-199 sysselsatte ..	100	86	14	113	77	23	89	15	85
	200-499 sysselsatte ..	52	90	10	68	69	31	27	19	81
	>=500 sysselsatte	39	92	8	42	85	15	14	23	77
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	2 215	56	44	1 722	72	28	7 863	12	88
	5-9 sysselsatte	985	53	47	660	79	21	3 344	14	86
	10-19 sysselsatte	546	55	45	448	67	33	2 037	12	88
	20-49 sysselsatte	408	55	45	338	67	33	1 632	11	89
	50-99 sysselsatte	126	70	30	135	65	35	444	9	91
	100-199 sysselsatte ..	84	61	39	71	72	28	230	14	86
	200-499 sysselsatte ..	35	76	24	35	77	23	123	7	93
	>=500 sysselsatte	31	79	21	35	70	30	53	12	88
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	238	56	44	327	40	60	2 563	4	96
	5-9 sysselsatte	35	40	60	45	31	69	342	6	94
	10-19 sysselsatte	35	60	40	51	42	58	238	6	94
	20-49 sysselsatte	83	48	52	78	51	49	1 480	3	97
	50-99 sysselsatte	33	68	32	56	40	60	317	3	97
	100-199 sysselsatte ..	21	53	47	39	29	71	122	8	92
	200-499 sysselsatte ..	13	92	8	37	33	67	39	3	97
	>=500 sysselsatte	16	73	27	21	55	45	24	17	83

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A8a. Innovasjonskostnader i 2012, etter detaljert næring

Næringskode, SN 2007	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent		1000 NOK										Andel av omsetning
		Andel foretak som oppgir kostnader	Andel foretak som oppgir kostnader bortsett fra FoU	Omsetning	Totale innovasjonskostnader	Eget forsknings- og utviklingsarbeid	Kjøp av FoU-tjenester fra andre	Kjøp av maskiner, utstyr og programvare	Kjøp av annen eksternt kunnskap	Andre kostnader	Innovasjonskostnader			
A-N Næringslivet totalt	3 108	2 762	89	65	1 945 083 713	34 447 844	21 178 658	5 845 203	4 079 210	643 705	2 701 068	1,8		
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	50	44	88	51	23 764 715	452 046	267 051	86 993	84 299	965	12 737	1,9		
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	78	69	89	48	786 550 943	4 007 471	1 688 384	2 003 019	192 297	25 015	98 756	0,5		
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	216	199	92	75	107 314 231	2 056 136	650 128	131 363	857 926	35 994	380 724	1,9		
C11 Prod. av drikkevarer	9	8	89	78	7 893 620	103 302	21 684	81	54 364	50	27 124	1,3		
C13 Prod. av tekstiler	31	27	87	64	2 792 282	73 434	51 730	4 193	4 247	8 039	5 225	2,6		
C14 Prod. av klær	9	7	78	67	1 607 016	26 272	21 570	1 280	261	558	2 604	1,6		
C15 Prod. av lær og lærvarer	1	1	100	100	108 992	1 864	932	-	30	-	902	1,7		
C16 Prod. av trelast og varer av tre	83	76	92	69	10 963 971	150 454	62 222	9 436	55 911	2 677	20 208	1,4		
C17 Prod. av papir og papirvarer	13	13	100	77	11 058 195	216 144	117 499	19 717	1 925	101	76 901	2		
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	17	11	63	51	1 890 232	42 706	31 467	1 926	2 212	826	6 275	2,3		
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	47	46	98	80	36 793 934	1 377 187	937 885	328 239	73 562	3 443	34 057	3,7		
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	11	11	100	64	9 209 938	794 335	409 860	332 450	16 020	851	35 154	8,6		
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	54	47	87	74	5 669 319	211 180	118 371	13 475	65 567	561	13 206	3,7		
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	62	57	92	70	18 323 084	348 032	108 941	14 680	189 991	1 810	32 610	1,9		
C24 Prod. av metaller	29	28	96	62	58 568 700	622 932	314 824	65 659	234 193	3 527	4 730	1,1		
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	77	71	93	66	17 544 799	1 468 038	1 105 574	34 100	93 664	4 562	230 139	8,4		
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	66	66	100	72	17 713 311	2 047 955	1 724 442	181 503	33 364	33 980	74 665	11,6		
C27 Prod. av elektrisk utstyr	55	53	96	64	14 086 811	351 027	297 636	20 635	13 915	2 421	16 421	2,5		
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	134	126	94	78	53 300 845	1 149 228	860 908	64 513	110 896	26 427	86 484	2,2		
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	26	24	95	70	4 949 444	371 616	226 568	25 632	11 774	9 376	98 265	7,5		
C30 Prod. av andre transportmidler	54	53	98	59	46 925 366	1 103 057	666 687	132 524	245 470	7 576	50 799	2,4		
C31 Prod. av møbler	50	50	100	73	4 521 956	219 960	136 805	8 329	14 065	6 544	54 217	4,9		
C32 Annen industriprod.	18	18	100	94	2 421 424	214 740	130 682	59 462	8 184	523	15 889	8,9		
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	32	94	91	10 937 535	304 840	274 070	13 520	4 770	2 185	10 296	2,8		
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	47	47	100	56	42 975 800	357 654	139 990	172 576	9 532	3 469	32 087	0,8		
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	45	40	89	71	11 959 865	734 711	81 221	49 315	568 473	24 245	11 459	6,1		
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	106	82	62	50 738 377	347 448	110 368	9 549	208 159	6 056	13 317	0,7		
G46 Agentur- og engros-handel, unntatt med motorvogner	440	327	74	64	146 251 073	1 158 287	495 767	110 968	333 573	66 061	151 917	0,8		
H49-53 Transport og lagring	90	62	69	42	72 295 793	435 821	198 209	95 099	43 468	75 276	23 769	0,6		
J58 Forlagsvirksomhet	213	191	90	64	19 779 184	1 795 692	1 441 397	116 136	55 223	75 077	107 858	9,1		
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	18	15	79	72	280 248	24 635	14 896	1 725	3 597	2 258	2 159	8,8		
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	3	100	100	386 004	82 467	-	-	56 567	1 212	24 688	21,4		
J61 Telekommunikasjon	50	45	92	65	46 613 757	1 339 868	741 952	172 171	86 540	43 560	295 644	2,9		
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	295	283	96	58	26 996 841	3 065 122	2 628 627	125 001	29 051	50 668	231 774	11,4		
J63 Informasjonstjenester	56	51	90	74	4 125 351	414 186	293 578	30 212	12 844	17 352	60 199	10		
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	66	54	81	62	193 271 434	1 990 312	1 317 040	429 990	71 266	31 380	140 637	1		
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	32	32	100	45	1 944 064	123 436	94 221	10 571	4 981	8 437	5 226	6,3		
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	260	244	94	65	67 817 145	3 167 943	2 285 332	538 019	131 216	31 855	181 522	4,7		
M72 Forskning og utviklingsarbeid	42	41	98	40	1 257 171	999 534	619 027	283 428	76 501	12 751	7 828	79,5		
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	42	29	70	53	1 760 736	103 720	46 418	48 530	2 802	121	5 849	5,9		
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	36	34	94	63	1 240 351	356 597	308 252	15 670	12 341	8 584	11 751	28,7		
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	19	19	100	59	479 854	236 458	136 444	83 515	4 168	7 332	4 999	49,3		

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A8b. Innovasjonskostnader i 2012, etter hovednæring og størrelsesgruppe

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent		1000 NOK								Andre kostnader	Andel av omsetning
			Foretak oppgir kostnader	Andel foretak som oppgir kostnader bortsett fra FoU	Omsetning	Totale innovasjonskostnader	Eget forsknings- og utviklingsarbeid	Kjøp av FoU-tjenester fra andre	Kjøp av maskiner, utstyr og programvare	Kjøp av annen ekstern kunnskap	Innovasjonskostnader			
A-N:	Totalt	3 108	2 762	89	65	1 945 083 713 34 447 844	21 178 658	5 845 203	4 079 210	643 705	2 701 068	1,8		
Næringslivet totalt	10-19 sysselsatte	1 185	1 037	87	66	36 206 475	3 448 041	2 144 334	384 709	602 460	69 183	247 355	9,5	
	20-49 sysselsatte	960	839	87	65	105 625 527	4 712 128	2 879 246	532 187	737 065	96 154	467 476	4,5	
	50-99 sysselsatte	425	381	90	60	114 569 076	4 056 100	2 340 326	407 107	813 259	133 789	361 621	3,5	
	100-199 sysselsatte	273	249	91	65	174 762 592	4 897 547	2 981 874	534 996	770 045	161 329	449 302	2,8	
	200-499 sysselsatte	152	148	97	65	300 117 118	3 759 847	2 139 546	971 287	265 872	37 894	345 248	1,3	
	>=500 sysselsatte	113	109	96	67	1 213 802 925	13 574 182	8 693 332	3 014 918	890 510	145 356	830 065	1,1	
C: Industri	Totalt	1 097	1 026	94	72	444 595 007	13 254 437	8 270 484	1 462 716	2 092 311	152 032	1 276 894	3	
	10-19 sysselsatte	378	341	90	72	11 112 230	714 525	408 687	74 579	129 196	20 855	81 208	6,4	
	20-49 sysselsatte	296	277	94	73	21 756 746	1 281 251	682 161	81 593	340 233	11 573	165 692	5,9	
	50-99 sysselsatte	184	172	94	67	41 121 335	1 739 127	795 360	147 088	622 095	22 862	151 722	4,2	
	100-199 sysselsatte	124	120	97	72	60 425 110	2 061 716	1 513 589	131 387	174 747	9 400	232 593	3,4	
	200-499 sysselsatte	71	71	100	84	94 283 866	2 169 939	1 182 906	438 344	217 222	14 184	317 283	2,3	
	>=500 sysselsatte	44	44	100	69	215 895 720	5 287 879	3 687 781	589 726	608 819	73 157	328 397	2,4	
G,H,J,K,M,N: Tjenesteyten de næringer	Totalt	1 662	1 430	86	61	584 499 006	15 294 076	10 621 160	2 061 034	924 139	431 924	1 255 819	2,6	
	10-19 sysselsatte	752	647	86	62	21 595 021	2 445 980	1 611 160	276 828	363 599	44 283	150 110	11,3	
	20-49 sysselsatte	535	454	85	63	70 862 734	3 055 814	2 105 596	372 463	212 860	71 564	293 330	4,3	
	50-99 sysselsatte	183	159	87	54	46 199 513	1 754 051	1 252 031	161 074	49 554	105 981	185 412	3,8	
	100-199 sysselsatte	103	88	85	64	63 089 265	1 858 833	1 302 687	182 487	83 685	128 292	161 681	2,9	
	200-499 sysselsatte	45	41	91	46	104 212 849	1 352 424	875 309	389 202	42 888	21 813	23 213	1,3	
	>=500 sysselsatte	44	41	95	73	278 539 624	4 826 974	3 474 377	678 981	171 552	59 991	442 073	1,7	
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	349	306	88	58	915 989 700	5 899 331	2 287 014	2 321 452	1 062 760	59 750	168 355	0,6	
	10-19 sysselsatte	55	49	89	71	3 499 224	287 535	124 487	33 301	109 665	4 045	16 036	8,2	
	20-49 sysselsatte	129	108	83	59	13 006 048	375 064	91 489	78 131	183 971	13 017	8 455	2,9	
	50-99 sysselsatte	58	50	85	54	27 248 229	562 923	292 935	98 945	141 610	4 945	24 488	2,1	
	100-199 sysselsatte	45	41	91	50	51 248 216	976 997	165 598	221 122	511 613	23 636	55 028	1,9	
	200-499 sysselsatte	36	36	100	54	101 620 402	237 484	81 331	143 741	5 762	1 897	4 752	0,2	
	>=500 sysselsatte	25	23	92	54	719 367 581	3 459 328	1 531 175	1 746 210	110 139	12 208	59 596	0,5	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A9a. Omsetning fra nye og endrede produkter i 2012, etter detaljert næring

Næringskode, SN 2007	Alle foretak	Millioner NOK		Prosent av omsetning fra:			Foretak	Millioner NOK		Prosent av omsetning fra:		
		Omsetning		Alle produkt-innovasjoner	Produkt-innovasjoner nye kun for foretaket	Produkt-innovasjoner nye for foretakets marked		Produkt-innovatørens omsetning		Alle produkt-innovasjoner	Produkt-innovasjoner nye kun for foretaket	Produkt-innovasjoner nye for foretakets marked
A-N Næringslivet totalt	17 228	3 349 174	4,9	2,2	2,7	2 841	1 207 784	13,7	6,1	7,6		
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	256	35 099	0,8	0,3	0,5	18	990	28,6	10,4	18,3		
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	320	883 520	1,7	0,2	1,5	38	556 615	2,8	0,4	2,4		
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	864	169 972	20,5	13,7	6,8	208	91 442	38,1	25,5	12,6		
C11 Prod. av drikkevarer	28	11 863	10,7	3	7,6	9	7 861	16,1	4,6	11,5		
C13 Prod. av tekstiler	108	4 610	14,6	7,5	7,1	26	2 306	29,2	15,1	14,1		
C14 Prod. av klær	44	2 122	10,9	9,7	1,3	11	1 116	20,8	18,4	2,4		
C15 Prod. av lær og lærvarer	5	159	22,5	20,6	1,9	2	112	31,9	29,2	2,6		
C16 Prod. av trelast og varer av tre	442	26 142	5,3	2,6	2,7	72	5 760	24	11,8	12,3		
C17 Prod. av papir og papirvarer	39	13 158	1,4	1,1	0,3	8	2 393	7,8	6,2	1,6		
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	269	9 202	2,8	1,4	1,4	12	1 447	17,9	9,1	8,9		
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	84	51 181	8	4,3	3,7	42	26 173	15,7	8,5	7,2		
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	17	9 298	2,7	1,4	1,3	4	1 435	17,3	8,8	8,5		
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	156	9 386	5	1,2	3,8	31	3 187	14,8	3,5	11,3		
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	238	28 606	6,8	4	2,8	35	13 164	14,9	8,8	6,1		
C24 Prod. av metaller	68	65 687	3,7	2,3	1,4	12	40 747	6	3,7	2,3		
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	789	41 635	3	1,4	1,6	76	6 291	20	9,1	10,9		
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	116	20 318	16,9	6	10,9	68	10 325	33,2	11,8	21,4		
C27 Prod. av elektrisk utstyr	128	16 275	14,6	5,2	9,4	42	11 486	20,7	7,3	13,4		
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	381	72 315	18,7	10,2	8,5	128	49 838	27,1	14,8	12,3		
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	74	7 134	14,7	8,4	6,3	16	4 004	26,1	14,9	11,2		
C30 Prod. av andre transportmidler	201	73 721	8,8	2,9	5,9	27	21 599	30,1	9,9	20,2		
C31 Prod. av møbler	184	9 142	8,7	4,6	4,2	35	3 214	24,8	12,9	11,9		
C32 Annen industriprod.	147	4 668	9,3	4	5,3	20	2 327	18,6	7,9	10,7		
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	373	28 902	7,4	4,4	3	26	8 496	25,1	14,9	10,2		
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	283	98 798	3,2	3	0,1	13	5 474	57,2	54,8	2,4		
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	320	27 050	0,6	0,3	0,3	19	2 901	5,7	2,8	3		
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 712	207 358	0,5	0,1	0,4	37	7 810	13,1	2,9	10,2		
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	3 839	561 376	3,3	1,1	2,2	575	80 840	22,9	7,9	15		
H49-53 Transport og lagring	704	216 440	1,7	1	0,7	28	34 517	10,7	6,4	4,4		
J58 Forlagsvirksomhet	629	42 990	11,2	3,7	7,5	229	14 560	33,2	11,1	22,1		
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	153	5 246	1,4	0,6	0,8	16	190	38,7	15,7	23		
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	32	10 355	0,2	0,1	0,1	2	381	5,2	2,6	2,6		
J61 Telekommunikasjon	170	68 337	7,1	2	5,1	60	41 788	11,7	3,3	8,4		
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	888	63 514	5,9	2,3	3,6	333	13 051	28,6	11,1	17,4		
J63 Informasjonstjenester	143	7 738	22,6	4,2	18,5	76	4 051	43,2	7,9	35,3		
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	541	313 574	2,5	0,5	2	54	67 643	11,6	2,5	9,1		
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	417	8 241	5,9	3,8	2,1	77	1 832	26,6	17,2	9,4		
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	1 336	99 622	18,8	7,7	11,1	230	57 248	32,7	13,5	19,2		
M72 Forskning og utviklingsarbeid	91	2 121	4,7	2,5	2,3	24	325	31	16,2	14,8		
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	326	13 922	3,8	0,7	3,1	49	1 455	36,5	6,4	30,1		
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	107	2 493	14,3	4,1	10,3	33	953	37,4	10,6	26,8		
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	210	5 885	3,5	0,6	2,9	20	436	47,4	8,2	39,2		

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A9b. Omsetning fra nye og endrede produkter i 2012, etter hovednæring og størrelsesgruppe

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Millioner NOK		Prosent av omsetning fra:			Foretak	Millioner NOK		Prosent av omsetning fra:		
		Alle foretak	Omsetning	Alle produkt-innovasjoner	Produkt-innovasjoner nye kun for foretaket	Produkt-innovasjoner nye for foretakets marked		Produkt-innovatører	Produkt-innovatørens omsetning	Alle produkt-innovasjoner	Produkt-innovasjoner nye kun for foretaket	Produkt-innovasjoner nye for foretakets marked
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	17 228	3 349 174	4,9	2,2	2,7	2 841	1 207 784	13,7	6,1	7,6	
	5-9 sysselsatte	6 043	115 966	7,4	2,2	5,1	1 009	23 194	36,8	11,2	25,5	
	10-19 sysselsatte	4 097	154 140	4,9	2	2,8	740	23 876	31,4	13,2	18,2	
	20-49 sysselsatte	4 558	394 176	3,5	1,4	2,1	565	62 826	21,9	8,8	13,1	
	50-99 sysselsatte	1 348	418 546	2,8	1,4	1,5	231	45 619	26,1	12,5	13,6	
	100-199 sysselsatte	664	377 057	6,8	4	2,8	164	93 384	27,4	16	11,4	
	200-499 sysselsatte	329	510 534	3,5	1,9	1,6	64	85 255	20,9	11,3	9,6	
	>=500 sysselsatte	189	1 378 754	5,8	2,3	3,5	68	873 631	9,2	3,7	5,5	
C: Industri	Totalt	4 753	675 496	11,8	6,7	5,1	911	314 724	25,3	14,3	11	
	5-9 sysselsatte	1 651	20 689	4,3	2,5	1,7	222	2 809	31,5	18,7	12,8	
	10-19 sysselsatte	1 323	34 689	7,4	3,5	4	237	7 286	35,5	16,6	18,8	
	20-49 sysselsatte	1 030	80 045	5,4	1,9	3,5	180	14 379	29,8	10,4	19,4	
	50-99 sysselsatte	397	87 212	6,8	3,4	3,4	115	24 268	24,5	12,1	12,4	
	100-199 sysselsatte	202	94 127	14,3	8,3	6	87	45 864	29,4	17,1	12,3	
	200-499 sysselsatte	95	111 771	8,5	4,7	3,8	40	52 316	18,2	10,1	8	
	>=500 sysselsatte	56	246 963	17,4	10,4	7	30	167 802	25,6	15,3	10,3	
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	9 585	1 421 853	4,6	1,6	3	1 805	319 270	20,6	7,3	13,3	
	5-9 sysselsatte	4 005	81 506	9,3	2,5	6,7	765	19 812	38,1	10,4	27,7	
	10-19 sysselsatte	2 485	104 031	4,4	1,7	2,7	482	14 180	32,2	12,4	19,8	
	20-49 sysselsatte	1 970	209 121	4,1	1,9	2,2	346	44 690	19,2	8,7	10,5	
	50-99 sysselsatte	579	232 839	2,1	0,8	1,3	99	18 889	26,1	10,4	15,7	
	100-199 sysselsatte	301	169 999	5,1	2,5	2,7	66	41 896	20,9	10	10,9	
	200-499 sysselsatte	158	254 050	3,2	1,7	1,6	21	30 182	27,2	14	13,2	
	>=500 sysselsatte	88	370 307	6,3	1,4	4,8	27	149 622	15,5	3,5	12	
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	2 890	1 251 825	1,6	0,4	1,2	125	573 791	3,5	1	2,5	
	5-9 sysselsatte	387	13 771	0,7	0,1	0,6	23	572	17	3,1	13,9	
	10-19 sysselsatte	288	15 420	2,3	1,2	1,1	21	2 410	14,7	7,7	7	
	20-49 sysselsatte	1 559	105 010	0,9	0,1	0,7	39	3 758	23,8	3,2	20,6	
	50-99 sysselsatte	373	98 495	1,1	0,8	0,2	16	2 463	42	32,2	9,8	
	100-199 sysselsatte	161	112 932	3	2,6	0,4	11	5 624	59,4	52,2	7,2	
	200-499 sysselsatte	76	144 713	0,1	0	0	4	2 757	3,9	2,6	1,3	
	>=500 sysselsatte	45	761 484	1,9	0,2	1,7	11	556 207	2,5	0,3	2,3	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A10a. Svært viktige formål med innovasjonsaktivitetene, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet										
	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Utvide spekter av varer eller tjenester	Erstatte utdaterte produkter eller prosesser	Gå inn i nye markeder eller øke andel	Forbedre kvalitet i varer eller tjenester	Forbedre fleksibilitet for produksjon av varer eller tjenester	Økt kapasitet for produksjon av varer eller tjenester	Re-dusere arbeidsnader per produsert enhet	Redusere material- eller energikostnader per produsert enhet	Redusere miljømessige effekter	Forbedre helse eller sikkerhet for ansatte
A-N Næringslivet totalt	4 794	48	35	46	50	24	25	29	19	20	23
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	79	27	23	19	59	45	49	46	37	50	36
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	94	36	21	35	36	21	24	30	23	17	32
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	319	56	30	55	61	33	39	43	38	24	33
C11 Prod. av drikkevarer	12	58	59	67	50	33	58	50	33	34	33
C13 Prod. av tekstiler	35	54	45	49	35	21	50	38	41	35	27
C14 Prod. av klær	14	63	48	59	44	15	19	48	26	8	15
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	100	50	50	50	-	-	-	-	-	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre	105	48	38	46	65	51	58	53	38	19	57
C17 Prod. av papir og papirvarer	17	31	12	57	50	25	19	43	43	25	31
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	29	32	58	57	47	65	56	86	76	28	43
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	61	60	39	68	57	33	39	46	38	45	47
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	13	69	38	62	39	46	38	46	39	15	39
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	69	60	29	60	38	34	51	40	39	37	40
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	79	54	38	57	69	48	40	60	44	43	51
C24 Prod. av metaller	31	28	29	32	49	32	32	49	49	52	60
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	137	49	46	29	49	33	30	57	32	35	41
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	91	64	46	54	45	15	18	32	17	11	22
C27 Prod. av elektrisk utstyr	68	54	49	51	47	25	26	46	42	19	22
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	168	56	32	51	50	26	27	33	25	12	25
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	28	40	23	43	44	15	16	32	32	11	11
C30 Prod. av andre transportmidler	62	48	26	43	56	20	21	44	36	15	27
C31 Prod. av møbler	71	48	36	45	57	44	37	45	39	17	26
C32 Annen industriprod.	34	54	29	43	73	46	39	33	3	4	30
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	38	9	42	47	12	14	52	35	38	18
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	53	12	23	21	35	17	13	8	14	24	23
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	61	30	22	32	53	26	26	37	18	60	49
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	26	30	26	53	26	29	35	21	23	29
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	832	44	40	49	49	20	18	24	19	27	28
H49-53 Transport og lagring	90	29	25	30	49	27	20	31	20	31	18
J58 Forlagsvirksomhet	296	63	41	44	49	28	17	12	4	4	14
J59 Film-, video- og fjernsynsprodukt., utgivelse av musikk- og lydopptak	48	44	56	42	63	20	12	11	3	3	15
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	31	31	-	-	-	-	-	-	-	-
J61 Telekommunikasjon	75	45	22	45	49	15	15	19	6	7	16
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	539	55	38	53	46	25	21	17	8	9	11
J63 Informasjonstjenester	92	70	47	70	60	31	20	23	5	6	10
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	102	35	18	31	35	12	20	25	5	10	1
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	150	63	26	42	58	15	17	4	-	4	4
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	427	44	25	44	49	11	19	20	11	19	12
M72 Forskning og utviklingsarbeid	71	51	24	38	37	13	12	16	9	13	7
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	80	52	57	37	56	20	41	41	5	1	5
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	48	60	34	53	41	13	13	15	4	15	21
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	46	14	26	28	22	10	24	19	8	4	2

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A10b. Svært viktige formål med innovasjonsaktivitetene, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

		Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet										
Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Utvide spekter av varer eller tjenester	Erstatte utdaterte produkter eller prosesser	Gå inn i nye markeder eller øke andel	Forbedre kvalitet i varer eller tjenester	Forbedre fleksibilitet for produksjon av varer eller tjenester	Økt kapasitet for produksjon av varer eller tjenester	Redusere arbeidskostnader per produsert enhet	Redusere material- eller energikostnader per produsert enhet	Redusere miljømessige effekter	Forbedre helse eller sikkerhet for ansatte
A-N:	Totalt	4 794	48	35	46	50	24	25	29	19	20	23
Næringslivet	5-9 sysselsatte	1 686	47	33	46	50	22	23	25	16	19	24
totalt	10-19 sysselsatte	1 185	51	35	48	49	25	27	28	20	20	22
	20-49 sysselsatte	960	50	36	45	52	24	25	29	18	18	20
	50-99 sysselsatte	425	47	32	44	44	27	22	31	24	20	19
	100-199 sysselsatte .	273	48	34	44	47	25	24	33	23	18	22
	200-499 sysselsatte .	152	44	38	48	52	29	32	39	25	27	32
	>=500 sysselsatte ...	113	47	38	41	64	36	31	49	37	31	40
C: Industri	Totalt	1 479	53	36	50	54	33	35	45	35	24	34
	5-9 sysselsatte	382	51	35	42	53	30	31	43	32	24	44
	10-19 sysselsatte	378	51	35	51	55	37	43	45	35	24	30
	20-49 sysselsatte	296	60	36	58	56	31	36	46	36	24	31
	50-99 sysselsatte	184	49	33	48	46	27	31	44	34	17	22
	100-199 sysselsatte .	124	54	35	52	51	33	29	46	39	27	33
	200-499 sysselsatte .	71	51	40	56	53	35	34	47	35	31	35
	>=500 sysselsatte ...	44	57	48	50	76	46	34	59	57	43	62
G,H,J,K,M,N:	Totalt	2 899	49	36	47	48	20	19	20	11	15	16
Tjenesteytende næringer	5-9 sysselsatte	1 237	46	33	49	50	20	20	18	11	17	17
	10-19 sysselsatte	752	52	37	46	45	19	18	20	11	16	17
	20-49 sysselsatte	535	51	40	44	50	19	18	19	9	12	11
	50-99 sysselsatte	183	48	32	45	40	23	15	22	13	18	15
	100-199 sysselsatte .	103	52	38	46	48	20	20	22	7	6	9
	200-499 sysselsatte .	45	50	45	50	64	23	32	32	12	25	30
	>=500 sysselsatte ...	44	52	34	39	61	32	19	44	19	17	17
A,B,D-F:	Totalt	416	27	25	27	48	27	29	33	23	32	33
Andre næringer	5-9 sysselsatte	67	28	22	22	40	20	34	50	36	45	49
	10-19 sysselsatte	55	33	20	49	61	36	34	32	30	36	41
	20-49 sysselsatte	129	24	24	20	53	28	32	31	15	27	30
	50-99 sysselsatte	58	38	33	29	52	37	18	22	24	38	21
	100-199 sysselsatte .	45	25	23	18	34	16	16	20	11	23	23
	200-499 sysselsatte .	36	20	26	31	34	23	28	31	23	23	28
	>=500 sysselsatte ...	25	21	29	29	50	25	46	42	33	33	42

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A11a. Informasjonskilder med stor betydning for innovasjonsaktivitetene, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet												
	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Interne kilder innen foretaket eller konsernet	Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller data-program	Klienter, kunder (privat sektor)	Klienter, kunder (offentlig sektor)	Konkurrører eller andre foretak i samme bransje	Konsulenter, konsulentforetak	Kommersielle laboratorier eller FoU-foretak	Universiteter eller høyskoler	Offentlige eller private forskningsinstitutter	Faglige konferanser, møter, messer og utstillinger	Faglige tidskrifter eller publikasjoner	Bransjeorganisasjoner
A-N Næringslivet totalt	3 108	63	29	39	16	19	8	7	8	9	19	11	11
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	50	56	37	26	-	23	8	34	32	33	20	12	18
B05-09 Bergverksdrift og utvinning ...	78	60	23	36	1	14	13	13	14	19	9	7	8
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	216	69	34	30	8	18	6	14	8	11	23	12	16
C11 Prod. av drikkevarer	9	78	33	33	11	44	44	11	11	22	22	11	-
C13 Prod. av tekstiler	31	71	58	71	39	23	7	13	13	13	23	20	16
C14 Prod. av klær	9	56	34	45	22	22	-	11	-	-	11	23	11
C15 Prod. av lær og lærvarer	1	100	-	100	100	100	-	-	-	-	100	-	100
C16 Prod. av trelast og varer av tre	83	55	53	29	13	22	22	14	7	13	25	13	16
C17 Prod. av papir og papirvarer	13	92	46	39	-	15	-	-	16	16	15	-	-
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	17	18	64	30	18	12	-	-	-	-	27	-	-
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	47	87	29	69	7	27	15	18	20	27	29	31	16
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	11	82	18	46	27	27	9	9	9	9	18	18	18
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	54	46	45	58	4	17	11	13	13	11	13	11	9
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	62	50	31	35	14	16	12	15	7	12	20	5	16
C24 Prod. av metaller	29	59	37	37	-	19	4	19	16	30	36	11	14
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	77	75	29	42	18	5	1	1	1	1	30	12	13
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	66	67	25	58	23	28	3	-	6	5	25	11	9
C27 Prod. av elektrisk utstyr	55	69	38	47	26	13	9	6	-	8	16	5	9
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	134	66	44	62	12	24	8	4	8	6	23	10	9
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	26	58	25	39	18	25	8	8	4	8	17	18	8
C30 Prod. av andre transportmidler	54	71	26	51	8	16	4	6	10	4	16	10	4
C31 Prod. av møbler	50	74	34	25	-	21	4	2	9	-	18	-	14
C32 Annen industriprod.	18	75	41	47	47	50	6	8	33	25	31	25	20
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	32	26	24	32	9	-	3	3	26	26	3	3
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	47	34	33	19	8	23	2	12	20	16	18	20	26
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	45	47	34	26	22	11	11	2	4	5	20	18	14
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	57	32	17	16	14	16	5	8	12	20	14	20
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	440	50	35	37	17	21	8	5	7	5	18	7	10
H49-53 Transport og lagring	90	66	33	23	12	18	9	8	8	8	14	9	10
J58 Forlagsvirksomhet	213	77	11	41	24	17	4	1	2	3	11	7	8
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	18	57	25	65	6	27	6	-	-	6	40	28	27
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	31	31	63	-	-	-	-	-	-	-	-	-
J61 Telekommunikasjon	50	55	36	31	17	22	13	6	6	4	20	13	2
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	295	70	20	47	22	15	6	1	4	4	19	11	11
J63 Informasjonstjenester	56	79	23	45	18	26	4	2	2	-	16	11	9
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	66	52	14	31	10	34	17	2	3	2	13	10	16
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	32	68	-	39	16	6	32	3	3	-	6	6	3
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	260	61	19	47	24	18	7	6	10	15	17	14	8
M72 Forskning og utviklingsarbeid	42	63	5	30	18	18	13	20	28	33	23	18	3
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	42	70	47	3	5	2	10	2	-	-	-	15	5
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	36	80	29	60	29	12	9	3	20	12	20	14	6
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	19	76	30	22	46	35	24	11	41	35	35	30	24

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A11b. Informasjonskilder med stor betydning for innovasjonsaktivitetene, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring * Størrelsesgruppe		Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet												
		Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Interne kilder innen foretaket eller konsernet	Leverandører av materiell, komponenter eller data-program	Klienter, kunder (privat sektor)	Klienter, kunder (offentlig sektor)	Konkurrenter eller andre foretak i samme bransje	Konsumenter, konsumentforetak	Kommersielle laboratorier eller FoU-foretak	Universiteter eller høyskoler	Offentlige eller private forskningsinstitutter	Faglige konferanser, møter, utstillinger	Faglige tidsskrifter eller publikasjoner	Bransjeorganisasjoner
A-N:	Totalt	3 108	63	29	39	16	19	8	7	8	9	19	11	11
Næringslivet totalt	10-19 sysselsatte	1 185	61	30	38	17	17	7	6	9	9	17	10	10
	20-49 sysselsatte	960	61	30	39	17	16	10	6	7	8	21	12	11
	50-99 sysselsatte	425	63	27	41	15	22	10	9	7	7	20	11	13
	100-199 sysselsatte ...	273	66	26	39	18	27	6	6	7	10	19	10	11
	200-499 sysselsatte ...	152	69	29	37	5	22	7	9	9	11	14	10	16
	>=500 sysselsatte	113	73	33	43	17	26	12	13	23	23	15	17	17
C: Industri	Totalt	1 097	65	36	43	14	19	8	9	8	10	23	11	12
	10-19 sysselsatte	378	61	39	35	16	17	7	9	9	9	23	10	13
	20-49 sysselsatte	296	65	40	49	16	14	9	10	10	12	25	11	11
	50-99 sysselsatte	184	63	28	44	12	22	7	6	2	6	21	11	11
	100-199 sysselsatte ...	124	68	29	46	12	30	7	8	7	12	22	10	8
	200-499 sysselsatte ...	71	71	34	50	3	22	6	9	6	12	19	13	18
	>=500 sysselsatte	44	90	43	57	17	29	14	22	29	26	24	19	19
G,H,J,K,M,N:	Totalt	1 662	63	24	40	19	19	8	4	7	7	17	10	10
Tjenesteytende næringer	10-19 sysselsatte	752	61	25	39	19	16	7	4	8	9	14	10	8
	20-49 sysselsatte	535	62	22	40	19	17	9	3	5	4	19	10	8
	50-99 sysselsatte	183	66	26	44	18	24	12	9	10	7	22	12	16
	100-199 sysselsatte ...	103	68	22	39	29	27	5	1	2	4	16	8	12
	200-499 sysselsatte ...	45	80	34	39	12	37	7	2	9	4	11	9	14
	>=500 sysselsatte	44	63	24	37	22	34	15	-	10	12	24	12	17
A,B,D-F:	Totalt	349	53	31	24	10	16	12	11	14	16	17	13	17
Andre næringer	10-19 sysselsatte	55	60	35	53	9	24	9	2	14	11	22	13	4
	20-49 sysselsatte	129	49	38	15	11	17	15	9	10	17	22	18	26
	50-99 sysselsatte	58	51	26	24	14	16	16	16	12	9	11	11	12
	100-199 sysselsatte ...	45	54	27	20	9	21	7	14	16	16	18	14	16
	200-499 sysselsatte ...	36	54	14	8	3	6	9	17	14	17	6	3	14
	>=500 sysselsatte	25	58	29	29	8	8	4	21	38	38	17	13	13

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A12a. Foretakets viktigste (eller eneste) marked, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet				Prosent av foretak uten innovasjonsaktivitet				
		Lokalt/regionalt i Norge	Norge for øvrig	Andre EU-/EFTA-land	Andre land	Lokalt/regionalt i Norge	Norge for øvrig	Andre EU-/EFTA-land	Andre land	
A-N Næringslivet totalt	4 794	44	39	9	9	12 434	73	21	3	3
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	79	28	37	15	20	177	64	14	18	5
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	94	22	40	24	14	226	62	20	9	8
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	319	43	45	9	3	545	66	17	14	3
C11 Prod. av drikkevarer	12	33	50	9	8	16	69	19	-	12
C13 Prod. av tekstiler	35	23	53	15	9	73	84	11	-	4
C14 Prod. av klær	14	33	48	11	7	30	58	42	-	-
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	-	100	-	-	3	-	33	33	33
C16 Prod. av trelast og varer av tre	105	51	44	5	-	337	82	16	1	1
C17 Prod. av papir og papirvarer	17	6	44	38	13	22	46	33	16	5
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	29	49	47	-	3	240	87	10	-	-
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	61	12	25	40	23	23	49	23	28	-
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	13	15	30	15	39	4	25	50	25	-
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	69	34	47	12	8	87	60	33	7	-
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	79	60	21	5	13	159	85	15	-	-
C24 Prod. av metaller	31	7	38	48	7	38	39	39	22	-
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	137	41	35	9	15	652	73	23	1	1
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	91	8	28	22	43	25	33	42	-	25
C27 Prod. av elektrisk utstyr	68	39	40	11	10	61	48	40	9	3
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	168	20	43	7	30	213	53	33	5	10
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	28	23	39	27	11	45	54	41	3	3
C30 Prod. av andre transportmidler	62	29	41	16	13	139	65	28	2	5
C31 Prod. av møbler	71	24	60	9	7	113	70	29	1	-
C32 Annen industriprod.	34	46	45	6	3	113	81	15	2	1
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	29	68	-	3	338	79	21	-	1
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	53	73	23	2	2	230	82	11	5	2
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	61	76	18	6	-	259	91	5	1	2
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	85	15	-	-	1 582	92	8	0	0
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	832	44	44	8	4	3 007	66	29	2	3
H49-53 Transport og lagring	90	50	32	2	16	614	71	15	5	8
J58 Forlagsvirksomhet	296	36	45	11	8	333	68	29	1	2
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	48	83	5	-	12	106	65	35	-	-
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	69	31	-	-	29	86	14	-	-
J61 Telekommunikasjon	75	37	41	13	10	94	75	20	3	3
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	539	48	37	11	5	349	75	22	3	-
J63 Informasjonstjenester	92	36	48	14	2	51	48	44	8	-
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	102	73	21	3	3	439	64	28	4	4
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	150	59	39	-	1	267	79	15	5	0
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	427	45	40	5	11	910	81	14	1	2
M72 Forskning og utviklingsarbeid	71	25	32	15	28	20	21	32	32	16
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	80	87	13	-	-	246	80	19	-	1
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	48	28	32	10	30	59	63	31	-	5
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	46	50	34	-	16	163	62	32	4	3

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A12b. Foretakets viktigste (eller eneste) marked, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet				Foretak uten innovasjonsaktivitet (PP)	Prosent av foretak uten innovasjonsaktivitet			
			Lokalt/regionalt i Norge	Norge for øvrig	Andre EU-/EFTA-land	Andre land		Lokalt/regionalt i Norge	Norge for øvrig	Andre EU-/EFTA-land	Andre land
A-N:	Totalt	4 794	44	39	9	9	12 434	73	21	3	3
Næringslivet	5-9 sysselsatte	1 686	48	38	8	6	4 357	75	20	2	2
totalt	10-19 sysselsatte	1 185	40	43	9	8	2 912	71	23	4	2
	20-49 sysselsatte	960	48	35	8	9	3 598	76	19	3	2
	50-99 sysselsatte	425	34	40	10	16	924	69	20	6	5
	100-199 sysselsatte ..	273	35	39	11	14	391	64	26	6	4
	200-499 sysselsatte ..	152	41	27	20	12	177	65	25	5	5
	>=500 sysselsatte	113	30	39	13	18	76	56	35	5	4
C: Industri	Totalt	1 479	34	42	12	13	3 274	71	22	4	2
	5-9 sysselsatte	382	46	39	8	7	1 269	81	16	2	1
	10-19 sysselsatte	378	34	48	8	10	945	71	23	4	1
	20-49 sysselsatte	296	31	42	12	15	734	62	28	6	4
	50-99 sysselsatte	184	23	42	17	18	213	57	27	10	6
	100-199 sysselsatte ..	124	26	38	17	19	78	53	30	9	8
	200-499 sysselsatte ..	71	30	30	25	16	24	48	26	9	17
	>=500 sysselsatte	44	12	33	24	31	11	46	36	18	-
G,H,J,K,M,N:	Totalt	2 899	47	39	8	7	6 686	70	24	3	3
Tjenesteytende næringer	5-9 sysselsatte	1 237	49	39	7	5	2 768	72	23	2	3
	10-19 sysselsatte	752	44	40	10	7	1 733	71	24	3	2
	20-49 sysselsatte	535	50	36	6	8	1 435	69	26	2	3
	50-99 sysselsatte	183	40	40	6	14	396	60	26	7	8
	100-199 sysselsatte ..	103	42	43	8	7	197	62	27	7	4
	200-499 sysselsatte ..	45	43	36	7	14	113	65	29	5	2
	>=500 sysselsatte	44	41	44	2	12	44	60	31	5	5
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	416	57	26	9	7	2 474	86	9	3	1
	5-9 sysselsatte	67	51	22	13	14	320	80	10	4	6
	10-19 sysselsatte	55	29	51	13	7	233	74	11	11	2
	20-49 sysselsatte	129	81	14	4	1	1 429	91	7	2	0
	50-99 sysselsatte	58	50	33	5	12	315	88	9	2	1
	100-199 sysselsatte ..	45	46	34	5	16	116	75	20	4	1
	200-499 sysselsatte ..	36	60	11	29	-	41	75	12	5	7
	>=500 sysselsatte	25	42	42	13	4	20	53	42	-	5

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A13a. Faktorer som er svært- eller nokså viktige for å hindre eller begrense pågående innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet												
	Fore-tak med PP-innovasjons-aktivitet	For høye innovasjons-kostnader	Mangel på finansiering innen foretaket eller konsernet	Mangel på passende finansiering fra kilder utenfor foretaket	Problemer med å holde på eller rekrut-tere kval. personell	Mangel på tekno-logisk informa-sjon	Mangel på markeds-informa-sjon	Vanske-lig å finne samar-beids-partner for innova-sjon	Markedet dominert av etablerte foretak	Usikker etter-spørsel etter nye tjenester	Ikke behov på grunn av tidligere innova-sjoner i foretaket	Ikke behov på grunn av mang-lende etter-spørsel i mar-kedet	Alle fak-torer ikke rele-vant
A-N Næringslivet totalt	4 794	65	53	44	42	25	28	27	40	48	18	22	9
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett ..	79	56	51	54	27	31	15	15	24	19	10	6	5
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	94	61	43	36	52	29	28	24	30	37	9	17	6
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	319	71	62	45	39	34	38	30	50	58	28	31	5
C11 Prod. av drikkevarer	12	49	41	33	33	41	41	33	42	33	33	25	25
C13 Prod. av tekstiler	35	56	35	55	55	27	38	29	15	52	29	15	3
C14 Prod. av klær	14	59	26	-	33	-	18	8	33	41	15	34	7
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	100	100	-	100	-	-	-	-	100	-	-	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre ..	105	72	46	35	49	38	39	24	42	51	39	30	2
C17 Prod. av papir og papirvarer	17	81	81	56	56	19	37	44	55	88	12	25	-
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	29	100	56	53	22	28	15	40	14	29	-	12	-
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	61	69	68	50	45	30	40	28	45	58	11	23	2
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	13	85	54	30	15	23	16	31	16	39	16	24	-
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	69	83	46	45	55	28	45	38	30	41	20	26	6
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	79	52	55	56	44	29	26	32	42	61	38	38	5
C24 Prod. av metaller	31	63	63	57	49	37	33	25	33	36	11	24	7
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	137	83	63	54	34	29	35	29	60	67	23	29	-
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	91	79	69	52	50	25	32	28	42	47	16	20	2
C27 Prod. av elektrisk utstyr	68	70	59	56	52	37	38	24	47	59	18	29	-
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	168	68	58	47	61	34	29	23	38	54	15	24	2
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	28	79	60	57	53	63	39	31	59	64	16	21	4
C30 Prod. av andre transportmidler	62	60	46	37	42	15	24	19	41	50	16	23	3
C31 Prod. av møbler	71	74	48	45	49	17	18	27	40	56	11	15	9
C32 Annen industriprod.	34	80	58	45	44	36	25	22	45	72	19	42	-
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	91	82	58	80	45	68	48	74	74	38	45	-
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	53	47	35	27	33	28	22	30	24	19	8	25	13
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	61	78	46	46	48	42	30	47	38	47	19	23	10
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	53	41	28	49	27	29	29	25	39	19	26	10
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	832	56	43	34	41	28	25	30	42	43	18	19	20
H49-53 Transport og lagring	90	53	47	39	31	17	15	11	27	32	24	20	21
J58 Forlagsvirksomhet	296	63	41	35	53	21	29	24	41	45	10	12	6
J59 Film-, video- og fjernsyns-programprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	48	50	49	56	16	7	7	26	21	32	15	4	23
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	69	63	69	69	37	37	37	69	69	63	69	-
J61 Telekommunikasjon	75	61	50	44	50	21	31	28	38	57	26	11	-
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	539	72	65	52	35	17	25	26	44	51	15	22	9
J63 Informasjonstjenester	92	69	57	50	45	14	21	26	43	50	11	14	7
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	102	39	38	14	22	13	15	5	28	32	14	18	28
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	150	54	44	52	35	23	32	17	30	46	28	26	14
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	427	71	59	57	41	18	27	28	44	49	18	24	8
M72 Forskning og utviklingsarbeid ..	71	63	63	63	38	16	25	26	31	34	10	25	10
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	80	70	68	42	40	30	33	48	59	49	27	17	1
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	48	70	53	58	47	15	32	23	40	58	13	19	13
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	46	55	62	43	40	15	24	16	26	43	-	24	12

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A13b. Faktorer som er svært- eller nokså viktige for å hindre eller begrense pågående innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

		Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet												
Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Mangel på finansiering	Mangel på pas-sende finansiering fra kilder utenfor foretaket	Problemer med å holde på eller rekrut-tere tekno-logisk infor-masjon	Mangel på mar-keds-informa-sjon	Vanskelig å finne samarbeid s-partner for innovasjon	Markedet domi-nert av eta-blerte foretak	Usikker etter-nytt og tjenes-ter	Ikke behov på grunn av tidligere innova-sjoner i foretaket	Ikke behov på grunn av manglen de etter-spørsel i mar-kedet	Alle faktorer ikke relev ant		
			For høye innovasjons-kostnader innen foretaket eller konsernet	foretaket eller utenfor foretaket	på eller rekrut-tere tekno-logisk infor-masjon	Mangel på mar-keds-informa-sjon	Vanskelig å finne samarbeid s-partner for innovasjon	Markedet domi-nert av eta-blerte foretak	Usikker etter-nytt og tjenes-ter	Ikke behov på grunn av tidligere innova-sjoner i foretaket	Ikke behov på grunn av manglen de etter-spørsel i mar-kedet			
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	4 794	65	53	44	42	25	28	27	40	48	18	22	9
	5-9 sysselsatte	1 686	66	55	50	40	24	27	32	45	47	17	22	9
	10-19 sysselsatte	1 185	65	53	44	41	27	31	27	44	52	21	23	10
	20-49 sysselsatte	960	63	52	41	41	22	26	23	35	44	17	21	11
	50-99 sysselsatte	425	67	53	42	52	28	29	25	35	46	17	22	10
	100-199 sysselsatte	273	63	46	34	46	24	30	22	31	43	17	19	7
	200-499 sysselsatte	152	59	45	38	50	23	31	22	35	48	20	26	9
C: Industri	>=500 sysselsatte	113	66	52	34	39	22	26	21	29	47	13	21	7
	Totalt	1 479	72	58	47	47	31	34	28	44	56	22	27	3
	5-9 sysselsatte	382	76	60	48	41	27	35	35	47	60	24	37	2
	10-19 sysselsatte	378	67	59	50	46	38	36	30	47	57	25	24	4
	20-49 sysselsatte	296	79	55	46	45	31	30	25	44	50	21	22	6
	50-99 sysselsatte	184	73	60	45	56	31	31	23	40	56	19	26	4
	100-199 sysselsatte	124	67	57	44	48	25	35	24	34	50	16	19	3
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte	71	60	47	44	59	28	32	19	38	49	22	28	1
	>=500 sysselsatte	44	74	62	50	50	36	45	36	40	62	14	29	2
	Totalt	2 899	62	51	44	40	21	25	26	40	46	17	20	13
	5-9 sysselsatte	1 237	64	53	50	39	22	24	30	45	44	16	18	12
	10-19 sysselsatte	752	64	51	41	40	22	29	26	43	52	19	23	13
	20-49 sysselsatte	535	58	52	42	39	17	24	21	33	41	15	20	14
	50-99 sysselsatte	183	65	50	43	48	21	25	26	34	44	19	20	15
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte	103	62	39	23	42	20	27	16	28	41	19	22	12
	200-499 sysselsatte	45	45	41	25	43	18	30	14	32	48	18	20	25
	>=500 sysselsatte	44	63	56	20	22	10	10	7	17	37	10	12	7
	Totalt	416	58	44	37	43	30	25	28	28	33	14	20	9
	5-9 sysselsatte	67	63	62	63	44	50	30	36	37	28	8	12	4
	10-19 sysselsatte	55	60	42	44	35	19	20	27	33	26	17	18	13
	20-49 sysselsatte	129	51	43	26	42	25	23	26	24	42	16	26	9
50-99 sysselsatte	58	57	40	31	48	40	34	22	19	23	9	14	10	
100-199 sysselsatte	45	57	29	32	48	32	23	27	25	27	14	14	9	
200-499 sysselsatte	36	74	48	43	43	20	29	37	31	45	17	29	3	
>=500 sysselsatte	25	58	29	29	50	21	21	21	29	37	17	21	13	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A14a. Faktorer som er svært- eller nokså viktige for ikke å drive innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent av foretak uten PP-innovasjonsaktivitet												
	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	For høye innovasjonskostnader	Mangel på finansiering innen for- eller konsernet	Mangel på pas-sende finansiering fra kilder utenfor foretaket	Pro-blemer med å holde rekrut-tere kval. Per-sonell	Mangel på tekno-logisk info-rmasjon	Mangel på mar-keds-infor-masjon	Vanske-lig å finne samar-beids-partner for innova-sjon	Mar-kedet domi-nert av etab-lerete foretak	Usikker etter-spørsel etter nye varer og tjenester	Ikke behov på grunn av tidligere innova-sjoner i fore-taket	Ikke behov på grunn av mang-lende etter-spørsel i mar-kedet	Alle fakto-rer ikke rele-vant
A-N Næringslivet totalt	12 434	22	19	17	18	13	13	14	21	23	13	17	57
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	177	27	16	16	22	4	5	13	20	17	15	21	48
B05-09 Bergverksdrift og utvinning ..	226	18	17	12	14	9	9	10	20	16	11	15	58
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	545	40	31	28	24	17	20	17	36	36	18	19	46
C11 Prod. av drikkevarer	16	19	25	19	13	25	19	13	31	19	19	25	31
C13 Prod. av tekstiler	73	26	16	21	16	10	1	10	9	23	8	13	62
C14 Prod. av klær	30	28	28	32	28	18	23	28	27	32	22	13	55
C15 Prod. av lær og lærvarer	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	-	67
C16 Prod. av trelast og varer av tre ..	337	29	24	23	19	18	17	21	30	34	9	22	45
C17 Prod. av papir og papirvarer ..	22	26	21	16	26	32	32	26	45	40	9	28	29
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	240	20	19	19	14	13	16	15	19	25	17	19	51
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	23	44	39	21	15	20	20	30	29	33	20	20	33
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	75
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	87	35	33	24	24	19	22	33	20	29	13	26	47
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	159	33	26	30	26	23	24	27	31	46	21	33	24
C24 Prod. av metaller	38	42	31	28	25	26	26	22	41	36	14	30	40
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	652	25	22	19	24	16	16	18	24	27	18	22	51
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	25	21	13	17	12	8	4	13	4	17	-	8	67
C27 Prod. av elektrisk utstyr	61	42	27	34	22	26	24	21	29	42	20	24	38
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	213	26	19	15	24	16	10	8	19	24	16	20	54
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	45	45	29	29	27	24	21	27	27	32	18	21	38
C30 Prod. av andre transportmidler	139	26	22	22	25	19	21	22	23	31	16	20	55
C31 Prod. av møbler	113	50	34	27	30	27	25	29	29	35	24	25	23
C32 Annen industriprod.	113	21	22	17	16	13	18	18	12	17	15	22	45
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	338	18	21	19	24	18	17	18	16	27	7	13	54
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	230	24	15	13	14	9	10	12	24	20	20	24	45
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	259	20	14	15	15	10	11	13	20	20	15	16	58
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 582	16	13	12	16	12	11	12	16	17	11	18	64
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	3 007	18	17	14	17	11	11	13	22	21	11	14	62
H49-53 Transport og lagring	614	9	9	5	9	7	7	8	11	11	10	12	70
J58 Forlagsvirksomhet	333	36	30	30	27	20	17	20	23	32	19	17	55
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	106	28	29	29	16	9	9	24	21	32	37	42	50
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	29	15	12	12	3	-	-	-	8	15	4	4	74
J61 Telekommunikasjon	94	31	32	25	17	8	10	16	15	28	11	2	51
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	349	20	14	11	16	7	11	10	23	26	17	11	53
J63 Informasjonstjenester	51	25	18	14	28	18	11	11	27	23	33	32	50
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	439	12	9	10	8	7	6	7	18	11	10	11	68
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	267	21	16	23	14	8	10	11	21	14	10	15	58
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	910	26	22	20	21	12	13	18	21	23	11	21	50
M72 Forskning og utviklingsarbeid	20	21	16	21	5	5	5	16	11	11	-	-	79
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser ..	246	22	23	21	26	19	20	20	23	24	16	19	60
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	59	19	25	25	9	-	10	11	14	19	11	10	60
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	163	17	18	17	10	5	8	11	10	19	18	8	61

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A14b. Faktorer som er svært- eller nokså viktige for ikke å drive innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

		Prosent av foretak uten PP-innovasjonsaktivitet													
Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	For høye innovasjonskostnader	Mangel på finansiering innen foretaket eller konsernet	Mangel på pas-sende kilder utenfor foretaket	Problemer med å holde på eller rekrut-tere kval. Per-sonell	Mangel på tekno-logisk informasjon	Mangel på markeds-informa-sjon	Vanske-lig å finne sam-partner for innovasjon	Markedet dominert av etablerte foretak	Usikker etter-spørsel etter nye varer og tjenes-ter	Ikke behov på grunn av tidligere innova-sjoner i fore-taket	Ikke behov på grunn av mang-lende etter-spørsel i markedet	Alle faktorer ikke rele-vant	
				19	17	18	13	13	14	21	23	13	17	57	
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	12 434	22	19	17	18	13	13	14	21	23	13	17	57	
	5-9 sysselsatte	4 357	25	23	22	21	14	15	17	23	25	13	17	54	
	10-19 sysselsatte	2 912	22	19	16	17	13	13	14	22	25	14	17	55	
	20-49 sysselsatte	3 598	19	16	14	16	11	12	13	19	20	13	17	60	
	50-99 sysselsatte	924	16	12	9	15	10	9	9	16	18	14	14	60	
	100-199 sysselsatte .	391	17	16	12	16	10	10	11	20	21	16	19	57	
	200-499 sysselsatte .	177	18	12	10	13	10	10	10	18	19	16	16	60	
>=500 sysselsatte	76	21	14	12	14	10	8	11	12	17	8	13	63		
C: Industri	Totalt	3 274	29	24	22	22	18	18	19	25	30	16	21	47	
	5-9 sysselsatte	1 269	27	24	22	23	18	18	19	23	27	13	17	50	
	10-19 sysselsatte	945	29	23	20	19	16	16	18	24	31	15	23	47	
	20-49 sysselsatte	734	34	29	27	26	19	21	22	30	34	17	22	45	
	50-99 sysselsatte	213	26	23	19	22	19	16	14	26	30	25	24	43	
	100-199 sysselsatte .	78	26	22	18	22	15	15	15	26	31	27	26	39	
	200-499 sysselsatte .	24	22	17	8	13	17	17	13	21	22	22	21	44	
>=500 sysselsatte	11	18	18	18	9	9	9	9	18	18	9	18	54		
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	6 686	19	18	15	16	11	11	13	20	21	13	15	60	
	5-9 sysselsatte	2 768	23	23	22	20	12	13	17	23	24	13	17	56	
	10-19 sysselsatte	1 733	19	17	13	17	13	12	13	21	22	13	14	60	
	20-49 sysselsatte	1 435	15	12	10	13	7	9	10	17	17	12	15	65	
	50-99 sysselsatte	396	12	10	6	9	6	5	6	11	12	10	10	67	
	100-199 sysselsatte .	197	14	14	11	12	7	8	8	18	16	11	13	62	
	200-499 sysselsatte .	113	14	9	7	8	7	7	6	12	14	15	12	69	
>=500 sysselsatte	44	21	12	7	12	5	5	7	5	9	5	7	69		
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	2 474	18	14	13	16	11	10	12	18	18	12	18	60	
	5-9 sysselsatte	320	27	18	16	22	12	14	17	24	22	17	24	47	
	10-19 sysselsatte	233	23	17	15	10	3	6	10	16	15	15	18	59	
	20-49 sysselsatte	1 429	16	13	13	15	12	10	12	16	16	11	18	64	
	50-99 sysselsatte	315	14	9	7	18	9	8	8	16	19	11	13	61	
	100-199 sysselsatte .	116	16	15	11	18	12	11	13	19	23	16	24	59	
	200-499 sysselsatte .	41	30	17	20	25	12	15	17	35	33	15	23	42	
>=500 sysselsatte	20	21	16	21	21	21	16	21	26	31	16	21	53		

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A15a. Samarbeidspartnere for innovasjon og FoU, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent		Prosent av foretak med innovasjonssamarbeid									
	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent av foretak med innovasjons-samarbeid	Andre foretak i samme konsern	Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller data-program	Klienter, kunder (privat sektor)	Klienter, kunder (offentlig sektor)	Konkurrenter	Konsumenter, konsumentforetak	Kommersielle laboratorier eller FoU-foretak	Universiteter eller høyskoler	Offentlige eller private forskningsinstitutter	
A-N Næringslivet totalt	4 794	30	45	56	59	30	30	43	34	44	47	
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett ..	79	45	59	61	38	6	34	28	55	62	66	
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	94	39	57	59	59	14	48	37	40	48	62	
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	319	24	40	52	50	28	49	46	61	50	65	
C11 Prod. av drikkevarer	12	42	40	60	60	20	39	60	40	40	40	
C13 Prod. av tekstiler	35	23	25	50	100	25	12	37	38	25	38	
C14 Prod. av klær	14	19	41	-	100	41	-	-	41	-	-	
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	100	50	50	100	50	50	100	50	50	50	
C16 Prod. av trelast og varer av tre ..	105	17	53	89	64	6	-	42	47	42	47	
C17 Prod. av papir og papirvarer	17	63	90	60	71	-	19	51	61	50	80	
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	29	28	88	100	100	100	100	75	75	75	88	
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	61	61	56	56	71	23	25	40	58	67	69	
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	13	46	17	34	33	17	34	51	68	67	50	
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	69	34	35	60	86	4	17	51	51	43	43	
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	79	22	51	76	70	33	39	39	45	51	45	
C24 Prod. av metaller	31	42	50	42	42	-	58	42	34	58	75	
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	137	32	44	48	48	17	9	38	27	32	17	
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	91	48	49	60	70	27	30	30	30	51	52	
C27 Prod. av elektrisk utstyr	68	28	58	62	85	22	32	53	35	54	49	
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	168	25	44	65	71	10	26	35	44	32	35	
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	28	35	42	65	56	24	11	36	67	32	46	
C30 Prod. av andre transportmidler	62	46	62	89	62	19	33	71	59	58	45	
C31 Prod. av møbler	71	4	33	67	-	-	-	67	67	-	67	
C32 Annen industriprod.	34	21	56	85	85	50	50	64	35	79	79	
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	52	83	89	79	62	73	62	68	68	73	
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	53	65	48	54	24	30	52	65	45	69	71	
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	61	37	44	43	71	40	27	60	44	68	49	
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet ..	130	26	71	67	52	49	44	44	30	44	32	
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	832	21	42	58	44	39	36	43	31	29	46	
H49-53 Transport og lagring	90	33	68	96	55	23	40	43	36	41	43	
J58 Forlagsvirksomhet	296	22	26	38	53	33	27	37	3	8	13	
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	48	27	45	100	45	45	45	55	45	45	45	
J60 Radio- og fjernsynskringkasting ..	3	37	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
J61 Telekommunikasjon	75	34	42	71	46	54	46	42	12	46	63	
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	539	27	36	45	77	26	10	34	14	32	20	
J63 Informasjonstjenester	92	29	66	48	58	40	48	54	30	20	13	
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	102	19	68	56	40	29	51	56	5	22	16	
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	150	38	52	58	71	57	36	49	11	71	72	
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	427	36	30	45	62	21	16	31	26	43	48	
M72 Forskning og utviklingsarbeid ..	71	65	34	52	61	32	27	41	48	77	73	
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	80	13	90	60	10	10	-	90	-	10	10	
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	48	47	14	50	59	18	18	59	36	68	59	
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	46	45	58	37	68	80	53	63	68	95	90	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A15b. Samarbeidspartnere for innovasjon og FoU, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent		Prosent av foretak med innovasjonssamarbeid							
			Prosent av foretak med innovasjonsarbeid	Andre foretak i samme konsern	Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller data-program	Klienter, kunder (privat sektor)	Klienter, kunder (offentlig sektor)	Konkurrenter	Konsumenter, konsulentforetak	Kommersielle laboratorier eller FoU-foretak	Universiteter eller høyskoler	Offentlige eller private forskningsinstitutter
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	4 794	30	45	56	59	30	30	43	34	44	47
	5-9 sysselsatte	1 686	31	31	48	60	34	27	40	27	40	41
	10-19 sysselsatte	1 185	22	48	58	62	29	32	47	33	46	49
	20-49 sysselsatte	960	26	50	58	57	25	30	41	35	38	42
	50-99 sysselsatte	425	32	50	64	55	23	31	39	34	40	49
	100-199 sysselsatte ...	273	40	63	61	59	32	39	51	47	58	52
	200-499 sysselsatte ...	152	44	52	62	48	21	28	42	40	54	59
C: Industri	>=500 sysselsatte	113	63	83	75	68	34	43	56	58	71	74
	Totalt	1 479	30	50	62	65	23	32	45	49	49	51
	5-9 sysselsatte	382	28	36	36	62	15	27	41	44	42	38
	10-19 sysselsatte	378	19	49	77	69	35	52	55	55	53	56
	20-49 sysselsatte	296	32	41	69	64	18	23	45	45	42	43
	50-99 sysselsatte	184	29	45	57	61	20	29	31	35	35	53
	100-199 sysselsatte ...	124	44	67	63	69	27	33	48	58	60	52
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte ...	71	52	66	75	60	26	31	43	51	57	69
	>=500 sysselsatte	44	71	87	87	77	37	40	60	67	77	90
	Totalt	2 899	28	40	53	58	34	27	41	24	40	42
	5-9 sysselsatte	1 237	32	28	51	60	40	26	40	22	38	41
	10-19 sysselsatte	752	22	49	53	59	28	26	44	25	43	47
	20-49 sysselsatte	535	22	53	44	51	22	26	37	25	33	35
	50-99 sysselsatte	183	33	47	66	54	23	26	39	24	37	43
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte ...	103	29	52	62	62	45	41	55	24	48	45
	200-499 sysselsatte ...	45	23	60	60	59	40	20	40	40	50	40
	>=500 sysselsatte	44	56	83	65	61	35	39	56	44	61	52
	Totalt	416	39	56	58	47	27	42	46	43	58	57
	5-9 sysselsatte	67	23	66	49	57	-	30	23	33	76	66
	10-19 sysselsatte	55	42	39	31	56	17	13	52	35	47	35
	20-49 sysselsatte	129	31	62	73	56	51	58	44	42	47	59
A,B,D-F: Andre næringer	50-99 sysselsatte	58	40	65	74	48	30	48	56	56	61	57
	100-199 sysselsatte ...	45	53	65	57	30	26	53	52	52	66	61
	200-499 sysselsatte ...	36	57	25	40	20	5	25	40	20	51	50
	>=500 sysselsatte	25	63	74	67	60	27	54	47	60	73	74

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A16a. Viktigste samarbeidspartner for innovasjon og FoU, etter detaljert næring, 2010-2012

		Prosent av foretak med innovasjonssamarbeid									
Næringskode, SN 2007		Foretak med innovasjons-samarbeid	Andre foretak i samme konsern	Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller data-program	Klienter, kunder (privat sektor)	Klienter, kunder (offentlig sektor)	Konkurrenter	Konsulenter, konsulentforetak	Kommer-sielle laboratorier eller FoU-foretak	Universiteter eller høyskoler	Offentlige eller private forsknings-institutter
A-N	Næringslivet totalt	1 422	19	17	21	5	6	6	5	7	14
A03	Fiske, fangst og fiskeoppdrett	35	26	3	3	-	9	5	29	15	11
B05-09	Bergverksdrift og utvinning	36	23	14	14	-	10	8	3	14	13
C10	Prod. av nærings- og nytelsesmidler	77	21	13	18	1	19	3	6	8	13
C11	Prod. av drikkevarer	5	40	-	-	-	20	-	-	-	40
C13	Prod. av tekstiler	8	-	-	50	-	12	25	-	-	13
C14	Prod. av klær	3	-	-	100	-	-	-	-	-	-
C15	Prod. av lær og lærvarer	2	50	-	-	-	-	50	-	-	-
C16	Prod. av trelast og varer av tre	18	17	66	6	-	-	-	6	-	6
C17	Prod. av papir og papirvarer	11	30	10	-	-	9	-	21	11	20
C18	Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	8	-	-	12	-	-	-	-	-	88
C19-20	Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	38	29	8	26	-	3	6	11	6	12
C21	Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	6	17	-	16	-	-	-	34	17	16
C22	Prod. av gummi- og plastprodukter	24	9	21	53	-	4	4	-	-	9
C23	Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	17	25	12	24	-	-	-	-	6	33
C24	Prod. av metaller	13	17	-	16	-	8	8	9	8	33
C25	Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	44	40	9	25	-	-	2	17	-	7
C26	Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	44	21	30	26	-	2	-	4	2	14
C27	Prod. av elektrisk utstyr	19	25	26	27	-	-	9	-	12	-
C28	Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	42	20	12	43	-	-	-	15	2	7
C29	Prod. av motorvogner og tilhengere	10	21	33	10	-	-	-	21	-	14
C30	Prod. av andre transportmidler	28	27	12	22	-	13	11	4	4	7
C31	Prod. av møbler	3	-	67	-	-	-	-	33	-	-
C32	Annen industriprod.	7	21	-	-	21	14	15	15	-	15
C33	Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	18	17	21	11	50	-	-	-	-	-
D35	Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	35	-	3	-	-	6	14	9	12	56
E36-39	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	23	13	9	22	-	13	11	17	4	9
F41-43	Bygge- og anleggsvirksomhet	34	24	41	11	-	-	9	9	-	6
G46	Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	174	12	33	3	6	16	6	1	6	17
H49-53	Transport og lagring	30	32	22	3	4	-	16	13	4	7
J58	Forlagsvirksomhet	66	21	13	23	15	8	12	-	-	7
J59	Film-, video- og fjernsyns-programprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	13	-	45	8	-	-	9	-	-	37
J60	Radio- og fjernsynskringkasting	1	-	100	-	-	-	-	-	-	-
J61	Telekommunikasjon	25	4	12	16	38	-	21	-	8	-
J62	Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	147	20	20	47	1	1	2	-	6	3
J63	Informasjonstjenester	26	35	-	21	13	-	24	-	6	-
K64-66	Finansierings- og forsikringsvirksomhet	19	46	5	-	-	22	16	-	-	11
M70	Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	57	17	11	23	-	11	11	-	13	13
M71	Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	155	18	10	27	5	1	5	3	10	21
M72	Forskning og utviklingsarbeid	46	9	5	20	7	5	5	5	20	25
M73	Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	11	30	60	-	10	-	-	-	-	-
M74.9	Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	23	-	9	23	5	-	9	14	9	32
N82.9	Annen forretningsmessig tjenesteyting	21	32	-	27	17	5	-	-	15	5

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A16b. Viktigste samarbeidspartnere for innovasjon og FoU, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak med innovasjons-samarbeid	Prosent av foretak med innovasjonssamarbeid								
			Andre foretak i samme konsern	Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller data-program	Klienter, kunder (privat sektor)	Klienter, kunder (offentlig sektor)	Konkurranser	Konsulenter, konsulentforetak	Kommersiell eller FoU-foretak	Universiteter eller høyskoler	Offentlige eller private forskningsinstitutter
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	1 422	19	17	21	5	6	6	5	7	14
	5-9 sysselsatte	522	12	19	26	7	8	5	3	7	12
	10-19 sysselsatte	261	20	13	20	5	10	9	4	6	15
	20-49 sysselsatte	254	21	23	19	3	1	5	6	6	16
	50-99 sysselsatte	137	25	17	19	1	6	8	10	4	11
	100-199 sysselsatte	108	27	7	15	5	8	9	5	9	16
	200-499 sysselsatte	67	17	14	14	3	5	9	9	8	22
C: Industri	>=500 sysselsatte	72	37	21	13	1	-	4	6	9	9
	Totalt	445	22	16	24	3	6	4	8	4	13
	5-9 sysselsatte	106	17	14	36	-	10	1	9	5	9
	10-19 sysselsatte	70	19	15	21	11	9	3	6	3	13
	20-49 sysselsatte	94	15	26	23	3	1	4	7	5	16
	50-99 sysselsatte	52	24	16	22	-	4	6	14	2	14
	100-199 sysselsatte	54	36	6	19	-	8	4	6	4	17
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte	37	23	11	17	3	6	6	11	6	17
	>=500 sysselsatte	32	47	23	13	-	-	6	3	3	3
	Totalt	814	18	18	22	7	6	7	2	7	13
	5-9 sysselsatte	400	11	20	25	9	6	6	1	8	13
	10-19 sysselsatte	168	21	13	20	3	9	9	1	8	17
	20-49 sysselsatte	120	29	19	18	3	2	6	4	7	11
	50-99 sysselsatte	61	25	21	20	2	3	9	4	5	10
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte	30	21	7	17	17	10	17	-	3	7
	200-499 sysselsatte	10	20	20	20	10	10	10	-	-	10
	>=500 sysselsatte	24	35	22	9	4	-	4	9	9	9
	Totalt	163	17	14	9	-	7	10	13	10	20
	5-9 sysselsatte	16	27	6	-	-	24	10	27	-	6
	10-19 sysselsatte	23	17	5	17	-	13	22	17	5	5
	20-49 sysselsatte	40	15	29	9	-	-	4	10	3	30
50-99 sysselsatte	23	30	9	9	-	17	9	17	4	4	
100-199 sysselsatte	24	13	9	4	-	4	9	9	26	27	
200-499 sysselsatte	20	5	15	5	-	-	15	10	15	35	
>=500 sysselsatte	16	20	13	20	-	-	-	7	20	20	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A17a. Viktigste samarbeidspartner for innovasjon og FoU, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak		Prosent av foretak med innovasjonssamarbeid						
	med PP- innovasjons-aktivitet	Foretak med innovasjons-samarbeid	Lokalt/ regionalt i Norge	Norge for øvrig	Norden	Europa for øvrig	USA	Kina eller India	Andre land
A-N Næringslivet totalt	4 794	1 422	70	59	38	40	19	7	11
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	79	35	94	53	23	15	3	23	32
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	94	36	79	67	40	49	49	12	14
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler ..	319	77	78	63	33	39	10	11	17
C11 Prod. av drikkevarer	12	5	40	40	60	60	39	-	-
C13 Prod. av tekstiler	35	8	74	63	38	26	38	12	25
C14 Prod. av klær	14	3	41	100	41	41	-	-	-
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	2	100	50	50	50	-	-	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre	105	18	89	34	11	11	-	-	-
C17 Prod. av papir og papirvarer	17	11	61	50	60	80	10	-	20
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	29	8	100	100	12	88	-	-	-
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	61	38	62	72	68	82	40	25	39
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	13	6	83	50	51	68	33	-	17
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	69	24	74	64	31	39	4	4	13
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	79	17	76	69	45	64	6	6	-
C24 Prod. av metaller	31	13	43	82	42	42	8	-	25
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	137	44	54	43	36	12	10	5	-
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	91	44	74	72	40	65	47	21	28
C27 Prod. av elektrisk utstyr	68	19	49	66	80	65	34	22	18
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	168	42	54	60	32	47	40	10	17
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere ...	28	10	58	56	46	53	21	11	10
C30 Prod. av andre transportmidler	62	28	85	71	45	66	18	4	7
C31 Prod. av møbler	71	3	67	67	67	100	33	66	33
C32 Annen industriprod.	34	7	86	71	15	65	29	-	-
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	18	94	83	56	27	-	6	11
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	53	35	74	74	28	12	3	3	12
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	61	23	83	65	35	47	-	17	17
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	34	68	82	29	6	-	-	-
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	832	174	54	40	36	36	15	10	2
H49-53 Transport og lagring	90	30	69	53	54	32	10	3	3
J58 Forlagsvirksomhet	296	66	51	53	45	41	6	-	14
J59 Film-, video- og fjernsyns-programprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	48	13	45	92	-	8	8	-	-
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	1	100	100	-	-	-	-	-
J61 Telekommunikasjon	75	25	84	54	33	71	29	12	12
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	539	147	73	56	33	41	29	6	8
J63 Informasjonstjenester	92	26	68	48	61	45	30	4	4
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	102	19	84	60	35	34	6	6	-
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	150	57	66	81	46	36	34	-	-
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	427	155	82	50	32	33	10	3	10
M72 Forskning og utviklingsarbeid	71	46	70	64	41	68	34	5	25
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	80	11	100	10	-	-	-	-	-
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	48	23	59	64	50	50	45	5	23
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	46	21	95	85	53	32	5	-	5

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A17b. Samarbeidspartnerne lokalisering, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Foretak med innovasjonssamarbeid	Prosent av foretak med innovasjonssamarbeid						
				Lokalt/regionalt i Norge	Norge for øvrig	Norden	Europa for øvrig	USA	Kina eller India	Andre land
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	4 794	1 422	70	59	38	40	19	7	11
	Totalt	4 794	1 422	70	59	38	40	19	7	11
	5-9 sysselsatte	1 686	522	66	49	35	37	17	5	9
	10-19 sysselsatte	1 185	261	75	65	42	39	21	6	10
	20-49 sysselsatte	960	254	75	58	29	34	14	6	10
	50-99 sysselsatte	425	137	72	62	40	40	18	12	12
	100-199 sysselsatte	273	108	69	70	42	51	25	12	15
	200-499 sysselsatte	152	67	58	68	43	49	15	6	11
	>=500 sysselsatte	113	72	73	77	62	68	40	19	25
C: Industri	Totalt	1 479	445	70	64	41	49	21	10	15
	Totalt	1 479	445	70	64	41	49	21	10	15
	5-9 sysselsatte	382	106	62	46	26	31	19	5	12
	10-19 sysselsatte	378	70	80	71	45	45	10	6	14
	20-49 sysselsatte	296	94	78	63	36	45	18	10	14
	50-99 sysselsatte	184	52	71	67	39	47	26	14	14
	100-199 sysselsatte	124	54	58	69	46	69	25	17	17
	200-499 sysselsatte	71	37	69	74	54	57	23	8	11
	>=500 sysselsatte	44	32	67	83	80	90	40	24	37
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	2 899	814	69	54	37	39	19	5	8
	Totalt	2 899	814	69	54	37	39	19	5	8
	5-9 sysselsatte	1 237	400	66	49	37	40	17	4	7
	10-19 sysselsatte	752	168	72	67	43	38	28	3	5
	20-49 sysselsatte	535	120	75	44	24	35	14	4	9
	50-99 sysselsatte	183	61	68	54	40	41	12	10	9
	100-199 sysselsatte	103	30	72	76	45	41	27	10	21
	200-499 sysselsatte	45	10	30	59	70	40	20	10	20
	>=500 sysselsatte	44	24	69	74	44	48	31	13	13
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	416	163	79	68	31	24	12	11	15
	Totalt	416	163	79	68	31	24	12	11	15
	5-9 sysselsatte	67	16	94	76	39	16	6	27	39
	10-19 sysselsatte	55	23	78	35	26	30	4	30	34
	20-49 sysselsatte	129	40	70	87	28	8	-	-	3
	50-99 sysselsatte	58	23	87	74	39	22	17	13	18
	100-199 sysselsatte	45	24	91	66	31	22	22	-	4
	200-499 sysselsatte	36	20	55	60	10	40	-	-	5
	>=500 sysselsatte	25	16	93	67	53	54	54	20	20

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A18a. Bruk av beskyttelsesmetoder for å opprettholde eller styrke konkurransevnen til PP-innovasjoner, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet								
		Søknad om patent	Designbeskyttelse (mønsterskyttelse)	Varemerke	Opphavsrett	Hemmeligholdelse	Kompleks utforming/design	Tidsforsprang på konkurrentene	Ingen form for beskyttelse	
A-N Næringslivet totalt	3 108	32	32	50	36	64	66	77	17	
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	50	32	22	28	24	66	48	64	30	
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	78	46	41	44	42	64	59	72	22	
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	216	23	33	61	27	69	69	82	8	
C11 Prod. av drikkevarer	9	22	67	89	56	67	78	66	11	
C13 Prod. av tekstiler	31	45	45	55	48	74	68	81	13	
C14 Prod. av klær	9	44	55	66	66	78	78	78	11	
C15 Prod. av lær og lærvarer	1	100	100	100	100	100	100	100	-	
C16 Prod. av trelast og varer av tre	83	35	34	51	34	51	67	74	20	
C17 Prod. av papir og papirvarer	13	31	23	46	15	77	62	84	-	
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	17	12	12	12	6	73	88	94	-	
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	47	58	47	67	38	93	80	96	4	
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	11	63	63	82	63	100	81	100	-	
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	54	36	34	48	34	68	78	81	8	
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	62	19	20	49	20	63	58	77	10	
C24 Prod. av metaller	29	34	26	41	37	82	63	82	18	
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	77	39	33	50	33	79	93	88	4	
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	66	53	49	75	52	88	88	97	3	
C27 Prod. av elektrisk utstyr	55	38	42	70	52	86	86	85	12	
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	134	63	51	56	50	89	88	88	6	
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	26	47	43	69	47	78	81	77	10	
C30 Prod. av andre transportmidler	54	50	47	52	39	87	81	90	10	
C31 Prod. av møbler	50	48	57	65	56	70	74	82	16	
C32 Annen industriprod.	18	70	84	100	84	86	100	100	-	
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	48	71	74	68	94	94	97	3	
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	47	16	11	16	11	39	46	55	42	
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	45	9	16	27	7	53	27	51	29	
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	16	16	35	15	41	42	64	32	
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	440	35	36	60	36	58	53	73	25	
H49-53 Transport og lagring	90	26	23	34	24	58	45	58	31	
J58 Forlagsvirksomhet	213	23	24	63	46	64	78	89	10	
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	18	12	12	34	34	56	47	79	21	
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	31	31	69	69	69	69	100	-	
J61 Telekommunikasjon	50	25	25	46	28	66	76	87	6	
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	295	18	19	42	37	60	72	79	17	
J63 Informasjonstjenester	56	18	25	45	31	62	72	77	20	
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	66	10	17	35	16	40	41	58	34	
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	32	-	10	16	29	61	42	55	19	
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	260	39	36	40	39	58	66	71	20	
M72 Forskning og utviklingsarbeid	42	50	30	48	43	70	55	78	18	
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	42	20	20	28	20	20	57	77	23	
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	36	35	29	37	29	72	66	69	17	
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	19	46	41	78	65	57	81	100	-	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.
Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A18b. Bruk av beskyttelsesmetoder for å opprettholde eller styrke konkurranseevnen til PP-innovasjoner, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet								
		Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Søknad om patent	Designbeskyttelse (mønsterbeskyttelse)	Varemerke	Opphavsrett	Hemmelig holdelse	Kompleks utforming/design	Tidsforsprang på konkurrentene	Ingen form for beskyttelse
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	3 108	32	32	50	36	64	66	77	17
	10-19 sysselsatte ...	1 185	30	32	52	39	64	69	80	14
	20-49 sysselsatte ...	960	28	27	45	29	62	64	75	20
	50-99 sysselsatte ...	425	37	35	52	36	62	63	74	21
	100-199 sysselsatte	273	37	36	53	39	68	65	77	17
	200-499 sysselsatte	152	39	40	53	39	67	65	75	20
C: Industri	>=500 sysselsatte ..	113	41	35	54	38	71	68	77	17
	Totalt	1 097	40	41	59	40	77	78	85	9
	10-19 sysselsatte ...	378	38	43	54	42	72	78	85	9
	20-49 sysselsatte ...	296	35	33	59	30	79	80	84	8
	50-99 sysselsatte ...	184	43	43	62	40	72	73	86	10
	100-199 sysselsatte	124	49	46	61	48	79	74	82	12
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte	71	50	51	65	51	85	82	90	7
	>=500 sysselsatte ..	44	51	50	72	50	98	90	95	-
	Totalt	1 662	28	28	48	36	59	63	75	20
	10-19 sysselsatte ...	752	27	27	53	39	60	67	80	15
	20-49 sysselsatte ...	535	28	28	42	32	58	61	73	23
	50-99 sysselsatte ...	183	34	31	47	37	55	58	67	28
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte	103	28	31	51	35	64	62	81	17
	200-499 sysselsatte	45	32	36	50	34	55	57	68	30
	>=500 sysselsatte ..	44	20	10	47	17	46	46	56	37
	Totalt	349	24	22	32	21	51	45	63	31
	10-19 sysselsatte ...	55	20	29	35	24	64	38	62	31
	20-49 sysselsatte ...	129	13	13	26	13	44	43	65	31
A,B,D-F: Andre næringer	50-99 sysselsatte ...	58	31	24	37	22	50	50	60	35
	100-199 sysselsatte	45	27	20	36	20	50	45	57	30
	200-499 sysselsatte	36	28	23	34	20	48	40	54	35
	>=500 sysselsatte ..	25	62	50	37	54	67	67	79	12

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A19a. Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Alle foretak	Prosent		Prosent av foretak med org.inno		
		Foretak med organisasjonsinnovasjon	Foretak med organisasjonsinnovasjon	Ny forretningspraksis	Nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger	Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner
A-N Næringslivet totalt	11 185	2 315	21	60	79	35
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	111	33	30	53	79	31
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	228	60	27	68	88	24
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	606	106	17	70	75	28
C11 Prod. av drikkevarer	21	7	34	100	57	29
C13 Prod. av tekstiler	62	19	31	63	84	42
C14 Prod. av klær	21	2	10	0	51	49
C15 Prod. av lær og lærvarer	3	1	33	100	100	0
C16 Prod. av trelast og varer av tre	269	64	24	41	88	16
C17 Prod. av papir og papirvarer	30	6	19	82	73	45
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	137	16	11	94	81	26
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	66	20	30	74	90	21
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	14	3	22	100	0	0
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	109	22	21	95	46	23
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	146	44	30	51	78	16
C24 Prod. av metaller	47	12	25	81	62	27
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	508	80	16	61	65	50
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	85	33	39	78	69	31
C27 Prod. av elektrisk utstyr	91	34	37	89	60	32
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	250	85	34	72	77	31
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	55	14	26	73	60	49
C30 Prod. av andre transportmidler	155	35	23	57	66	58
C31 Prod. av møbler	115	32	28	49	93	42
C32 Annen industriprod.	67	14	21	52	69	38
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	247	58	24	70	88	41
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	234	51	22	59	73	45
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	219	42	19	69	81	53
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 712	226	13	55	85	34
G46 Agentur- og engroschandell, unntatt med motorvogner	2 013	345	17	50	80	29
H49-53 Transport og lagring	704	101	14	46	75	45
J58 Forlagsvirksomhet	409	95	23	63	86	38
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	75	16	21	74	68	21
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	19	2	11	45	55	0
J61 Telekommunikasjon	110	37	33	56	85	38
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	498	162	32	59	82	46
J63 Informasjonstjenester	93	29	31	66	65	47
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	377	78	21	54	79	32
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	174	41	24	67	92	15
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	727	193	26	62	75	33
M72 Forskning og utviklingsarbeid	51	16	31	47	87	27
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	166	36	22	88	88	38
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	60	19	32	48	58	47
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	105	26	25	35	83	61

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A19b. Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Alle foretak	Foretak med organisasjonsinnovasjon	Prosent			
				Foretak med organisasjonsinnovasjon	Ny forretningspraksis	Nye metoder for arbeidsansvar og beslutninger	Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	11 185	2 315	21	60	79	35
	10-19 sysselsatte	4 097	849	21	56	80	40
	20-49 sysselsatte	4 558	793	17	58	81	33
	50-99 sysselsatte	1 348	290	21	60	74	30
	100-199 sysselsatte	664	190	29	68	76	30
	200-499 sysselsatte	329	106	32	77	67	28
	>=500 sysselsatte	189	87	46	81	82	43
C: Industri	Totalt	3 102	708	23	67	75	33
	10-19 sysselsatte	1 323	263	20	62	77	38
	20-49 sysselsatte	1 030	206	20	64	73	27
	50-99 sysselsatte	397	97	25	69	74	37
	100-199 sysselsatte	202	69	34	74	77	27
	200-499 sysselsatte	95	47	49	82	62	20
	>=500 sysselsatte	56	26	47	72	80	56
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	5 580	1 195	21	56	79	36
	10-19 sysselsatte	2 485	536	22	52	81	38
	20-49 sysselsatte	1 970	395	20	56	83	31
	50-99 sysselsatte	579	113	20	62	65	32
	100-199 sysselsatte	301	77	26	66	72	39
	200-499 sysselsatte	158	36	23	66	71	43
	>=500 sysselsatte	88	37	42	86	89	43
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	2 503	412	16	59	83	36
	10-19 sysselsatte	288	49	17	65	74	67
	20-49 sysselsatte	1 559	192	12	56	88	41
	50-99 sysselsatte	373	79	21	45	86	19
	100-199 sysselsatte	161	44	27	60	81	19
	200-499 sysselsatte	76	23	31	83	70	22
	>=500 sysselsatte	45	23	51	82	73	27

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A20a. Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Foretak med organisasjonsinnovasjon	Prosent		Prosent av foretak med org.inno	
			Foretak med organisasjonsinnovasjon	Ny forretningspraksis	Nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger	Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner
A-N Næringslivet totalt	3 108	1 376	44	69	81	36
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	50	30	60	59	77	24
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	78	40	51	73	87	29
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	216	77	35	79	68	25
C11 Prod. av drikkevarer	9	6	67	100	66	34
C13 Prod. av tekstiler	31	18	58	61	89	44
C14 Prod. av klær	9	1	11	0	0	100
C15 Prod. av lær og lærvarer	1	1	100	100	100	0
C16 Prod. av trelast og varer av tre	83	37	44	63	89	29
C17 Prod. av papir og papirvarer	13	3	23	100	100	33
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	17	10	61	100	90	20
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	47	17	36	75	100	25
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	11	3	28	100	0	0
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	54	14	27	93	43	36
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	62	32	53	52	81	19
C24 Prod. av metaller	29	9	30	100	74	24
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	77	29	38	79	83	55
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	66	30	45	79	66	27
C27 Prod. av elektrisk utstyr	55	21	38	90	72	25
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	134	75	56	75	79	34
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	26	11	43	67	63	48
C30 Prod. av andre transportmidler	54	20	37	68	63	59
C31 Prod. av møbler	50	25	50	59	91	36
C32 Annen industriprod.	18	11	63	53	74	47
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	21	62	90	85	52
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	47	24	52	62	79	43
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	45	20	45	85	85	55
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	59	46	74	85	42
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	440	188	43	64	86	35
H49-53 Transport og lagring	90	41	45	64	83	50
J58 Forlagsvirksomhet	213	84	39	61	88	39
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	18	10	56	90	62	20
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	2	69	45	55	0
J61 Telekommunikasjon	50	21	43	76	84	45
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	295	124	42	63	87	50
J63 Informasjonstjenester	56	24	43	59	65	47
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	66	33	49	78	78	29
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	32	13	42	92	100	46
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	260	125	48	66	83	20
M72 Forskning og utviklingsarbeid	42	16	38	47	87	27
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	42	22	53	95	95	62
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	36	14	40	57	65	35
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	19	14	72	41	92	41

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A20b. Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Foretak med organisasjonsinnovasjon	Prosent			
				Foretak med organisasjonsinnovasjon	Ny forretningspraksis	Nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger	Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	3 108	1 376	44	69	81	36
	10-19 sysselsatte	1 185	518	44	65	84	39
	20-49 sysselsatte	960	401	42	68	83	36
	50-99 sysselsatte	425	173	41	72	75	31
	100-199 sysselsatte	273	129	47	76	80	32
	200-499 sysselsatte	152	78	51	80	69	25
	>=500 sysselsatte	113	77	68	78	86	46
C: Industri	Totalt	1 097	472	43	75	76	34
	10-19 sysselsatte	378	162	43	71	80	37
	20-49 sysselsatte	296	121	41	77	74	27
	50-99 sysselsatte	184	67	36	75	72	39
	100-199 sysselsatte	124	56	45	72	81	30
	200-499 sysselsatte	71	41	57	85	64	23
	>=500 sysselsatte	44	25	57	71	83	58
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	1 662	731	44	65	84	37
	10-19 sysselsatte	752	331	44	61	86	38
	20-49 sysselsatte	535	221	41	63	86	38
	50-99 sysselsatte	183	75	41	69	75	29
	100-199 sysselsatte	103	49	48	83	77	40
	200-499 sysselsatte	45	22	48	72	76	29
	>=500 sysselsatte	44	33	76	84	90	45
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	349	173	50	71	83	37
	10-19 sysselsatte	55	25	46	68	80	60
	20-49 sysselsatte	129	59	46	65	87	49
	50-99 sysselsatte	58	31	53	74	83	20
	100-199 sysselsatte	45	24	52	70	83	17
	200-499 sysselsatte	36	15	43	80	74	27
	>=500 sysselsatte	25	19	75	78	83	33

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A21a. Organisasjonsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	Foretak med organisasjonsinnovasjon	Prosent		Prosent av foretak med org.inno	
			Foretak med organisasjonsinnovasjon	Ny forretningspraksis	Nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger	Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner
A-N Næringslivet totalt	8 077	939	12	46	74	33
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	61	3	5	0	100	100
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	150	21	14	59	89	14
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	390	29	8	46	93	35
C11 Prod. av drikkevarer	12	1	8	100	0	0
C13 Prod. av tekstiler	30	1	3	100	0	0
C14 Prod. av klær	12	1	9	0	100	0
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	-	-	-	-	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre	186	28	15	13	87	0
C17 Prod. av papir og papirvarer	16	3	16	60	40	60
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	120	6	5	82	64	36
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	19	3	16	67	33	0
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	3	-	-	-	-	-
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	55	8	15	100	52	0
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	84	12	14	47	71	9
C24 Prod. av metaller	18	3	18	32	32	37
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	431	51	12	50	54	48
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	18	3	17	68	100	68
C27 Prod. av elektrisk utstyr	37	13	35	86	42	42
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	115	10	9	50	60	10
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	29	3	10	100	50	50
C30 Prod. av andre transportmidler	100	15	15	43	70	58
C31 Prod. av møbler	65	7	11	15	100	65
C32 Annen industriprod.	49	3	6	50	50	0
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	212	37	17	58	90	35
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	187	26	14	56	67	47
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	174	22	12	53	77	51
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 582	167	11	48	86	32
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	1 573	157	10	34	73	22
H49-53 Transport og lagring	614	60	10	33	69	42
J58 Forlagsvirksomhet	196	11	6	82	73	32
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	57	5	9	43	80	24
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	16	-	-	-	-	-
J61 Telekommunikasjon	60	15	26	29	87	29
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	203	38	19	47	62	35
J63 Informasjonstjenester	37	5	13	100	65	45
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	310	45	15	37	80	34
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	142	28	20	56	89	0
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	467	68	15	55	61	58
M72 Forskning og utviklingsarbeid	9	-	-	-	-	-
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	124	14	11	77	77	0
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	24	5	21	20	40	80
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	86	13	15	28	72	84

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A21b. Organisasjonsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	Foretak med organisasjonsinnovasjon	Prosent			
				Foretak med organisasjonsinnovasjon	Ny forretningspraksis	Nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger	Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	8 077	939	12	46	74	33
	10-19 sysselsatte	2 912	331	11	42	72	41
	20-49 sysselsatte	3 598	392	11	48	80	29
	50-99 sysselsatte	924	117	13	42	71	29
	100-199 sysselsatte	391	61	16	51	68	27
	200-499 sysselsatte	177	29	16	68	61	36
C: Industri	>=500 sysselsatte	76	10	13	100	45	11
	Totalt	2 005	236	12	50	71	32
	10-19 sysselsatte	945	101	11	47	73	41
	20-49 sysselsatte	734	85	12	45	71	27
	50-99 sysselsatte	213	31	14	57	77	33
	100-199 sysselsatte	78	13	16	83	59	17
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte	24	6	26	67	50	0
	>=500 sysselsatte	11	1	9	100	0	0
	Totalt	3 918	464	12	42	72	33
	10-19 sysselsatte	1 733	206	12	37	73	37
	20-49 sysselsatte	1 435	174	12	46	78	24
	50-99 sysselsatte	396	38	10	49	45	38
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte	197	28	14	37	63	37
	200-499 sysselsatte	113	14	13	57	64	65
	>=500 sysselsatte	44	4	10	100	75	25
	Totalt	2 154	239	11	50	83	35
	10-19 sysselsatte	233	24	10	63	67	75
	20-49 sysselsatte	1 429	133	9	52	88	38
	50-99 sysselsatte	315	48	15	27	88	19
	100-199 sysselsatte	116	20	18	50	80	20
	200-499 sysselsatte	41	8	20	88	63	13
	>=500 sysselsatte	20	4	21	100	25	0

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A24a. Markedsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Alle foretak	Prosent av foretak med markeds-innovasjon				
		Prosent Foretak med markeds-innovasjon	Vesentlige endringer i design eller innpakning	Nye media eller nye måter for promotering	Nye måter for produkt-plassering eller nye salgs-kanaler	Nye metoder for prising
A-N Næringslivet totalt	17 228	22	54	55	41	32
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	256	10	72	47	64	32
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	320	11	37	61	26	29
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	864	29	73	54	44	14
C11 Prod. av drikkevarer	28	43	50	66	67	25
C13 Prod. av tekstiler	108	31	54	63	39	15
C14 Prod. av klær	44	41	67	58	64	22
C15 Prod. av lær og lærvarer	5	40	50	50	50	50
C16 Prod. av trelast og varer av tre	442	20	57	53	23	20
C17 Prod. av papir og papirvarer	39	20	54	33	13	26
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	269	30	27	69	26	19
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumspod., kjemikalier og kjemiske produkter	84	31	54	40	21	28
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	17	29	80	60	40	20
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	156	24	73	25	25	16
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter ..	238	23	45	66	22	27
C24 Prod. av metaller	68	20	48	32	40	35
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	789	15	59	60	46	22
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	116	37	66	42	47	19
C27 Prod. av elektrisk utstyr	128	32	54	56	37	38
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	381	24	58	39	18	40
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	74	17	64	55	35	16
C30 Prod. av andre transportmidler	201	19	66	39	26	25
C31 Prod. av møbler	184	33	35	62	44	25
C32 Annen industriprod.	147	23	75	45	31	0
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	373	12	69	57	40	19
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning ..	283	14	15	48	16	43
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet ..	320	13	31	88	29	44
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 712	8	27	71	33	33
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	3 839	25	48	52	53	30
H49-53 Transport og lagring	704	11	35	67	42	44
J58 Forlagsvirksomhet	629	39	65	47	48	51
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	153	30	34	54	45	49
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	32	16	61	62	42	23
J61 Telekommunikasjon	170	30	68	53	37	69
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	888	35	69	58	36	47
J63 Informasjonstjenester	143	53	67	58	50	49
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	541	21	49	66	37	24
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	417	29	71	48	23	37
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	1 336	17	43	58	33	26
M72 Forskning og utviklingsarbeid	91	24	52	33	38	38
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	326	27	64	79	50	36
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	107	26	78	26	22	29
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	210	25	75	62	44	42

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A24b. Markedsinnovasjon, alle foretak, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Alle foretak	Prosent				
			Foretak med markeds-innovasjon	Vesentlige endringer i design eller innpakning	Nye media eller nye måter for promotering	Nye måter for produkt-plassering eller nye salgskanaler	Nye metoder for prising
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	17 228	22	54	55	41	32
	5-9 sysselsatte	6 043	25	58	54	43	32
	10-19 sysselsatte	4 097	24	50	55	47	34
	20-49 sysselsatte	4 558	17	53	57	34	32
	50-99 sysselsatte	1 348	18	48	56	38	29
	100-199 sysselsatte	664	23	58	54	29	27
	200-499 sysselsatte	329	27	55	53	33	36
	>=500 sysselsatte	189	35	65	69	42	29
C: Industri	Totalt	4 753	23	59	53	35	21
	5-9 sysselsatte	1 651	24	52	52	35	16
	10-19 sysselsatte	1 323	22	61	62	42	25
	20-49 sysselsatte	1 030	22	62	52	29	22
	50-99 sysselsatte	397	26	64	48	41	25
	100-199 sysselsatte	202	27	74	40	23	19
	200-499 sysselsatte	95	40	58	44	30	36
	>=500 sysselsatte	56	38	75	60	40	25
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	9 585	25	55	55	45	37
	5-9 sysselsatte	4 005	27	61	55	46	38
	10-19 sysselsatte	2 485	26	46	51	50	38
	20-49 sysselsatte	1 970	22	56	58	36	36
	50-99 sysselsatte	579	18	42	54	41	33
	100-199 sysselsatte	301	27	55	66	34	27
	200-499 sysselsatte	158	23	57	57	40	43
	>=500 sysselsatte	88	39	63	72	53	31
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	2 890	10	31	67	32	36
	5-9 sysselsatte	387	9	23	55	35	46
	10-19 sysselsatte	288	11	46	72	37	40
	20-49 sysselsatte	1 559	8	30	68	36	34
	50-99 sysselsatte	373	10	24	81	23	28
	100-199 sysselsatte	161	11	23	41	24	53
	200-499 sysselsatte	76	19	43	64	21	21
	>=500 sysselsatte	45	23	50	80	10	30

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A25a. Markedsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent av foretak med markeds-innovasjon				
		Foretak med markeds-innovasjon	Vesentlige endringer i design	Nye media eller nye måter for promotering	Nye måter for produkt-plassering	Nye metoder for prising
A-N Næringslivet totalt	4 794	50	66	53	42	37
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	79	23	84	43	89	45
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	94	27	39	59	30	31
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	319	55	79	51	54	16
C11 Prod. av drikkevarer	12	66	63	62	50	25
C13 Prod. av tekstiler	35	73	60	59	47	16
C14 Prod. av klær	14	77	81	52	62	9
C15 Prod. av lær og lærvarer	2	100	50	50	50	50
C16 Prod. av trelast og varer av tre	105	53	72	47	22	20
C17 Prod. av papir og papirvarer	17	25	76	24	24	24
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	29	78	59	27	63	68
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	61	39	54	39	18	31
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	13	38	80	60	40	20
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	69	51	71	27	26	17
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	79	30	65	61	40	41
C24 Prod. av metaller	31	24	47	16	31	22
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	137	55	62	47	45	19
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	91	46	68	41	48	20
C27 Prod. av elektrisk utstyr	68	47	59	59	31	36
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	168	47	66	41	19	36
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	28	34	69	56	45	21
C30 Prod. av andre transportmidler	62	50	68	35	18	18
C31 Prod. av møbler	71	54	33	74	41	23
C32 Annen industriprod.	34	62	93	45	17	0
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	65	91	55	45	5
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	53	28	25	51	36	39
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	61	35	37	86	37	42
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	130	39	35	63	36	44
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	832	57	63	54	52	39
H49-53 Transport og lagring	90	37	50	59	59	45
J58 Forlagsvirksomhet	296	64	69	48	49	54
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	48	61	43	37	44	51
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	3	31	0	100	100	0
J61 Telekommunikasjon	75	54	74	47	44	71
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	539	49	71	58	37	50
J63 Informasjonstjenester	92	70	67	60	51	47
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	102	54	59	78	47	22
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	150	67	85	47	14	41
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	427	33	52	55	31	25
M72 Forskning og utviklingsarbeid	71	29	55	30	35	40
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	80	48	95	73	70	73
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	48	45	76	29	29	38
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	46	51	77	77	47	38

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A25b. Markedsinnovasjoner, foretak med PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring*	Størrelsesgruppe	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Prosent				
			Foretak med markeds-innovasjon	Vesentlige endringer i design	Nye media eller nye måter for promotering	Nye måter for produkt-plassering	Nye metoder for prising
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	4 794	50	66	53	42	37
	5-9 sysselsatte	1 686	55	70	49	46	39
	10-19 sysselsatte	1 185	48	64	58	45	39
	20-49 sysselsatte	960	48	65	52	37	36
	50-99 sysselsatte	425	42	54	51	39	31
	100-199 sysselsatte	273	42	62	53	30	26
	200-499 sysselsatte	152	47	64	53	35	33
C: Industri	>=500 sysselsatte	113	51	67	67	45	31
	Totalt	1 479	51	69	48	39	22
	5-9 sysselsatte	382	56	69	37	40	15
	10-19 sysselsatte	378	51	64	61	48	27
	20-49 sysselsatte	296	50	76	48	32	24
	50-99 sysselsatte	184	47	65	45	39	26
	100-199 sysselsatte	124	39	74	39	22	15
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	200-499 sysselsatte	71	53	58	44	30	36
	>=500 sysselsatte	44	47	75	60	40	25
	Totalt	2 899	52	66	55	44	44
	5-9 sysselsatte	1 237	56	71	53	47	46
	10-19 sysselsatte	752	48	62	56	43	45
	20-49 sysselsatte	535	50	63	54	39	41
	50-99 sysselsatte	183	37	50	46	41	37
A,B,D-F: Andre næringer	100-199 sysselsatte	103	56	58	65	36	33
	200-499 sysselsatte	45	50	82	59	45	36
	>=500 sysselsatte	44	61	68	68	64	36
	Totalt	416	31	42	62	43	41
	5-9 sysselsatte	67	30	40	36	61	43
	10-19 sysselsatte	55	22	100	83	83	58
	20-49 sysselsatte	129	34	36	48	41	49
A,B,D-F: Andre næringer	50-99 sysselsatte	58	43	25	88	32	32
	100-199 sysselsatte	45	18	25	50	37	37
	200-499 sysselsatte	36	31	46	73	27	18
	>=500 sysselsatte	25	42	50	80	10	30

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A26a. Markedsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	Prosent		Prosent av foretak med markeds-innovasjon			
		Foretak med markeds-innovasjon	Vesentlige endringer i design	Nye media eller nye måter for promotering	Nye måter for produkt-plassering	Nye metoder for prising	
A-N Næringslivet totalt	12 434	12	36	60	39	25	
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	177	4	42	58	0	0	
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	226	4	31	69	12	24	
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	545	14	57	62	21	9	
C11 Prod. av drikkevarer	16	25	25	75	100	25	
C13 Prod. av tekstiler	73	11	36	76	12	12	
C14 Prod. av klær	30	25	47	67	67	40	
C15 Prod. av lær og lærvarer	3	-	-	-	-	-	
C16 Prod. av trelast og varer av tre	337	9	33	64	25	20	
C17 Prod. av papir og papirvarer	22	16	29	43	0	28	
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte optak	240	24	14	86	11	0	
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	23	11	50	50	50	0	
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	4	-	-	-	-	-	
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	87	3	100	0	0	0	
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter ...	159	20	29	71	9	17	
C24 Prod. av metaller	38	17	50	50	50	50	
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	652	6	54	84	47	28	
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	25	5	0	100	0	0	
C27 Prod. av elektrisk utstyr	61	16	36	47	58	43	
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	213	6	8	30	15	62	
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	45	6	49	51	0	0	
C30 Prod. av andre transportmidler	139	5	58	56	56	56	
C31 Prod. av møbler	113	20	38	41	49	28	
C32 Annen industriprod.	113	11	44	44	56	0	
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	338	7	47	59	34	34	
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning ...	230	11	8	47	4	45	
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet ...	259	8	24	90	19	45	
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 582	6	22	76	31	27	
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner .	3 007	16	33	50	54	22	
H49-53 Transport og lagring	614	7	23	74	29	43	
J58 Forlagsvirksomhet	333	18	53	45	45	41	
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	106	16	17	83	46	46	
J60 Radio- og fjernsynsringkasting	29	15	76	52	29	29	
J61 Telekommunikasjon	94	11	42	77	10	61	
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	349	13	62	63	32	24	
J63 Informasjonstjenester	51	23	62	48	48	56	
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	439	13	39	55	28	26	
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	267	7	0	54	69	21	
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	910	10	29	62	36	27	
M72 Forskning og utviklingsarbeid	20	5	0	100	100	0	
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	246	20	41	85	35	6	
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	59	10	84	16	0	0	
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	163	18	74	51	42	46	

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A26b. Markedsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	Prosent				
			Foretak med markedsinnovasjon	Vesentlige endringer i design	Nye media eller nye måter for promotering	Nye måter for produkt-plassering	Nye metoder for prising
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	12 434	12	36	60	39	25
	5-9 sysselsatte	4 357	13	38	62	39	23
	10-19 sysselsatte	2 912	14	32	50	50	26
	20-49 sysselsatte	3 598	9	37	66	29	25
	50-99 sysselsatte	924	7	34	68	35	23
	100-199 sysselsatte ..	391	10	45	56	24	31
	200-499 sysselsatte ..	177	9	19	50	25	50
	>=500 sysselsatte	76	10	43	86	14	14
C: Industri	Totalt	3 274	11	39	65	29	19
	5-9 sysselsatte	1 269	14	31	71	29	18
	10-19 sysselsatte	945	10	54	63	29	20
	20-49 sysselsatte	734	10	34	58	21	19
	50-99 sysselsatte	213	8	56	63	50	19
	100-199 sysselsatte ..	78	9	72	43	28	42
	200-499 sysselsatte ..	24	-	-	-	-	-
	>=500 sysselsatte	11	-	-	-	-	-
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	6 686	14	37	56	45	26
	5-9 sysselsatte	2 768	14	43	58	45	24
	10-19 sysselsatte	1 733	17	26	45	59	28
	20-49 sysselsatte	1 435	12	45	63	30	27
	50-99 sysselsatte	396	9	28	70	39	26
	100-199 sysselsatte ..	197	12	46	68	27	14
	200-499 sysselsatte ..	113	12	16	54	31	54
	>=500 sysselsatte	44	17	43	86	14	14
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	2 474	6	22	72	22	31
	5-9 sysselsatte	320	5	0	79	0	49
	10-19 sysselsatte	233	9	14	66	10	29
	20-49 sysselsatte	1 429	6	27	77	34	26
	50-99 sysselsatte	315	4	22	70	7	22
	100-199 sysselsatte ..	116	8	22	34	11	66
	200-499 sysselsatte ..	41	7	33	33	0	33
	>=500 sysselsatte	20	-	-	-	-	-

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A40a. Offentlige anskaffelser og innovasjon, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Alle foretak	Prosent av alle foretak		Prosent av foretak med innkjøpskontrakter		
		Innkjøpskontrakter fra norske offentlige institusjoner	innkjøpskontrakter fra utenlandske offentlige institusjoner	Innovasjon påkrevd som del av kontrakten	Innovasjon, men ikke påkrevd som del av kontrakten	Ingen innovasjon som følge av kontrakten
A-N Næringslivet totalt	11 185	26	3	8	13	81
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett	111	4	0	0	0	100
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	228	7	1	6	0	94
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	606	13	1	10	11	80
C11 Prod. av drikkevarer	21	19	5	0	0	100
C13 Prod. av tekstiler	62	25	3	7	20	73
C14 Prod. av klær	21	20	10	51	25	49
C15 Prod. av lær og lærvarer	3	0	0	-	-	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre	269	10	3	10	0	90
C17 Prod. av papir og papirvarer	30	15	0	0	0	100
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	137	29	0	5	18	77
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	66	14	3	22	11	67
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	14	57	22	0	0	100
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	109	8	0	0	12	88
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	146	15	1	5	5	91
C24 Prod. av metaller	47	4	0	0	0	100
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	508	11	3	7	10	83
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	85	24	22	25	21	59
C27 Prod. av elektrisk utstyr	91	22	3	16	26	79
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	250	8	3	8	4	88
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	55	29	0	14	22	64
C30 Prod. av andre transportmidler	155	8	2	24	16	68
C31 Prod. av møbler	115	13	1	0	10	90
C32 Annen industriprod.	67	42	5	17	5	78
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	247	17	0	24	24	72
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	234	31	2	1	3	95
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	219	35	3	5	13	82
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	1 712	37	1	3	9	90
G46 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorvogner	2 013	33	1	5	10	85
H49-53 Transport og lagring	704	17	1	11	4	84
J58 Forlagsvirksomhet	409	25	6	27	27	58
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	75	14	0	0	12	88
J60 Radio- og fjernsynskringkasting	19	28	0	0	18	82
J61 Telekommunikasjon	110	42	7	17	27	64
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	498	40	9	13	27	62
J63 Informasjonstjenester	93	37	10	13	6	84
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	377	14	1	6	16	80
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	174	29	8	4	16	79
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	727	35	3	7	18	77
M72 Forskning og utviklingsarbeid	51	29	10	36	29	36
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	166	29	3	0	0	100
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	60	19	10	23	23	61
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	105	16	2	19	0	81

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A40b. Offentlige anskaffelser og innovasjon, etter detaljert næring, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Prosent av alle foretak			Prosent av foretak med innkjøpskontrakter		
		Alle foretak	Innkjøpskontrakter fra norske offentlige institusjoner	innkjøpskontrakter fra utenlandske offentlige institusjoner	Innovasjon påkrevd som del av kontrakten	Innovasjon, men ikke påkrevd som del av kontrakten	Ingen innovasjon som følge av kontrakten
A-N: Næringslivet totalt	Totalt	11 185	26	3	8	13	81
	10-19 sysselsatte	4 097	21	2	7	16	79
	20-49 sysselsatte	4 558	27	2	7	11	84
	50-99 sysselsatte	1 348	28	3	11	13	79
	100-199 sysselsatte	664	32	5	12	10	82
	200-499 sysselsatte	329	32	4	5	12	85
	>=500 sysselsatte	189	38	10	17	15	73
C: Industri	Totalt	3 102	15	2	12	13	79
	10-19 sysselsatte	1 323	12	2	12	14	81
	20-49 sysselsatte	1 030	16	2	7	11	83
	50-99 sysselsatte	397	16	2	16	15	71
	100-199 sysselsatte	202	19	7	21	10	74
	200-499 sysselsatte	95	18	7	6	18	76
	>=500 sysselsatte	56	28	14	27	13	73
G,H,J,K,M,N: Tjenesteytende næringer	Totalt	5 580	29	3	9	15	78
	10-19 sysselsatte	2 485	27	3	7	18	77
	20-49 sysselsatte	1 970	30	3	9	11	81
	50-99 sysselsatte	579	25	4	17	18	67
	100-199 sysselsatte	301	38	5	15	13	78
	200-499 sysselsatte	158	37	4	5	5	91
	>=500 sysselsatte	88	50	11	17	20	66
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	2 503	32	1	3	9	90
	10-19 sysselsatte	288	16	1	0	2	98
	20-49 sysselsatte	1 559	31	0	3	10	88
	50-99 sysselsatte	373	45	3	5	8	91
	100-199 sysselsatte	161	38	2	2	3	95
	200-499 sysselsatte	76	37	3	4	21	79
	>=500 sysselsatte	45	26	2	0	0	100

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A41a. Strukturelle endringer i foretakene, etter detaljert næring, 2010-2012

Næringskode, SN 2007	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet					Prosent av foretak uten PP-innovasjonsaktivitet				
	Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Fusjonert med eller overtatt et annet foretak	Solgt, avsluttet eller satt bort noen av funksjonene eller opp-gavene til foretaket	Opprettet nye datter-selskap i Norge eller andre europeiske land	Opprettet nye datter-selskap utenfor Europa	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	Fusjonert med eller overtatt et annet foretak	Solgt, avsluttet eller satt bort noen av funksjonene eller opp-gavene til foretaket	Opprettet nye datter-selskap i Norge eller andre europeiske land	Opprettet nye datter-selskap utenfor Europa
A-N Næringslivet totalt	3 108	16	11	12	6	8 077	7	3	4	0
A03 Fiske, fangst og fiskeoppdrett ...	50	33	6	8	-	61	9	4	3	-
B05-09 Bergverksdrift og utvinning	78	19	13	10	3	150	10	3	4	1
C10 Prod. av nærings- og nytelsesmidler	216	13	9	5	1	390	4	1	1	0
C11 Prod. av drikkevarer	9	33	-	11	-	12	5	-	-	-
C13 Prod. av tekstiler	31	6	32	26	3	30	7	5	2	-
C14 Prod. av klær	9	-	-	22	11	12	10	10	5	-
C15 Prod. av lær og lærvarer	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-
C16 Prod. av trelast og varer av tre ...	83	9	7	4	-	186	7	4	4	-
C17 Prod. av papir og papirvarer	13	23	16	8	-	16	5	-	-	-
C18 Trykking og reproduksjon av innspilte opptak	17	24	6	6	-	120	14	-	-	-
C19-20 Prod. av kull-, raffinerte petroleumsprod., kjemikalier og kjemiske produkter	47	20	16	11	13	19	-	5	-	-
C21 Prod. av farmasøytiske råvarer og preparater	11	19	-	27	18	3	-	7	-	-
C22 Prod. av gummi- og plastprodukter	54	14	4	10	4	55	-	1	5	-
C23 Prod. av andre ikke metallholdige mineralprodukter	62	9	7	11	-	84	3	2	-	-
C24 Prod. av metaller	29	8	20	11	7	18	-	2	3	-
C25 Prod. av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	77	11	5	7	7	431	7	4	5	0
C26 Prod. av datamaskiner og elektroniske og optiske produkter	66	14	9	17	9	18	4	3	-	-
C27 Prod. av elektrisk utstyr	55	13	8	4	7	37	3	2	-	1
C28 Prod. av maskiner og utstyr til generell bruk	134	19	5	8	10	115	7	-	2	1
C29 Prod. av motorvogner og tilhengere	26	22	4	14	-	29	-	3	-	-
C30 Prod. av andre transportmidler .	54	32	8	20	17	100	6	1	3	-
C31 Prod. av møbler	50	13	2	-	4	65	1	4	-	-
C32 Annen industriprod.	18	28	14	11	11	49	7	2	-	-
C33 Reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr	34	38	9	3	-	212	8	2	1	-
D35 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	47	11	29	20	4	187	12	7	12	2
E36-39 Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	45	23	7	26	9	174	9	6	3	-
F41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet .	130	14	14	21	2	1 582	10	2	7	0
G46 Agentur- og engros-handel, unntatt med motorvogner	440	17	13	10	6	1 573	7	3	4	-
H49-53 Transport og lagring	90	17	17	21	12	614	9	3	3	2
J58 Forlagsvirksomhet	213	17	16	17	9	196	7	3	4	-
J59 Film-, video- og fjernsynsprogramprod., utgivelse av musikk- og lydopptak	18	27	-	6	-	57	-	2	-	-
J60 Radio- og fjernsynskringkasting .	3	-	-	-	-	16	-	-	6	-
J61 Telekommunikasjon	50	23	26	13	6	60	7	8	5	-
J62 Tjenester tilknyttet informasjonsteknologi	295	15	10	13	8	203	5	2	6	1
J63 Informasjonstjenester	56	27	23	9	5	37	5	4	9	4
K64-66 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	66	25	18	24	2	310	7	6	5	1
M70 Hovedkontortjenester, administrativ rådgivning	32	-	-	22	3	142	9	2	2	1
M71 Arkitekt- og teknisk konsulentvirksomhet, teknisk prøving og analyse	260	14	7	15	8	467	7	2	4	1
M72 Forskning og utviklingsarbeid ...	42	10	10	18	10	9	2	-	-	-
M73 Annonse- og reklamevirksomhet, markedsundersøkelser	42	13	13	3	15	124	10	8	2	-
M74.9 Annen faglig, vitenskapelig og teknisk virksomhet	36	6	6	6	6	24	2	2	3	3
N82.9 Annen forretningsmessig tjenesteyting	19	6	6	43	24	86	5	-	5	-

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Tabell A41b. Strukturelle endringer i foretakene, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012

Hovednæring *	Størrelsesgruppe	Prosent av foretak med PP-innovasjonsaktivitet					Prosent av foretak uten PP-innovasjonsaktivitet				
		Foretak med PP-innovasjonsaktivitet	Fusjonert med eller overtatt et annet foretak	Solgt, avsluttet eller satt bort noen av funksjonene eller oppgavene til foretaket	Opp-rettet nye datterselskap i Norge eller andre europeiske land	Opp-rettet nye datterselskap utenfor Europa	Foretak uten PP-innovasjonsaktivitet	Fusjonert med eller overtatt et annet foretak	Solgt, avsluttet eller satt bort noen av funksjonene eller oppgavene til foretaket	Opprettet nye datterselskap i Norge eller andre europeiske land	Opp-rettet nye datterselskap utenfor Europa
A-N:	Totalt	3 108	16	11	12	6	8 077	7	3	4	0
Næringslivet	10-19 sysselsatte	1 185	11	10	9	6	2 912	5	3	4	0
totalt	20-49 sysselsatte	960	15	8	12	4	3 598	7	3	4	0
	50-99 sysselsatte	425	20	12	14	5	924	10	3	5	1
	100-199 sysselsatte ...	273	22	16	11	7	391	11	3	4	2
	200-499 sysselsatte ...	152	22	14	19	10	177	11	4	6	2
	>=500 sysselsatte	113	47	32	34	20	76	11	3	4	1
C: Industri	Totalt	1 097	16	8	9	5	2 005	5	2	2	0
	10-19 sysselsatte	378	13	6	6	4	945	5	3	2	0
	20-49 sysselsatte	296	8	6	9	3	734	6	1	3	-
	50-99 sysselsatte	184	20	9	6	4	213	5	3	2	1
	100-199 sysselsatte ...	124	20	9	12	8	78	6	1	2	1
	200-499 sysselsatte ...	71	19	18	15	13	24	-	1	-	-
	>=500 sysselsatte	44	52	21	29	24	11	2	-	-	-
G,H,J,K,M,N:	Totalt	1 662	16	12	14	8	3 918	7	3	4	1
Tjenesteytende næringer	10-19 sysselsatte	752	10	11	11	7	1 733	5	3	4	0
	20-49 sysselsatte	535	19	9	13	6	1 435	7	3	3	0
	50-99 sysselsatte	183	20	15	19	7	396	10	3	4	2
	100-199 sysselsatte ...	103	23	20	10	8	197	12	4	3	3
	200-499 sysselsatte ...	45	16	11	27	14	113	15	8	7	1
	>=500 sysselsatte	44	49	39	42	22	44	14	6	6	1
A,B,D-F: Andre næringer	Totalt	349	18	14	17	3	2 154	10	3	7	1
	10-19 sysselsatte	55	13	13	16	7	233	10	6	9	2
	20-49 sysselsatte	129	11	8	14	-	1 429	9	3	5	0
	50-99 sysselsatte	58	19	14	25	5	315	13	4	9	1
	100-199 sysselsatte ...	45	25	23	9	2	116	14	4	8	1
	200-499 sysselsatte ...	36	34	9	17	-	41	17	1	12	4
	>=500 sysselsatte	25	33	37	29	8	20	14	2	7	-

I næring F41-43 og H49-53 dekkes kun foretak med minst 20 sysselsatte.

Kilde: SSB, Innovasjonsundersøkelsen 2012.

Vedlegg B: Spørreskjema

Statistisk sentralbyrå
 Statistika Norway
 0033 Oslo

Underlagt taushetsplikt
 Opplysningsplikt

Undersøkelse om forskning og utviklingsarbeid (FoU) og innovasjon 2012

Du kan også svare på Internett: <https://idun.ssb.no>

Bruker-ID:

Passord:

Trenger du hjelp med utfylling av skjema, ta kontakt på e-post datafangst@ssb.no eller telefon 62 88 51 90 hverdager mellom 08:00 - 15:00.

Undersøkelsen om forskning og utviklingsarbeid (FoU) og innovasjon for 2012 består av to deler:

- Forskning og utviklingsarbeid (FoU) for regnskapsåret 2012
- Innovasjon (introduksjon av nye eller vesentlig forbedrede produkter, prosesser eller organisatoriske endringer eller metoder for marketing) for treårsperioden 2010-2012

Begge deler skal besvares, også av foretak som verken har hatt FoU- eller innovasjonsaktivitet.

Opgaven skal gis for foretaket spesifisert i navnefeltet øverst. For konsern er det enkelte foretak egen undersøkelsesenhet, og vil derfor motta separate skjema. Bare enheter lokalisert i Norge skal inkluderes i denne oppgaven.

For mer informasjon om innholdet i undersøkelsen, se rettledningen bakerst i skjema og introduksjonsbrevet.

Til informasjon:

Slik svarte foretaket på følgende hovedspørsmål i 2011-statistikken (skal ikke fylles ut).

Hvis blankt, var foretaket ikke med i 2011:

- FoU-personale i alt:
- Utførte FoU-årsverk:
- Egenutført FoU (1000 kr):
- Innkjøpt FoU (1000 kr):

Opplysningene nedenfor er den informasjonen SSB har om foretakets kontaktperson. **Er opplysningene feil eller mangelfulle, vennligst oppdater i feltene til høyre:**

Navn:

Stilling:

Tlf.nr.:

E-post:

10 Har foretaket kjøpt eller mottatt FoU-tjenester fra andre i 2012? Ja Nei → **Gå til 12****11 Oppgi kostnader til innkjøpte FoU-tjenester fra andre i 2012 (unntatt moms).** Oppgi beløp i hele tusen kroner. Ta ikke med kostnader til egenutført FoU ført i spørsmål 4.

Norske foretak i eget konsern	<input type="text"/>	000
Utenlandske foretak i eget konsern	<input type="text"/>	000
Andre norske foretak	<input type="text"/>	000
Andre utenlandske foretak	<input type="text"/>	000
Forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler i Norge	<input type="text"/>	000
Forskningsinstitutter, universiteter og høyskoler i utlandet	<input type="text"/>	000
Bransjeinstitutt mv. i form av kontingenter, avgifter, lisenser, gaver og lignende	<input type="text"/>	000
Eksterne FoU-kostnader i alt	<input type="text"/>	000

Innovasjon

De neste spørsmålene dreier seg om innovasjon. Innovasjon er basert på resultater av enten ny teknologisk utvikling, nye kombinasjoner av eksisterende teknologi eller utnyttelse av annen kunnskap ervervet av foretaket. Dette omfatter FoU, men også annen aktivitet. Både foretak med og uten FoU skal svare på denne delen av undersøkelsen.

Produktinnovasjon (varer eller tjenester)

En produktinnovasjon er en **vare eller tjeneste** som er enten **ny** eller **vesentlig forbedret** med hensyn på dets egenskaper, tekniske spesifikasjoner, komponenter, brukervennlighet eller delsystemer.

- Produktinnovasjoner skal være nye for foretaket; de må ikke nødvendigvis være nye for markedet.
- Det er ikke avgjørende om innovasjonen er utviklet av ditt foretak eller av andre foretak. Rent videresalg av nye produkter som er fullt og helt utviklet og produsert av andre omfattes ikke.
- Endringer av bare estetisk natur skal ikke inkluderes her, men under markedsinnovasjon.

En **vare** er som oftest et fysisk objekt, slik som en smarttelefon, et møbel, eller en salgspakke med programvare, men nedlastbar programvare, film eller musikk er også varer. En **tjeneste** er som oftest uhåndgripelig, slik som handel, forsikring, kurs, flyreiser, konsulentvirksomhet mv.

12 Har foretaket i perioden 2010-2012 introdusert produkter (varer eller tjenester) på markedet som er nye eller vesentlig forbedrede? Ja, varer Ja, tjenester Nei → **Gå til 16**

13 Hvem utviklet disse produktinnovasjonene? Kryss av for de alternativene som passer

	Nye varer	Nye tjenester
I hovedsak eget foretak	☐	☐
Eget foretak i samarbeid med foretak i eget konsern	☐	☐
Eget foretak i samarbeid med andre foretak eller institusjoner (forskningsinstitutter, universiteter/høyskoler)	☐	☐
Eget foretak ved å kopiere eller modifisere varer eller tjenester opprinnelig utviklet av andre foretak eller institusjoner	☐	☐
I hovedsak andre foretak eller institusjoner	☐	☐

14 Var noen av disse produktinnovasjonene nye for foretakets marked eller bare nye for foretaket?

	Ja	Nei	Hvis ja: →	Nye for det norske markedet	Nye for det europeiske markedet	Nye for verdensmarkedet
Nye for foretakets marked Foretaket introduserte et nytt eller vesentlig forbedret produkt i sitt marked før sine konkurrenter (men det kan allerede ha vært tilgjengelig i andre markeder).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bare nye for foretaket Foretaket introduserte et produkt som var vesentlig forbedret eller nytt for foretaket, men som allerede var tilgjengelig fra konkurrenter i foretakets marked.	☐	☐				

15 Fordel etter beste skjønn foretakets omsetning¹ i 2012 på:

Nye eller vesentlig forbedrede produkter (varer eller tjenester) introdusert i perioden 2010-2012, som var nye for foretakets marked	<input type="text"/>	%
Nye eller vesentlig forbedrede produkter (varer eller tjenester) introdusert i perioden 2010-2012, som var nye bare for foretaket	<input type="text"/>	%
Produkter (varer eller tjenester) som var uforandrede eller lite endret i perioden 2010-2012. Varer og tjenester fullt og helt utviklet og produsert av andre skal inkluderes her	<input type="text"/>	%
Total omsetning i 2012	1,0,0	%

¹ For kredittinstitusjoner: Renteinntekter og tilsvarende inntekter; for forsikringsselskaper: Brutto premieinntekter

Prosessinnovasjon

En prosessinnovasjon innebærer å implementere en **ny** eller **vesentlig forbedret** produksjonsteknologi/-metode, en ny eller vesentlig forbedret metode for levering/distribusjon av varer eller tjenester, eller andre nye eller vesentlig forbedrede støtte-systemer eller prosesser.

- Innovasjonen skal være ny for foretaket; foretaket må ikke nødvendigvis være den første til å introdusere denne prosessen.
- Det er ikke avgjørende om innovasjonen er utviklet av ditt foretak eller av andre foretak.
- Rene organisasjonsmessige endringer skal ikke inkluderes her.

16 Introduserte foretaket i perioden 2010-2012 noe av det følgende

- Nye eller vesentlige forbedrede metoder for produksjon eller framstilling av varer eller tjenester
- Nye eller vesentlige forbedrede metoder for lagring, levering eller distribusjon av varer eller tjenester
- Nye eller vesentlige forbedrede støttefunksjoner, som systemer for vedlikehold, innkjøp, regnskap eller IT
- Nei → **Gå til 19**

17 Hvem utviklet disse prosessinnovasjonene? Kryss av for de alternativene som passer

- I hovedsak eget foretak
- Eget foretak i samarbeid med foretak i eget konsern
- Eget foretak i samarbeid med andre foretak eller institusjoner (forskningsinstitutter, universiteter/høyskoler)
- Eget foretak ved å kopiere eller modifisere prosesser opprinnelig utviklet av andre foretak eller institusjoner
- I hovedsak andre foretak eller institusjoner

18 Var noen av prosessinnovasjonene introdusert i perioden 2010-2012 nye for foretakets marked?

- Ja
- Nei
- Vet ikke

19 Hadde foretaket i perioden 2010-2012 innovasjonsaktivitet som ikke har resultert i en produkt- eller prosessinnovasjon fordi:

	Ja	Nei
Aktiviteten ble avbrutt eller utsatt før ferdigstilling	☐	☐
Aktiviteten var pågående ved utgangen av 2012	☐	☐

20 Innovasjonsaktiviteter utført i 2010-2012. Kryss av hvilke innovasjonsaktiviteter foretaket utførte i perioden 2010-2012.

	Ja	Nei
Eget forsknings- og utviklingsarbeid (innen foretaket)	☐	☐
Kjøp av FoU-tjenester fra andre	☐	☐
Kjøp av maskiner, utstyr, programvare og bygninger (utenom FoU) Rettet spesielt mot utvikling av nye produkter og/eller prosesser	☐	☐
Kjøp av eksisterende kunnskap fra andre foretak eller institusjoner (utenom FoU) Kjøp av rettigheter til bruk av patenter, ikke-patenterte oppfinnelser, lisenser, know-how, kopirettigheter, varemerker eller annen kunnskap eller tjenester for utvikling av nye produkter og/eller prosesser	☐	☐
Kompetanseoppbygging (utenom FoU) Kursing eller opplæring av foretakets personale i direkte tilknytning til utvikling og/eller introduksjon av nye eller forbedrede produkter eller prosesser, både bruk av eksterne tjenester og intern utdanning	☐	☐
Markedsintroduksjon av innovasjoner Interne eller eksternt anskaffede aktiviteter i forbindelse med lansering av et nytt eller forbedret produkt. Dette kan omfatte markedsundersøkelser, lanseringsreklame, m.m.	☐	☐
Design Interne eller eksternt anskaffede aktiviteter knyttet til design, forbedring eller endring av form eller utseende av varer eller tjenester	☐	☐
Annet Andre interne eller eksternt anskaffede aktiviteter for å implementere nye produkter eller prosesser, slik som forundersøkelser, uttesting, oppstart, engineering m.m.	☐	☐

21 Gi etter beste skjønn et anslag for kostnadene i 2012 til følgende innovasjonsaktiviteter foretaket utførte. Inkl. lønns- og egne driftskostnader, kjøp av tjenester og investeringskostnader (ikke avskrivninger).

Kostnadene i 2012
Hele 1000 kroner

Eget forsknings- og utviklingsarbeid (innen foretaket)	Oppgitt i spørsmål 4
Kjøp av FoU-tjenester fra andre	Oppgitt i spørsmål 11
Kjøp av maskiner, utstyr, programvare og bygninger (utenom FoU) Rettet spesielt mot utvikling av nye produkter og/eller prosesser	<input type="text"/> 000
Kjøp av eksisterende kunnskap fra andre foretak eller institusjoner (utenom FoU) Kjøp av rettigheter til bruk av patenter, ikke-patenterte oppfinnelser, lisenser, know-how, kopirettigheter, varemerker eller annen kunnskap eller tjenester for utvikling av nye produkter og/eller prosesser	<input type="text"/> 000
Andre kostnader knyttet til introduksjon av nye produkter eller prosesser (utenom FoU) Kompetanseoppbygging, markedsintroduksjon av innovasjoner, design og andre aktiviteter	<input type="text"/> 000

22 Formål med innovasjon. Hvor viktig var de følgende formålene for foretaket for utvikling av nye produkter (varer eller tjenester) eller prosesser i perioden 2010-2012?

	Svært viktig	Nokså viktig	Lite viktig	Ikke relevant
Utvide spekter av varer eller tjenester	☐	☐	☐	☐
Erstatte utdaterte produkter eller prosesser	☐	☐	☐	☐
Gå inn i nye markeder eller øke markedsandel	☐	☐	☐	☐
Forbedre kvalitet i varer eller tjenester	☐	☐	☐	☐
Forbedre fleksibilitet for produksjon av varer eller tjenester	☐	☐	☐	☐
Øke kapasitet for produksjon av varer eller tjenester	☐	☐	☐	☐
Redusere arbeidskostnader per produsert enhet	☐	☐	☐	☐
Redusere material- og energikostnader per produsert enhet	☐	☐	☐	☐
Redusere miljømessige effekter	☐	☐	☐	☐
Forbedre helse eller sikkerhet for ansatte	☐	☐	☐	☐

23 Forskjellige former for informasjon er nødvendig for utvikling og introduksjon av nye produkter og prosesser. Vi er interessert i å vite mer om hvor denne informasjonen kommer fra. **Oppgi betydningen av følgende informasjonskilder til foretakets innovasjonsaktiviteter i perioden 2010-2012**, enten for nye innovasjonsprosjekter eller fullføring av eksisterende innovasjonsprosjekter.

		Stor betydning	Middels betydning	Liten betydning	Ikke brukt
Interne kilder	Innen foretaket eller konsernet	☐	☐	☐	☐
Markedskilder	Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller dataprogram	☐	☐	☐	☐
	Klienter eller kunder i privat sektor	☐	☐	☐	☐
	Klienter eller kunder i offentlig sektor ¹	☐	☐	☐	☐
	Konkurrenter eller andre foretak i din bransje	☐	☐	☐	☐
	Konsulenter, konsulentforetak	☐	☐	☐	☐
	Kommersielle laboratorier /FoU-foretak	☐	☐	☐	☐
Institusjonelle kilder	Universiteter eller høyskoler	☐	☐	☐	☐
	Offentlige eller private forskningsinstitutter	☐	☐	☐	☐
Andre kilder	Faglige konferanser, møter, messer og utstillinger	☐	☐	☐	☐
	Faglige tidsskrifter eller publikasjoner	☐	☐	☐	☐
	Bransjeorganisasjoner	☐	☐	☐	☐

¹ Offentlig sektor inkluderer lokal, regional og statlig forvaltning, skoler, sykehus og offentlige tjenestetilbydere innen sikkerhet, transport, energi, m.m.

Samarbeid om innovasjon og FoU i 2010-2012.

Med samarbeid menes aktiv deltaking i felles FoU og andre innovasjonsaktiviteter med andre organisasjoner (enten andre foretak eller ikke-kommersielle institusjoner). Dette betyr ikke nødvendigvis at begge parter oppnår umiddelbar økonomisk gevinst fra samarbeidet. Rent kontraktarbeid uten aktivt samarbeid fra begge parter omfattes ikke.

24 Hadde foretaket innovasjonssamarbeid, inkl. FoU, med andre foretak eller institusjoner i perioden 2010-2012?

- Ja
 Nei → **Gå til 26**

⌊

⌋

25 Kryss av for type samarbeidspartner og hvor denne er geografisk lokalisert. Flere svaralternativer er mulig. Kryss også av for den viktigste samarbeidspartneren (siste kolonne).

	Lokalt/ regionalt i Norge	Norge for øvrig	Norden	Europa for øvrig ¹	USA	Kina eller India	Andre land	Viktigste partner Bare ett kryss
Andre foretak i samme konsern	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Leverandører av utstyr, materiell, komponenter eller dataprogram	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klienter eller kunder i privat sektor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Klienter eller kunder i offentlig sektor	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konkurrenter eller andre foretak i din bransje	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Konsulenter, konsulentforetak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kommersielle laboratorier/FoU-foretak	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Universiteter eller høyskoler	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Offentlige eller private forskningsinstitutter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

¹ Følgende EFTA-/EU-/kandidatland: Albania, Belgia, Bosnia Hercegovina, Bulgaria, Estland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Kroatia, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Litauen, Luxembourg, Makedonia, Malta, Montenegro, Nederland, Polen, Portugal, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia, Sveits, Tsjekkia, Tyrkia, Tyskland, Ungarn og Østerrike.

26 Hemmende faktorer for innovasjon. Hvor avgjørende var følgende faktorer for ikke å drive innovasjonsaktivitet eller hindrende for pågående innovasjonsaktivitet i perioden 2010-2012? Oppgi graden av viktighet for de relevante faktorene.

		Svært viktig	Nokså viktig	Lite viktig	Faktor ikke opplevd
Kostnadsforhold	For høye innovasjonskostnader	☐	☐	☐	☐
	Mangel på finansiering innen foretaket eller konsernet	☐	☐	☐	☐
	Mangel på passende finansiering fra kilder utenfor foretaket	☐	☐	☐	☐
Kunnskapsforhold	Problemer med å holde på eller rekruttere kvalifisert personell	☐	☐	☐	☐
	Mangel på teknologisk informasjon	☐	☐	☐	☐
	Mangel på markedsinformasjon	☐	☐	☐	☐
Markedsforhold	Vanskelig å finne samarbeidspartner for innovasjon	☐	☐	☐	☐
	Markedet dominert av etablerte foretak	☐	☐	☐	☐
	Usikker etterspørsel etter nye varer og tjenester	☐	☐	☐	☐
Grunner til ikke å innovere	Ikke behov på grunn av tidligere innovasjoner i foretaket	☐	☐	☐	☐
	Ikke behov på grunn av manglende etterspørsel i markedet	☐	☐	☐	☐

27 Hvor effektive var følgende metoder for å opprettholde eller styrke konkurransevnen til produkt- og prosessinnovasjoner introdusert i perioden 2010-2012?

	Grad av effektivitet			
	Høy	Medium	Lav	Ikke brukt
Søke om patent	☐	☐	☐	☐
Designbeskyttelse	☐	☐	☐	☐
Opphavsrett (copyright)	☐	☐	☐	☐
Varemerke	☐	☐	☐	☐
Tidsforsprang på konkurrentene	☐	☐	☐	☐
Kompleks utforming/design	☐	☐	☐	☐
Hemmeligholdelse	☐	☐	☐	☐

Organisasjonsinnovasjon

En organisasjonsinnovasjon er gjennomføring av nye organisatoriske metoder i foretaket (inkl. kunnskapssystemer), organisering av arbeidsrutiner/-prosesser eller bruk av nye eksterne relasjoner for foretaket. Endringene må være et resultat av strategiske beslutninger i foretaket. Sammenslåing med andre eller oppkjøp av andre foretak omfattes ikke.

28 Introduserte foretaket noen av følgende organisasjonsmessige endringer i perioden 2010-2012?

	Ja	Nei
Ny forretningspraksis for organisering av arbeid eller prosedyrer (f.eks. styring av forsyningskjeder, prosessomlegging/-optimalisering (BPR/lean production), kvalitetsstyring, opplæringssystemer)	☐	☐
Nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger innen foretaket (første gangs bruk av nye systemer for delegering av ansvar og beslutninger til ansatte, team arbeid, desentralisering, integrering eller oppsplitting av avdelinger, opplæringssystemer mv.)	☐	☐
Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner til andre foretak eller offentlige institusjoner som bruk av allianser, partnerskap, utskilling av aktiviteter, bortsetting (outsourcing), underkontrahering (sub-contracting) for første gang	☐	☐

Markedsinnovasjon (marketing)

En markedsinnovasjon er gjennomføring av et nytt markedsføringskonsept eller ny -strategi som atskiller seg vesentlig fra foretakets nåværende metoder og som ikke har vært brukt av foretaket tidligere. Dette krever vesentlige endringer i produktets design eller innpakning, produktplassering, promotering eller prissetting. Unntatt er rutine- eller sesongmessige endringer i markedsføringsmetoder.

29 Introduserte foretaket i løpet av 2010-2012 markedsinnovasjoner i form av ...

	Ja	Nei
...Vesentlige endringer i design (utseende, utforming) eller innpakning av en vare eller tjeneste (unntatt endringer som er knyttet til produktets funksjonalitet eller bruksegenskaper)	☐	☐
...Nye media eller nye måter for promotering av produktet (f.eks. annonsering i nytt media for første gang, nytt varemerke, introduksjon av kunde-/lojalitetskort, mv.)	☐	☐
...Nye måter for produktplassering eller nye salgskanaler (f.eks. første gangs bruk av franchising eller distribusjonslisenser, direkte salg, eksklusivt kundesalg, nytt konsept for produktpresentasjon)	☐	☐
...Nye metoder for prising av varer eller tjenester (bruk av rabattsystemer for første gang, etterspørselsbestemt prissetting)	☐	☐

Offentlige anskaffelser og innovasjon

30 Hadde foretaket i perioden 2010-2012 noen innkjøpskontrakter for å levere varer eller tjenester til...

	Ja	Nei	
...Norske offentlige institusjoner ¹	☐	☐	} Hvis nei på begge alternativene → Gå til 32
...Utenlandske offentlige institusjoner ¹	☐	☐	

¹ Offentlig institusjoner inkluderer lokal, regional og statlig forvaltning, skoler, sykehus og offentlige tjenestetilbydere innen sikkerhet, transport, energi, m.m.

31 Gjennomførte foretaket innovasjonsaktivitet som del av en innkjøpskontrakt for å levere varer eller tjenester til offentlig sektor? (Inkluder aktiviteter for produkt-, prosess-, organisasjons- og markedsinnovasjon). Hvis foretaket hadde flere innkjøpskontrakter, kryss av for de som passer.

- Ja, og innovasjon var påkrevd som en del av kontrakten
- Ja, men innovasjon var ikke påkrevd som en del av kontrakten
- Nei

Om foretaket

32 Har foretaket i løpet av perioden 2010-2012 ...

	Ja	Nei
... Fusjonert med eller overtatt et annet foretak	☐	☐
... Solgt, avsluttet eller satt bort noen av oppgavene eller funksjonene til foretaket	☐	☐
... Opprettet nye datterselskap i Norge eller andre europeiske land	☐	☐
... Opprettet nye datterselskap utenfor Europa	☐	☐

33 Foretakets marked. I hvilke geografiske markeder selger foretaket sine produkter eller tjenester? Sett kryss for hvert marked. Hvilket er det viktigste markedet? Sett ett kryss i siste kolonne.

	Hvilke markeder Flere kryss mulig	Viktigste marked Bare ett kryss
Lokalt/regionalt i Norge	☐	☐
Norge for øvrig	☐	☐
Andre EU-/EFTA – land ¹	☐	☐
Andre land	☐	☐

¹ Følgende EFTA-/EU-/kandidatland: Albania, Belgia, Bosnia Hercegovina, Bulgaria, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Kroatia, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Litauen, Luxembourg, Makedonia, Malta, Montenegro, Nederland, Polen, Portugal, Romania, Serbia, Slovakia, Slovenia, Spania, Storbritannia, Sveits, Sverige, Tsjekkia, Tyrkia, Tyskland, Ungarn og Østerrike.

Figurregister

1.1. Produkt- og prosessinnovasjoner (PP-innovasjoner), 2006-2012	7
1.2. Typer markedsinnovasjoner etter sysselsettingsgruppe, 2010-2012.....	9
1.3. Innovasjonskostnader i 2012 etter kostnadstype.....	10
1.4. Omsetning som stammer fra produktinnovasjoner, 2008, 2010 og 2012	11
1.5. Samarbeidspartnere for produkt- og/eller prosessinnovasjoner, 2006-2012	12
1.6- Faktorer som hinder eller begrenser innovasjonsaktivitetene, 2010-2012	14
1.7. Beskyttelsesmetoder for innovasjon og deres effektivitet, 2010-2012.....	15
1.8. Offentlige anskaffelseskontrakter og innovasjon, 2010-2012	16

Tabellregister

2.1.	Næringsdekning for undersøkelsen	19
2.2.	Oversikt over populasjon, bruttoutvalg og nettoutvalg.....	20
2.3.	Usikkerhetsmål for andel foretak med PP-innovasjonsaktivitet, etter størrelsesgruppe	23
2.4.	Usikkerhetsmål for andel foretak med PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring ..	23
A1a.	Produkt- og prosessinnovasjoner (PP-innovasjoner), etter detaljert næring, 2010-2012	29
A1b.	Produkt- og prosessinnovasjoner (PP-innovasjoner), etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	30
A2a.	Hvem utviklet produktinnovasjonene?, etter detaljert næring, 2010-2012.....	31
A2b.	Hvem utviklet produktinnovasjonene?, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	32
A3a.	Produktinnovasjoner nye for foretakets marked, etter detaljert næring, 2010-2012 ..	33
A3b.	Produktinnovasjoner nye for foretakets marked, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	34
A4a.	Hvem utviklet prosessinnovasjonene / prosessinnovasjoner nye for foretakets marked, etter detaljert næring, 2010-2012.....	35
A4b.	Hvem utviklet prosessinnovasjonene / prosessinnovasjoner nye for foretakets marked, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	36
A5a.	Foretak med avbrutt eller ikke fullført innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012	37
A5b.	Foretak med avbrutt eller ikke fullført innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012	38
A6a.	Typer av innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012	39
A6b.	Typer av innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012 ..	40
A7a.	Produkt- og prosessinnovatører med og uten FoU-kostnader (egenutført eller innkjøpt) i referanseåret, etter detaljert næring, 2010-2012	41
A7b.	Produkt- og prosessinnovatører med og uten FoU-kostnader (egenutført eller innkjøpt) i referanseåret, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	42
A8a.	Innovasjonskostnader i 2012, etter detaljert næring.....	43
A8b.	Innovasjonskostnader i 2012, etter hovednæring og størrelsesgruppe	44
A9a.	Omsetning fra nye og endrede produkter i 2012, etter detaljert næring	45
A9b.	Omsetning fra nye og endrede produkter i 2012, etter hovednæring og størrelsesgruppe	46
A10a.	Svært viktige formål med innovasjonsaktivitetene, etter detaljert næring, 2010-2012	47
A10b.	Svært viktige formål med innovasjonsaktivitetene, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	48
A11a.	Informasjonskilder med stor betydning for innovasjonsaktivitetene, etter detaljert næring, 2010-2012	49
A11b.	Informasjonskilder med stor betydning for innovasjonsaktivitetene, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	50
A12a.	Foretakets viktigste (eller eneste) marked, etter detaljert næring, 2010-2012	51
A12b.	Foretakets viktigste (eller eneste) marked, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	52
A13a.	Faktorer som er svært- eller nokså viktige for å hindre eller begrense pågående innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012	53
A13b.	Faktorer som er svært- eller nokså viktige for å hindre eller begrense pågående innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	54
A14a.	Faktorer som er svært- eller nokså viktige for ikke å drive innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012	55
A14b.	Faktorer som er svært- eller nokså viktige for ikke å drive innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012	56
A15a.	Samarbeidspartnere for innovasjon og FoU, etter detaljert næring, 2010-2012.....	57
A15b.	Samarbeidspartnere for innovasjon og FoU, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	58
A16a.	Viktigste samarbeidspartner for innovasjon og FoU, etter detaljert næring, 2010-2012	59
A16b.	Viktigste samarbeidspartner for innovasjon og FoU, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	60
A17a.	Viktigste samarbeidspartner for innovasjon og FoU, etter detaljert næring, 2010-2012	61
A17b.	Samarbeidspartnerens lokalisering, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	62
A18a.	Bruk av beskyttelsesmetoder for å opprettholde eller styrke konkurranseevnen til PP-innovasjoner, etter detaljert næring, 2010-2012.....	63
A18b.	Bruk av beskyttelsesmetoder for å opprettholde eller styrke konkurranseevnen til PP-innovasjoner, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	64
A19a.	Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012.....	65

A19b. Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	66
A20a. Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012.....	67
A20b. Organisasjonsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012.....	68
A21a. Organisasjonsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012.....	69
A21b. Organisasjonsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	70
A24a. Markedsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012.....	71
A24b. Markedsinnovasjon, alle foretak, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	72
A25a. Markedsinnovasjon, alle foretak, etter detaljert næring, 2010-2012.....	73
A25b. Markedsinnovasjoner, foretak med PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	74
A26a. Markedsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter detaljert næring, 2010-2012	75
A26b. Markedsinnovasjon, foretak uten PP-innovasjonsaktivitet, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	76
A40a. Offentlige anskaffelser og innovasjon, etter detaljert næring, 2010-2012	77
A40b. Offentlige anskaffelser og innovasjon, etter detaljert næring, 2010-2012	78
A41a. Strukturelle endringer i foretakene, etter detaljert næring, 2010-2012	79
A41b. Strukturelle endringer i foretakene, etter hovednæring og størrelsesgruppe, 2010-2012	80

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9082-4 (trykt)
ISBN 978-82-537-9083-1 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-9082-4

9 788253 790824

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway